

Coperta de
Cr. Müller

MIRON RADU PARASCHIVESCU

SCRIERI

2

TRISTELE
TĂLMĂCIRI

1969

EDITURA PENTRU LITERATURĂ

II 519661

TRISTELE

Barbarus hic ego sum, quia non intelligor illis.

(OVIDIUS, *Tristia V*, elegia X)

PREFAȚĂ

De s-ar putea, din toate cite-mi sînt
În preajmă, să descopăr o frîntură
Pe care dintr-un bulgăr de pămînt
Să o prefac cu propria mea gură
Și suflet să-i stîrnesc, să v-o dau vouă,
Așa cum mica pasăre-și clădește
Din hoabe de noroaie și de rouă
Culcuș de taină vieții celei nouă
Ce din ființa ei o pregătește
Precum un astru, în planete, urmașii
Care-i vor duce zborul mai departe
Cînd stîns va fi, să le asculte pașii
Rotați, cum suie viața peste moarte,
Atunci, senin v-aș da această carte...
Dar nu! ea nu e vasul pregătît
Ecol unei vremi întregi să-l poarte,
Din tină și răsuflet impletit,
Ci doar o încercare nedibace
În care n-o să prindă vreun altoi;
Din tot ce sînt, numai atît pot face
Și-atît vă dau: o mîină de noroi
S-o modelați ori nu, dacă vă place.

COPILĂRIE

Copilărie crudă, tot raiul tău uitat:
Un car purtînd recolta grădinilor în el,
Re'nvii deplină iarăși, ca-n arcul de oțel
Al unui orologiu stîrnind, cînd sferturi bat,
Un timp ce nu-l încape cadranul său rotat.

Imagini migratoare, în stol foșnind aripi,
Întoarse dintr-al undei fior în ochiul clar,
Cum steaua roabă pietrei se mintuie-n amnar,
Fiți doar secunda primă ce, ștearsă de pe chip,
Egal se contopește în ceasul de nisip.

ULISE

Încolăciți stau norii ca un trup
Din stinse veacuri și pierite forme,
Doar părul galben despletit: un stup
Pe care-albine scriu cuneiforme.
Țîșnește din havuzul de scînteii
Prin maxilarul stincii o cascadă
Ce-și sfișie în albi colți de stei
Fluida avalanșă de zăpadă.
Dar, leneșă, prin vifore cînd treci
O tînguire se destramă-n vid:
Tu strînge-ți pumnii pe orbite reci
La cîntecul sirenelor, perfid.

VEGHE

Pentru Gogu

Ca Filip al doilea în Escorial
Mă plimb tăcut prin sala de spital

Îngândurat și trist și strâns în mine:
Armada mea o fi ajuns ruine?

Imperiul luminat de veșnici sori
Îmi zace măcinat de negustori,

Atâtea vămi deschise mi-l despică
Și Țările de Jos mi se ridică.

Iar când privesc prelung într-o oglindă
Văd toată dogma noastră suferindă.

AGONIA FLORILOR

Tu, rege-ntre jivini, necruțător,
Tu prin cruzime ești în fruntea lor;
Iubești a florii agonie lină,
Trufaș te-mpodobesti cu ea, la fel
Cu negurosul trib care-și anină
În virf de pălimari, ca pe-un drapel,
Al semenilor cap, vinat de el.

Te amețește, beat, și te îmbie
Tot dansul florii în lumină, și
Zănată de-a culorii veselie
Ce parcă dintr-o vrajă ar țîșni,
Cu ochi gelos și crunt că prea departe
De tine, este bucuria lor,
Le vrei aduse lingă tine, moarte,
În răsfirate stoluri pe covor.
Captiv vrei cerul, din lumină resturi
În casa unde-ți place să te-aduni
Multiplicat printre oglinzi și gesturi
Ca într-o sindrofie de nebuni.

Dar nu vei ști, sărmane, să te bucuri
De tot ce floarea spune și vestește
Cînd, smulsă, o amesteci printre lucruri.
Ai pus-o glastră și încărunțește
Tribut lăsînd mireasma ei fugară,
Dar n-ai adus aici, între pereții
Odăii unde ea are să moară,
Pămîntul, care dete și scaieții

Și care mut răscumpărare-așteaptă
De jalea brazdei goale, cum rămase
Negru mormînt, prin mina ta nedreaptă
Ce-atîta jaf făcu în sinul lui,
Dar toate, toate cu dobîndă trase
Cînd taina cărnii ai să ți-o descui
Dintr-ale tale desfrunzite oase.

CE LACURI

Ce lacuri mohorîte
Dormeau acolo sus
Nu știu; ci numai cite
Din ele mi-au răpus
Seninul cer și norii
De miel și de zambile.

Creșteau printre fiorii
Tăcerii, alte zile
Și parcă
Înveșmîntînd o clipă
Acea icoană learcă
Și-a frunzelor aripă,
Suiiau pînă-n adîncuri
Eternul efemer,
Spărgeau în toamnă struguri
Care plîngeau din cer.

ESTIVALĂ

Vara-n dogorile ei mai mă-ncinge
Cu zii pădurii, țigani nomazi.
Soarele-n riu e o aprigă minge
Multiplicată-n cerul din iaz
Iar cînd în prundișul de calcar mă-ntind,
Ce vesel scheletul prin mine-l surprind!

OMER

Un zid de lavă stinsă mă-nconjoară,
Ca ochii mei cei scurși și împietriți;
Mă port cu el, jelind din țară-n țară
Și hărtănit, precum odinioară
De cozi de cai legați, zălogii sciți,
Potrivnice epoci mă despicară
Și rătăcesc, și sunt legendă iară.

FINE DE VARĂ

De-aşa preţioase poveri
Mi-e inima strimbă,
Lăcustele ultimei veri
Îmi cântă din drîmbă.

S-ar spune că totu-a fost ieri
Şi calea de lapte
Foşneşte în lungi scinteieri
Din trena-i de noapte.

Dar cum să te scapi de dureri
Ce susură şoapte?
Mai bine, mai bine-n tăceri
Pecetele — şapte!

SPRE TOAMNĂ

Frunza arsă mai trimete
Din mireasma ei pe prund
Unde-ntins ca nişte bete
Zburdă riul meu cel scund.

Ce nădejdi şi ce viltoare
Se amestecă în ape!
Cerule se roteşte-n soare
Echinocţiului aproape

Doar un chiot (de iubire?)
Mai răsună prin grădini.
Om setos de nemurire,
Căror zei te mai inchini?

CLOPOT

Pierite chipuri, dintr-o ceață deasă
Memoria le vede prin perdele
Și ea atunci ca pe-un orfan mă lasă,
Întreagă regăsindu-se în ele.

Nălucile-nviate să le dărui
Vreau, celor vii, dar mă cuprinde teama
Clădirile de fum să nu le nărui
Și, grea, tăcerea își pogoară vama.

Un clopot fără limbă, mut sunt, cărui
Doar vîntu-i sună uneori alama.

CORABIA

Și astăzi mi se-ntimplă uneori
Să mă trezesc în vuiet de sirene
Și-n coapsa încă aburind de lene
Să-mi acosteze-o navă pină-n zori.

Minunile din larguri ea le-aduce:
Și ploi și fulgeri, pulberi corali,
Pe cînd matrozi bărboși ies din chilii
Și peste mine prind să se hurduce,
Bidoane, lăzi cărînd în prăvălii.

Hamali în cîrduri se-ntetesc să-mi sară
Pe punțile înguste și subțiri
De unde, în convoaie de martiri,
Deșartă saci cu magică povară:

Necunoscute-arome și culori
Din pîntecul de navă, dat cu smoală

Irump atunci prin pîcla mea domoală
Și-n ochi, fierbinți, mă-nțeapă uneori.

Dar vînturi tinere pornesc din larg,
Corabia îndată va să plece
Spre țări senine, goluri ce-au s-o-nnece,
Și-i trag pavilionul la catarg.

Pustiul port în urmă va rămîne
Visînd la negre coapse de corăbii.
Mi-or ciuguli doar gureșele vrăbii
Pe lespezi vechi, împrăștiate grîne.

FATĂ TRICOTÎND

Așteaptă, presimțit, un musafir
Pogoritor din lună și din stele;
Amurgul i-a împrumutat un fir
De aur, petrecut printre andrele.

Sub fruntea ei, s-a împlinit rotundă
Cununa unui vis închipuit
Iar degetele-i trag ca dintr-o undă
Veșmîntu-n care suie dibuit
Un duh, răspuns oftatului tîrziu;

Mai șovăie o clipă, să aleagă
Din norul ei de scamă, fumuriu,
O formă din virteje de fantasme:
Ca-n rugăciune, mîinile îi neagă
Curata ispitire printre basme.

URME

Rivneam ca orice gest din cite-aş face
Să fie plin, fremătător şi cald
Şi risipit prin plante, copii şi dobitoace,
În pacea zilei clare să mă scald.

Scump chin! făptura asta zgrunţuroasă
Din vînt şi ploii în slove o strămut
Cum morţi blajini, topiţi sub ierburi, lasă
Încolăcit, limbajul pietrei mut.

COLOANE

Albe surori, eu aş pleca din rînd...
OLGA CABA

Coloane, albelor fecioare,
Duh exprimat în piatra goală,
Ce duh străin să mai doboare
Această veghe minerală?

Dacă un zeu gelos şi crunt
Vă face uneori să scadă
Al numărului drept avînt
Care-l abdică din mister

Tot purităţii staţi dovadă:
Şi-n trunchiul celei ce s-a frînt
E un refuz de adulter.

HORĂ FLORALĂ

Fără de număr, pe tron de țărână,
Albe ori galbene, roșii, albastre,
Florile trec felurite și-ngină,
Roată-mpletite în joc, mină-n mină,
Multicolorele hore măiastre.

Moartea pe-ntinderea toată-i stăpână
Însă noi urme gelos se-nfiripă
În abureli colorate de-o zână,
Care se nasc și dispar într-o clipă
Iar sub tăceri de amurg, cîrmezii,
Bate sfios sub plăpînda aripă,
Sufletul toamnii-ntr-al verii tîrzii.

Cerul alunecă, zboară ștafeta
Negrelor gînduri ce-n taină urzii,
Dar mi le-mprășteie stol violeta
Umbră a serii, în care se-aprind
Ochi de luceferi, pierduți din cometa
Florilor strînse-n celestul colind.

AURITUL DRUM DE MIJLOC

Der goldene Mittelweg...

(Dintr-o zicală germană)

Auritul drum de mijloc
Ce-l rîvnisem tot mereu,
Auritul drum de mijloc
Nu-l ținui vreodată eu

Auritul drum de mijloc
Ce odată mă-ncînta,
Auritul drum de mijloc
Întru deznădejdea ta

Auritul drum de mijloc
Niciodată nu-l bătui,
Auritul drum de mijloc
Care este-al nimănuui,

Pe-auritul drum de mijloc
Care este-al tuturor,
Pe-auritul drum de mijloc
Mă visasem călător,

Dar

Pe-auritul drum de mijloc
Nici acum cînd sunt bătrîn,
Pe-auritul drum de mijloc
Nu-s în stare să rămîn.

SALUTUL

Sunt călător pe-un țărm pustiu rămas
Ce, melancolic, să se-mbarce-ar vrea:
Inima-mi bate, pasul nu-i cu ea,
De cîte ori pornește cîte-un vas.

Poate demult și eu aș fi plecat
Dar m-am temut în urmă să nu las
Doar guri strigînd, din care ștersul glas
În spații mari se pierde înecat.

Spre voi, plecații către alte zări,
Vreau cîntul meu biruitor să-ajungă
Nu fluturarea mîinii ce alungă
Povara unei surde renunțări.

CÎNTĂREAȚA DE JAZZ

(ELLA FITZGERALD)

Se smulge vocea tinerei femei
Din pieptul palpitînd ca o aripă,
Dar n-o să cadă oare dintr-o clipă
Într-alta, smulsă în afara ei
De vuitorul melodiei val
Zvîrlită în vârtejul inegal
Ce-o soarbe-acum și o redă întregă,
Fără ecoul care să-i răspundă,
Nici golf propice care s-o culeagă?

Orbit rămîn de fiecă secundă
Și pustiit de apriga dogoare
Ce-o mistuie. Că eu o văd cum moare
Nemaiprimind napoi ce dăruise,
Sorbită-n constelația de vise
Ce în explozii i-o născuse cîntul,
Și-acuma, soare tînăr, scăpăta.

Ci mîndră sta, ca o grădină-n vîntul
Din golul cărui s-ar împrospăta.

VIOARA

Cum stă-n sicriul ei cel mic culcată,
Vioara pare moartă înc-o dată.
Încremenit, arcușul subțirel
I-a amuțit alătura și el,
Cel care sprinten alerga pe strune,
Și nici o melodie nu mai spune.

Voi știți prea bine că sunt o vioară
Prietenii, care cîntă să nu moară.

PARTHENONUL RENĂSCUT

Un pur esprit s'accroît sous l'écorce
des pierres.

GÉRARD DE NERVAL.

Coloană, antică prinsoare
În paradisul virginal,
Multiplicată cugetare
Sub arcul cerului egal,
Voi, pietre, simburii și schelete
Pământului dintii, pe cînd
Doar lăvele pe îndelete
Îl străbăteau, contur rotund
Turnîndu-i în fierbîntea plasmă.

Dar vai, convoiul ploii și
Buimaca vîntului fantasmă
Lovind crestă din unghiuri patru
Ca-ntr-o bătaie reuși
Să-ndoaie omul idolatru
Ce v-a clădit zidindu-și rostul
În zeul inocent trufaș,
Să nu mai creadă-n trupul vostru
Frint, decrepit ca de unchiaș,
Căzut sub revolte timpuri.

Voi, care-ați întrecut prin ere
Zvelți cipreși ca străjerii-n mantă
Și ale nemuririi nimburi
Le-ați pus pe frunțile stinghere
Sacrate de-a columnei plantă
Ce-in Acropolis leagă cerul
Printr-o săgeată, cu țărina,
Voi, care ați deschis severul
Ochi de ogivă-n catedrale
Pe unde raza e stăpîna
Unor tărîmuri siderale
Cînd face lumea mai înaltă
Și harta norilor agale
O suie-n lumea ceialaltă,
Voi, sprijinind boltitul umăr
Arcadei avîntat întoarsă
Sunînd în unde fără număr
Ca tomuri vechi cu muchea arsă,
Voi, mute urme tumulare
Ori albe, mîndre propilee
Unind ultramarina zare
Cu mări și căile lactee,
Mai ieri doar adormite cioburi
Re-ntoarse-n matca de țărînă
Vertebre, cruste, cioturi, loburi
Inform multiplicare pînă
La jalea unor sparte oase,
Din slava naltă și păgînă
Acum luminii negeloase.

Ci geniul pietrei, ce ne-o lasă
Zăcînd în țandără bătrînă
Ci mai degrabă-n praf întoarsă

Ori în fluid nisip, o mână
Să se topească-n plante și
În vietăți, ca să inspire,
Nainte de-a se prăbuși
În ciclul gingaș, prea subțire
Al vieții vii și animale,
Ceva din tot ce-i puritate
Păstrată-n ritmuri minerale,
Și-o clipă de eternitate
Să suie-n tot ce-i pieritor.
Iar omul viu și nemurit
Prin visul lui amăgitor
Nutrit din repetatul rit,
Prin tot ce umbra lui așteaptă
Și în meninge i se zbate
Să-și investească-n ceas și faptă
Un semn al dăinuirii poate,

La voi recurge, sacre stavili,
Coloane, marmore rotate;
Recunoștința, duiosia
Nescrise-n nici un fel de pravili
Ce limitează omenia,
Mai hotărît și le abate
Decît spre tot ce-i este drag,
Spre voi, ciuntitele uitate,
Ca de pe-al disperării prag
Spre a vă smulge din pieire,
Pe el smulgîndu-se prin voi
Din abolite cimitire
Într-un reînviat convoi
Al primei lui copilării
Cînd visurile de mărire

Ca zeii săi erau de vii,
Cu dinșii devălmaș aice
Scornind întiul paradis,
Și-acum vrea iar să vă ridice
În largu-i, temerarul vis,
Ca dizolvații zei să vină
Din nou alătura de noi
Spre-a-i fi îndatorați în fine
Și-a nu îi mai purta război.

NAMAZ

Un hoge, bocetul stingher,
Prelung la țărml înserării,
Și-l strigă-n virf de minarete
Cu lancea zveltă a mirării
Înfiptă în același cer
Prin constelații de rachete.

CIȘMEGIU

În fundul toamnei, la cernite ceasuri,
Alei de neguri cresc în Cișmegiu;
Poetul singur descifrează glasuri
Nelămurite-n evul cenușiu.

Cînd trece uneori pe-o cărăruie,
Mușchiul crescînd îi pare că-l aude
Pe doi îndrăgostiți ca o statuie
Și-i vede goi sub sălciile ude.

Prin țîrgul plin de vuiet și lumini,
Un port de piatră-n miez de bărăgan,
Mai suie-n somn mireasma din grădini
Și-n crângi întors, un fluier de cioban.

BUFNIȚA

Căzută în țărină
Zvirlită de furtună
O palidă lumină sosită de departe
În bezna casei noastre
Mi-a dus-o,
Și-n fereastră
Prea gingașa jivină
Cu aripile sparte
Mi-a pus-o.

Cu ochii mari, aproape
Holbați în ceasul zilei,
Topite chihlimbare cu nesfirșite ape,
Ea caută la mine precum în unda filei
Din brăcuite tomuri
Cât câteodată eu.
Penaju-n stinse tonuri
Curat îi e mereu.

Nu-i știu cochetărie
Nici n-o văzui să-și facă
Mai mindră și ușoară mantaua fumurie
Ce-n umbră o îmbracă.
Plecă. În inserare
Căzuse, flori de lotuși,
Zăpada pe trotuare,
Dar ea se duse totuși.

O lapoviță nouă s-a așternut
Și-atuncea
Plimbarea ce-n trecut
Făcuse, fără-a-și fringe
Programul ei știut,
Ea și-l urmă. Și iată
Că lumea dintr-o dată
Îi pare-acum o altă;

Se simte mai înaltă
Față de ea, și încă
Mai iute și curată,
Spre zarea cea adincă,
Se avintă în zbor.
Aripa dezghiocată
Și rănile o dor.

Minunea mare însă
Tot se-implini. Iar osul
Scrinit, intră la loc
În carnea ei pătrunsă,

În timp ce negurosul
Ger sur stătea pe loc.

Și, într-o zi, deodată
Cînd soarele-o irită,
Se suie pe pervaz;
Părea o ulceluță cu două foi, ciudată,
Pe care o invită
Amurgul de ceapraz
Să treacă peste toate,

Pe nesfîrșite valuri de nori și de urgie,
Să biruie tempeste.
Și-n zbor, cu-aripa încă
Bătînd încet, în zare
Pe-o dungă aruncă
Făgăduind aceste...

Și nu cred să revie.

AUTO-LAUDA

N-am să mă laud pe lume
Că sunt bogat, nici frumos.
Ploile cad pe legume
Ca și pe ulmul stufos,

Dar e-n văzduh o tăcere
Surdă și dulce ca-n vis;
Ei, peste spații și ere,
Sufletul meu i-e deschis.

Iar cînd lumini în zig-zag
Tremură prin giurgiuvele,
Tot ce mi-e mie mai drag
Este să pîlpii ca ele.

Vineți, hulubii se plimbă
Prin fața porții, grăbit;
Pe cînd culorile-și schimbă
În îmbufnat gingurit,

Eu stau mirat și mă dărui
Ceasului lor de răgaz
Și ca un vechi mur mă nărui
Peste-un covor de atlas.

Cînd, pe sub crăngi seculare,
Friu liber inimii las,
Toate bătăile-i clare
Capătă viață și glas

Fiindcă atunci pe aleie
Văd pasul tău legănat:
Brinci prinde gîndul să-mi deie
Că sunt frumos și bogat.

CARNAVAL

Haine de gală ne-am pus.
Zdrențele noastre
Zboară acuma pe sus
În lumile-albastre.

Visul mereu ni-i stăpîn,
Visul ne leagă;
Doar eu de veghe rămîn
Viața întregă.

Dar înspre zone de-adînc
Cine te cheamă?
Leagă, o, leagă de-oblînc
Masca de-aramă!

OLIMPIADĂ

Tineri, potop multiplicat în inși
Ce nu cunosc nici bezna, nici țărna.
Ca zeii trec, de vreme neatînși,
Și neschimbați vor fi întotdeauna.

Din ei își iau statuile modelul
Ca lumii, și podoabă și putere
Să-i dăruie, acesta le e țelul
Nebiruit de teamă sau durere.

O flacără îi poartă înainte,
Aprinsă de o tină ră vestală.
I-a aurit lumina ei fierbinte
Prin iarba ca o ploaie vegetală.

INIMA

Ritm adunat prin cazne milenare,
Al unui sînge care nu-i al meu,
Fragilă confluență la hotare
De seminții, răzbind prin lutul greu,

Tu implinești secreta împăcare
Între amurg și zori abia deschise
Spre firmamentul mîndrei frunți în care
Veghează constelația de vise.

CONSOLARE

Pasărea mică, sfioasă,
Împrăștiată în cinturi,
Ghearei tiparul i-l lasă
Scris în zăpezi și pământuri.

Uită deci plînsul de salce!
Cîntecul iar să te poarte
Zonei ce nu au s-o calce
Frunzele pașilor, moarte.

VULTURI

Și astăzi, tinerii mei vulturi
Rotați la sferele de sus,
Deschise, aripile-scuturi
Zăgaz furtunilor mi-au pus.

În lacrima stîrnită-n geană
Cînd cerc văzduhul incolor,
Văd prin perdeaua diafană
Înaltul salt din pana lor.

RĂSĂRIT

Porunci căzute, ape mari de fum,
Lungi agonii pierdute-n câmp și zare,
Cu foarfeci negre, corbii taie-acum
Perdeaua nopții peste inserare.

De-au fost aici cîndva oștiri, castele,
Ce ore șterse, buhne moi să spuie,
Cînd spre înfrigurate, plînse stele,
Paianjeni rari de vaiere mai suie?

Cum zvirli-n gropi a neființei carne,
Pierdutul vis vrea riul de imagini
În matca lor de somn să le răstoarne
Cît nu-i rămîn doar trențe și paragini.

Vînat rănit, zburlit din vizuine,
Ajută-mă, tu, răcnete în sus,
Să-nnalț al ierbii fir peste ruine
Și lasă tot ce-i mort să doarmă dus.

FEERIE

Ețerna lună, raza ei cea rece,
Fior coclit din cosmicul sicriu
Ori spadă fără sunet, și-o petrece
Prin spații largi, vrăjmaș pe tot ce-i viu.

Jupoaie piei de umbre și le-aruncă
De pretutindeni: turle, arbori, case,
Lăsînd schelete albe, calcaroase
Sub care viața-n somn pulsează încă.

Ci-n astrul mort ce, trufaș, ne împarte
Cenuși de zinc prin spații milenare,
Sclipesc minii cînd dulcea cîntătoare,

Privighetoarea mică, vrea să-i poarte
Zvirlind prin trilul ei mărgăritare,
Truditei lumi, visarea mai departe.

RECITAL

(MONIQUE DE LA BRUCHOLLERIE)

Deși gătită-n rochia ei de gală,
Lîngă pian e o naiadă goală.

Își plimbă-ntii și miinile, și fața,
Să-nlăture, febrilă, toată ceața,
De parcă-n lacrimi țese la război;

Dar se smucește ca un ied, apoi:
Urzită vraja, plînsul și-a-nterupt,
Un fluviu calm vuia pe dedesupt.

Stropi scuturați din degete, cu teamă,
Pînza de tort și sunete-o destramă,
Ci iară se scufundă și rămîne
Plutind prin melodie ca prin grîne.

Cum dintre snopii razelor scăpată
O rîndunică apele săgeată,

Deschise palme filfii pe clape,
Danț petrecut din depărtări, aproape;

Vin după ele-n goană căprioare,
Porumbi și veveri care-au prins să zboare
Străpunși de suliți aurii din soare...

.....

Pe nesimțite, viața vegetală
O prinde-n tirania ei domoală:

Din brațe cresc liane, crăngi; obrazul
Mai luminează ca un nufăr iazul,

Reintră totu-n ordinea dintii
A unui ritual de căpătii

Cînd orice grai de-acuma înainte
E smuls din evul fără de cuvinte.

Cum printre roci o plantă se scufundă
În neagra și nemișcătoarea undă,
Sau ca-n rotunda apelor viltoare
Se pierde fermecata vrăjitoare.

Doar sunetele singure aruncă
Îndreptățirea lucrurilor încă.

SĂRUTUL

(după RODIN)

Veneau unul spre altul dibuind
Ca noi născuți, sau ca orbiți de pure
Lumini, ce-n carne uneori se-aprind
Spre a-i conduce forțele obscure
Ca ulmii-ncolăciți dintr-o pădure.

De nesfirșite drumuri prin pustie
Dogoarea pirjolise buza lor,
Cînd s-au găsit acum. Și au să-și fie
În fine, unul celuilalt, izvor.

SPÎNZURĂTOAREA

Ca un pîndar de spaimă impunge depărtarea
Cu pliscul ei cel negru, de corb, spînzurătoarea
Aname potrivită ca stîrvul ea să-l țină
Departa de țărîna, aproape de lumină.

STATUIA

O, neagră, surdă, țeapănă statuie!
Din marșul viu, aprins al lumii mele,
Văd cum un ev întreg robi să-ți suie
Arătătorul aprig către stele.

Cînd noaptea, ritmic, pică din arțar
O frunză ostenită, ea deșteaptă
Printr-al mantalei oblic fald lunar,
Un foșnet stins, cît flutură o șoaptă.

Din barba ta, ca unui scamator,
Țîșnesc în stoluri vrăbii mici, rotunde,
Iar între fierul spadei și picior
Un porumbiel bolborosind se-ascunde.

Dar pe sub conul vinăt de lumină
Ce-n străveziul clopot te adună,

Cu gestul care meșterul ți-l dete
Despici în bronzul tău o pelerină

Iar din armura surdă-ți mai răsună,
Zvicnit și scurt, un țipăt de herete.

CHEMĂRI

Pentru Gh. Ionescu

Glas cunoscut! ce bucurie
Mi-ar fi chemarea ta, dar cite
Din ce arunci cu dărnicie
Nu-mi sint de-atîția ani știute?

Și de aceea cînd chemarea
Ta, un răspuns din parte-mi cere,
Nu uit că-n ea e și dogoarea
Unui cuvînt, încă tăcere.

O urnă-mi pare că sunt toate,
Fiorilor căzuți în noi
Un veac, o zi, o oră poate,
Cuvinte, aurit gunoi!

Din zilele ce-mi trec aice
Printre coline, printre boi,
Îmi pare vorba cicatrice
Pe floarea gurii, nu altoi.

O, de-aș putea zvîrli condeiul,
Flecarul ăsta, gurii scut,
Să-nvăț cu apele și steinul
Cuvîntul încă nenăscut.

APRILIE

Știrbe garduri, zvonuri de copite,
Pomi și case parcă dintr-o boală
Au ieșit, privind nedumerite
După-a iernii vinătă năvală.

Soare alb cu spițele firave
Se rotește-ncet pe zări de fum,
Greu trag carul vitele schilave,
Iezii cruzi și țepeni sar în drum.

Iar prin satul fără de feciori,
Scoborînd pe coastă-n șiruri dese
Prunii sunt, în dantelate flori,
O procesiune de mirese.

IANUS

Un cer adoarme. Altul, pe sub noi,
Mai limpede se urcă-n dimineață;
A stelelor cenușă în convoi
Și-o scutură, schimbîndu-se la față.

Vezi semnul? Din durerile de ieri
O bucurie nouă se-mplinește
Precum ades, prin valuri de tăceri,
Din umbra mea, obrazul tău zîmbește.

PIETRE

Cum dorm culcate-n matca de țărină,
Cioplite de șuvoaie și de vînt,
Tăcerea lor cu-a stelelor se-ngîină
Din veghea mare-n somnul de pămînt.

Răspund în vegetala veselie
De-un țipăt ciunt, de bocetul stingher,
Și dușilor, și casei temelie,
Și stăvilarul umbrelor ce pier.

ARHEOLOGIE

On vendit le chien, et la chaine,
Et la vache, et le vieux buffet.
Mais on ne vendit pas la peine
Des paysans que l'on chassait...

(Vindură ciinele, averea...
Tot. Vaca, lanțul, scrinul sfînt.
Dar nu vindură și durerea
Țăranilor zgorniți în vînt...)

MAURICE CARÈME
(traducere: Ion Bănuță)

Ca pe-un copil născut din carnea lui
Își apăruse cu-ndărătnicie
Plăpîndul vis, ne-sclav al nimănuui,
Atîta doar: o limpede secundă
Răpită din oceane de vecie.

Așa-ncepu mizeria fecundă
Cînd, rînd pe rînd, a trebuit să-și vindă
Tablouri, haine, cărțile... Scheletul
Atîtor amintiri de care-acum
Se despărțea, uitîndu-se cu-ncetul,
Imprăștiat prin ele ca un fum.

Dar n-a ajuns la fund decît atunci
Cînd și-a lăsat cu amanet unealta,
Ce-l învăță pe vremuri meseria,
Și cînd a început, din nou, pe brînci,
Din piatra goală să-și cioplească alta.

...Iar speța-și regăsi copilăria.

AUGUST

Vara sfirși. Potecile adorm
Iar umbrele amanților, departe,
Își prelungește în fluviul uniform
Al nopții, legământul fără moarte.

Cînd seara cade-ncet peste grădini
Și incolțește-n zare prima stea,
Clavirul ce răsună din vecini
Șoptește parcă orelor să stea.

Iar negrii pomi, ca idolii păgîni
Păzesc aleia umbrelor ucise
Pe care-n hohot le bocesc fintini
Și florile, ca rănile deschise.

Domol se pleacă ramurile-n jur,
De umbre parcă spinzurînd mai grele,
Sub care visul dibuie contur;
Adorm ca fructe păsările-n ele.

O, timp stagnant! Un singur fruct, cel plin,
Pocnit căzu din creanga lui întinsă,
Redînd mișcării sensul ei virgin
Spre inima pămîntului, aprinsă.

FÎNTÎNI

Umblam demult. Un câmp tăcut în față,
Doar vîntul șuiera prin ierburi arse.
În valuri moi, țărîna ca o ceață
Își depăna fuioarele întoarse.

Pămînt pustiu, nisipuri foșnitoare,
Falange frînte sună pomii ciungi,
Fîntîna singură își suie-n zare,
Subțire, ciocul cumpenei prelungi.

De toți departe, tuturor aproape,
Fapt pămîntean prin care-un ochi de cer
Ca duhul ce plutește peste ape
Veghează-n fund, zălog și prizonier.

FÎNTÎNI

(variantă)

Mergeam demult. Doar cîmpu-mi sta în față
Și-un iute vînt foșnind prin ierburi arse.
În depărtări, țărîna ca o ceață
Își legăna fuioarele întoarse.

Rîvneam ca orice gest din cite-aș face
Să fie plin, nepăsător și cald
Și, risipit prin plante, copii și dobitoace,
În pacea zilei clare să mă scald.

Ca și făptura-mi, fapta zgrunțuroasă
Își scrie-aceeași urmă-tatuaj,
Cum numai morții îndărătnici lasă
Prin bălării, al pietrei sterp limbaj.

OGLINDA

Privesc oglinda și nu-mi vine-a crede
Că ochiul meu prin ochiul ei mă vede:
Obrazul vinăt-negru, de pământ,
Mi se destramă-n ape ca un vînt.

Icoana amăgirii e-n cleștar;
Prin el un vis al ordinei străbate
Cînd, repetată-n unda lui, văd doar
Neliniștita mea singurătate.

În umbră cărțile, o floare, jețul
Și gestul meu prin lucrurile moarte,
O clipă numai, cît să le dea prețul,
Și pleacă mai departe.

SEPTEMBRIE

(variantă)

Suflet al meu, ce faci acu
Pierdut prin lucrurile toate?
Lăsîndu-și soarele-n bucate
Vara, catarg de foc trecu.

Un greier țîrnie mărunț
Prin cîmpul unde am umblat
Și ca un mort din somn sculat,
În toate pier și-n toate sunt.

Prin vîntul serii, glasul tău
Aștept să-mi pilpiie și-acum:
O stea sclipind sub nori de fum
Tîrziilor păreri de rău.

Mai jos cad toate, pînă cînd,
Topit în ceasul cenușiu,
Nu te mai văd, nu te mai știu
Prin timpul ce-l aud sunînd

Cînd umflă toamna cea lăuză
În pere, țitele zămoase
Sub frunza, șoptitoare buză,
Pocnesc sonore crăngi de oase.

O, suflete al meu, învie
În toamna asta grea de rod,
Să vezi crescînd într-alt norod
Nestinsa ta copilărie!

FOTOGRAFIE

Lianeii Grill

Cicatrice pe-un cîmp de hîrtie
De trecerea mea lăsată
Cu-a umbrei complicitate
Neprihănită pată,
Stafie
A clipei scăpate de moarte
Fotografie
Cenușăreasă-ntre arte
Ca fluturii, crinii
Document al luminii.

POARTA

Drumețu-n fața porții nalte
Stătea întrebător și mut;
O pasăre prindea să-i tresalte
Și pieptul profund i-a gemut.

Ar fi trecut desigur mai departe
De nu era închisă; parcă drumul
Se infunda într-însa. Și cu pumnul
Lovi mărunț, stăruiitor, de toacă.

Pasărea i-a zburat pe o cracă
De pom, la o parte.
Și se deschise poarta, ca o carte.

CÎMP LINIȘTIT

Se leagănă valuri de spice
În calea vîntului, pe cîmp.
O cruce scoate-un umăr strîmb
Din brazdă, ca o cicatrice.

Cîndva, un om o fi murit aici;
Pisania s-a ros de ploi și vînt.
Alături, dintr-un mușuroi, furnici
Țîșnesc un sînge negru din pămînt.

ORIZONT MARIN

Ce răzvrătiți balauri vor să scape
Din pîntecul tău verde și afund,
Cînd fără preget se izbesc de prund
Sub incomatul catapult de ape?

Aceste iuți, spumoase proiectile
Stîrnesc în tine visul de cascadă,
Cînd tu rămîi o veșnică dovadă
De frumusețea trudei inutile.

Dar ochiul nu cunoaște vreo măsură
Să te ghicească sau să te pătrundă;
Preschimbă zarea fărîmata undă
Într-o perfectă, limpede epură.

Acel precis, tăios și clar contur
Pe care cerul își clădește bolta,
Închide-n el și truda, și revolta
Apelor iuți ce-i freamătă-mprejur.

SPRE IARNĂ

O, arbori mîndri, înălțați spre cer,
Dormiți acum aici, culcați în stive,
Fii și colonne soarelui stingher,
Azi, lemn gospodăriei colective
Ce iarna este gata s-o infrunte.

N-au mîi rămas din voi decît schelete
Dar, jîniți de frunzele mărunte,
Tot nîi șoptiți domol, pe îndelete,
Despre lăstarii harnici, nalți din piatră
Ce împlinesc o tină ră cunună
Știrbilor munți cu vrere idolatră,
Ne-nduplecați la vifor sau furtună.

O, mîndri arbori, voi dormiți acum
Răpuși. Dar mîine, sub toporul greu
Veți înălța ofrandă spre un zeu
Domestic, largi cununile de fum.

GRĂDINĂ ÎN PLOAIE

S-a prăbușit peste-ntreagă grădina
Tot cerul, din urna lui spartă
Și hohotind își deșartă
În cristale de lacrimi, lumina.

Verdele proaspăt născut
Se-nclină în arbori și iarbă,
Plinsul veciei să-l soarbă
Pământul statornic și muștele.

De unde, în seara târzie
Propagă prin ramuri fiori:
În ele, miine, ploaia străvezie
Aprinde carnavalul de culori.

DESCÎNT

Vast chin devin din cast balast
Cînd lung la plug alung pestelci
Declin suspin iconoclast
Sau smulg un fulg la șapte meci
Velină fină în desemn
Felină clină te îndemn
Să-nting în cină os de lemn
Cînd bun tăciun lăsă un semn
Și sting paing de untdelemn.

CONTRARI

Sint scirbă tot, și tot, întors pe dos:
Mi-e drag doar ce e bubă și putoare,
Mărul, nu rumen — putred, viermănos,
Muierea, tîrfă, acră de sudoare.

Șerpi de cenușă, vineți, mă pătrund:
Băloase gusturi, poftele de slugă,
Și mă ridic și mă cufund pe rînd
Sub neagra lor și blestemata glugă.

Iar cînd ajung numai pîrjol și clocot
De fumeg tot: un maldăr de ruine,
Ca-n turnul vechi neostenitul clopot,
Opt îngeri sună trîmbițele-n mine.

NU-I ÎNCĂ TIMPUL

Nu-i încă timpul... Ceasul de argint
N-a dat de veste ora ce-o presimt
Că peste leșul nopții-nvinse vine.

Nu-i încă timpul faptelor depline
Ce-și cresc în mine limpezitul grup
Precum vuiesc albinele în stup.

Nu-i încă timpul. Primăvara încă
Nu a topit a ghețurilor stîncă
Sub care dorm în matcă zeci de neamuri.

Doar florile zăpezilor pe geamuri.
Nu este ora. Încă-i întuneric
Jur-împrejur, ce caut să-l desferic

Ca pe o taină-n care dorm atâte
Răspunsuri, nume, gesturi ne-ncepute.
Nu este ora. Nu strica din grabă

Tăcerea clipei ceadintie, oarbă,
Și care, miine poate, o să fie
Fereastra zării tale-n veșnicie.

Nu este ora. Lasă ne-nceputul
Să doarmă greu, ca-n miezul iernii lutul,
Nu-l tulbura, nu-l scormoni-n neștire,

Întii așteaptă buna lui vestire!
Iar după ce dureri și cazne grele
Te-or fi rănit ca grindini de măргеle

Ce bat în floare pomii din livezi,
Atuncea, poate, dat ți-o fi să vezi
În miezul verii, când o să rămână

Pe creanga lor bătută de furtună,
Un roșu fruct; și-n stupul din poiană,
În plins de aur, miereă cea bălană.

OAMENII

De-aș trece pe lume și-n chip de strigoi
Și tot mi-aș aduce aminte de voi,
De cei morți în pace, căzuți în război
Când urmele voastre mă-ntîmpină roi.

Vă cîntă-al pămîntului sferic cimpoi
Vă murmură vîntul cînd trece prin foi
Vă spune și umbra întînsă-n zăvoi
Și turma de nouri și turma de oi
Șirepii cei sprinteni și boii greoi
Și holdele pline de grîu, păpușoi
Zăpada din fluturi, beteala din ploii
Și luna rotundă cu umerii goi
Și steaua din ceruri și cea din noroi
Și ziua de astăzi, de ieri, de apoi
Cu toate-mi cuvîntă mereu tot de voi.

De pasul mi-e leneș, de-o ia înainte
Ca vîntul de zboară, ca apriga minte
Secretele semne îi ies înainte:

Și munții de gheață și cîmpul fierbinte
Și hîrca rînjită cu albul ei dinte
Din slovele moarte aprinse cuvinte
De voi mi-aduc, oameni, într-una aminte:

Palatele albe și roșii ruini
Vinatul ce-l latră zăvozii haini
Mărețele baluri cu mii de lumini
Nămiaza din carne și nordul din pini
Și sîngele rozei, zălog între spini.

Un semn dintr-o mie ajunge să spuie
De soarele toamnei rămas în gutuie
De-un zîmbet pe buza arzînd de plăcere
De roua trecută în stropul de miere

De pindele voastre-n lacustrele case
De cruntele mutre teșite, păroase
De talpa desculță în smircuri mîloase
De oastea pierită în vrafu de oase
De albe corăbii pe valuri spumoase
De lungi caravane prin albi secate
De paznici la veghe în virf de cetate
De viscole iuți pe țepoasele creste
De trîmbiți ce sună o tină ră veste
De mîini fluturînd o năframă-n ferestre
De ochi de copile, de guri de neveste

De trunchiuri zvîrlite ca hoituri pe maluri
De rivne deșarte, de mari idealuri

De-o mumă albită, de-o soră ce plînge
De carpenu-n care un trăsnet se frînge
De neamuri trecute prin foc și prin sînge

De cazne și lupte de sute de ani
De robii-n spinare cărînd holovani
De trufașii despoți, de oameni sărmani
De berea bătută călări pe butoi
De lași, tîrgoveți, și nebuni, și eroi
Adesea, iubito, de noi, și de noi.

De toți și de toate îmi trece prin minte:
De fruntea-ți culcată la pieptu-mi, cuminte
Și-mi bate sub coaste o undă fierbinte
Zvirlindu-mă iarăși prin vreme nainte.

Adesea de voi mi-aduc, oameni, aminte
O, fraților veșnici, popor de morminte.

TÎNĂRUL AENEAS

(Glosse pentru timpul meu)

1

Nu e paingul univers intim!
De caut unul, mi-e mai scump în floare.
Surprinși între ce-am fost și ce-o să fim
Mai bine număr timpii în chilim
Și-i regăsesc în diafana boare,
Că-n tot ce e rapace e-un infirm
Și nu-mi visez cu el asemănare.
Te dăruî sau apuci: e-ntregul rost
Citit de mii de veacuri pînă azi
Al firii, între mîine și a fost;
Printr-una sui, cît prin cealaltă cazî.
Detest făpturi cu-nfățișări de gheare:
Deși fragil, lipsit de apărare,
Decît cătina, crinul e mai tare.

2

Un gol imens e-n pofta fără sațiu,
Și-această neagră boltă, mută încă,
Prin mesagerii ce spre ea se-aruncă
Răsună ca un clopot peste spațiu.

Prea des se cască-n noi tăcerea mare
Ca să ne luăm la-ntrecere cu ea.
Și tu, și eu îi sîntem de mîncare...
Mi-e drag zefirul galeș în perdea
Și-un chip de fată, zîmbitor, printr-însa.

3

Un demon, vraci în deznădejdi, ascuns-a
Obrazul bucuriei, minții mele;
Dar nu mă strîng în nici o văgăună
Cînd sînger tot de visele rebele
Ci mi le sui pe scripete de lună
Să ardă mai departe printre stele.
Iubito-mi stai alături ca ieri,
Prietene, răsuni în glasul meu,
Voi, morți iubiți, striviți de temniceri,
Și lacrimi, re-ncepute tot mereu,
Doar m-ați răsfrint oricare dintre voi
Și cînd ți-apropii ochii de cicoare,
Sau cînd răsuni, sau străluciți, sau cînd
Desprins de voi, pe muchea unei coaste,
Tăcerea voastră mă-mpresoară blind,
Îmi regăsesc privirile mai caste
Și-aud o orgă-n inimă vibrînd.
O, viitoruri, eu vă vreau curînd!

4

În orice clipă-n care mă cufund
Cu tot ce este formă și culoare
În ochi, în lacrimi stropi, văd noi planete

Spre care tind, și-mi este fiecare
Icoana-n care vrea să se îmbete
Și ochiul meu, cel cărui sunteți soare.
Lumina voastră l-a pătruns, apoi
Sporit se-ntoarce, astru, pentru voi...

5

Nu, nu-mi vorbiți de umbră și jivină,
De cheagul stins, de morții sori, și nici
De țepii zgriburiturii arici
Când eu a mea te recunosc, lumină,
(Deși n-avui nicicând de beznă teamă
Și nu o dată m-am lăsat cuprins
De gura ei vicleană, ce mă cheamă;)
Da' n hora ce cu alții am întins
Toți împreună îți slujim, și pînă
În funduri de abise nepătrunse
Peste neant tot tu vei fi stăpînă
Iar prin chemări răsfrînte și răspunse
De-un clopot viu cu ne-nteruptă limbă
În firmament genunea se preschimbă.

ULTIMUL ASEDIU

Memoriei lui Lucian Blaga

Împrejmuiți, asediați aproape
De timpii muți, acei ce se vor naște,
Ca ei de muți ne-nehidem gînd și guri.
Prinși în tiptile revărsări de ape
Ne vom vedea și-n cețuri ne-om cunoaște
După ce oare? Nici măcar din uri
Ce ne-au hrănit cîndva, n-a mai rămas
Nimic decît cenușă și nisip.
Stringindu-ne prin palele fugace
Ne dă răspuns doar reintorsul glas
Ciocnit de nori și lacuri, care-un chip
De noi străin, mai nepătruns ne face.
Deprinderi vechi într-ale căror stavili
Ne-am claustrat sub iluzoriu scut,
Ne facem concesivi și maleabili
Răpuși nainte chiar de-a fi căzut.
Aici e semnu-nfrîngerii stăpînă
Ori a tăriei noastre certă probă?
Un umăr mai cătăm vecin, o mină
Cînd unul dintre noi rostește-o vorbă
Sau o privire doar, ne-ar fi de-ajuns

Găci zîmbetul tot mai străin rămîne
De ochiul nostru tot mai nepătruns.
Ne căutăm în pietre, ploi și grîne,
În toate ce durează și grăiesc,
În apa mării aspră și coclită
În tot ce peste margini se dilată
În roșul aurorii-mpărătesc
În verdele umplînd pădurea beată
Și solidari pornim ca-ntr-o ispită
Chemați de cele ce nu ispitesc,
Într-un atac hotărîtor, cel care
De veac și de materie ne-o rupe,
O ultimă și grea despresurare
Cînd vrem apoi cu-nvinse-ne-le trupe
Să ne predăm uitării ce ne-așteaptă,
Cu-atîta consolare sau mîndrie
Că, pogorînd pe ultima ei treaptă,
Nu sîntem anonimi în veșnicie.

TÎNĂRUL ZARAF

Zaraful cel tînăr
în templu stătea.
Acolo avutu-și ducea.
O rază pe umăr
de soare-i cădea
și aurul vechi strălucea.

Cu-o mină primea
cu alta dădea
zaraful cel tînăr
dădea și primea
talanți fără număr.

Bogaților le-mprumuta
aurul care suna
iar celor săraci le-arăta
avutul ce-l tot aduna.

El număra, cîntărea
tot ce dădea
tot ce primea
iar pe săraci îi momea.

Aur avea el în saci
și argint fără număr
pe cînd cei săraci
priveau la zaraful cel tînăr
atrași ca de-un vraci.
El banii grămadă
în ladă-i punea
și furii stîrnea
în cei strîmtorați
că aur dădea
numai celor bogați.

Zaraful cel tînăr
ce-n templu stătea
cu saci fără număr
nimic nu vindea
și-o rază-i cădea
de soare, pe umăr
zarafului tînăr.

Bogații posaci
veneau și schimbau
pe cînd cei săraci
vedeau și rîvneau
ce aur în saci
străin la săraci.

Bogații posaci
primeau și tăceau
pe cînd cei săraci
se-ntorceau
și priveau
deși ei nimic nu primeau.

Zaraful cel tînăr
mereu scotocea
și-o rază pe umăr,
de soare-i lucea
o rază de soare
de aur și-argint.
Privea cel ce n-are
la raza de soare
cu jind.

Săracii cu duhul în templu veneau
în templu veneau
la zaraf se-nchinau
zarafu-i vedea
se mira și rîdea
și-un zîmbet de aur
în schimb le dădea
al zeilor faur
zaraful cel tînăr
cu pungi fără număr.

DIN GEAM

Îi ține loc privirea de cuvint
Călătorind mereu cît duce drumul
Și se destramă-n amintiri ca fumul,
Icoană așteptării pe pămînt.

I s-a desprins din streașină o pană
Prin care ceru-ntreg a coborît;
E proaspăt varul însă mohorit
Cînd pică doliul umbrei pe vădană.

Cum stă acolo mută în fereastră,
Ea e complicea orelor și știe
Cînd suie peste ulița pustie
Zoreaua-n taina serilor, albastră.

MĂRUL

Privește acest măr: e mai aprins
Decît obrazul tinerei fecioare
Și arcuirea lui ce dinadins
A rotunjit ispita în dogoare.

Avar în letargia lui lăuză,
Culoarea cea mai vie-n carne-o strînge
Cînd trage din pămînt, ca o ventuză,
Al morților tăcut și spornic sînge.

EXERCIȚII

*de versuri automate pentru rime comandate
însă nu și repetate
(cronometrul: 7' 55'')*

Dintre acele
14 821 de stele
Care mi se urcă domol pe bretele
(Fără să am nici o înțelegere cu vreuna din ele)
Aripile, aripile fără curele
Mă împinzesc cu sunete rebele.
Armata aeronavelor mititele
Scîncește aurul furat din inele
Și peste pieptul blondei mele
Și peste umerii din perdele
Peste solzii atîtor ascunse lichele
Mingile rotunde le simt pînă la piele.
Ordinea curge din tavane ca niște betele
Sub lampionul luminat de lalele
Și nici o undă nu-mi mai rămîne-n podele.
Aș putea oare
 (nu că mă doare
 prea tare)
Încerca doctoria aceasta pe cățele?
Aș putea oare
 (nu că mă doare
 prea tare)

Să-mi bag briceagul pînă-n prăsele
Să mă scobesc cu limba (lui) în măsele
Să-mi descui poftetele lubrice și chele
Și să mă folosesc de 24 de iele.
O, aromelor fără șosele!
O ultimă prevestire ce naște peste umbrele
Dar orele sînt prinse-n vergele
Și dacă vine din rînceda catapeteasmă de nuiete
O singură urmă zvicnită printre lulele
Aceste degete vor plesni singurele
Peste pămătuful de limpezi ereți prinși sub oțete
Și îmi zvicnește singele-n pingele.

(Cu trei cuvinte corectate după transcriere)

CONJUNȚII

Ăsta ni-i harul:
Bravi cetățeni,
Eu și groparul
De la Văleni.

Timpul ca fumul
Cît se perindă,
Ne suntem unul
Altui, oglindă.

N-avem hotare
Zile și luni,
Totul ne pare
Plin de minuni;

Lui, i-e pămîntul
Cert adăpost,
Mie, cuvîntul
Singurul rost.

După ce-ngroapă
Fostele vieți,
Vine de-mi sapă
Pentru puieți.

Beci și fîntînă
Tot cu lopata
Harnica-i mină
Mi le-a dat gata.

Zice: „Cutare
Azi a murit“.
Eu scot țigare,
El dă chibrit

Și cu plăcere
Fumu-l sorbim
Într-o tăcere
De țintirim.

ARC DE TRIUMF

După atâtea bătălii pierdute
Tochmai în pragul biruinței, stau
Ca un gorgan topit sub ierburi sau,
Răscumpărat din oase și redute
Ce-au înfruntat a focului coloană,

Mă las de liniști năpădit, de scrum,
De mușchiul spornic, moale ca o blană,
Și rînd pe rînd încep să-nvăț acum
Prilejul altor bucurii, pe cînd
Învîngătorii-n veci au să ignore
Ce arcuire suie-n mine blînd

Cînd a negare clopote sonore
Își pleacă ritmic frunțile în vînt
Blajine cum înfrînții singuri sînt.

CĂMAȘA DE FORȚĂ

Veșmint inteligențelor de gală
În minios și despletit avînt,
Tu împlinești ținuta ideală
A duhurilor rupte de pămînt.

Mai aspră decît pătura de pislă,
Mai suplă ca oțelul din cătușe,
Tu prinzi, ca jocul apei într-o vislă,
Corola unei flăcări sub cenușe.

Iar cînd îmbrac manșeta cînepie
Sunt un Ovidiu-n toga virilă, așteptînd
Pe malul getic, ultima solie
Să-i ducă-n Urbe întristatul gînd.

NIMIC DIN CÎTE SUNT...

Nimic din cite sunt nu mă uimește:
Nici călătoare lumi sub cer egal,
Nici unda mlădiată într-un pește
Ori fluturată-n coama unui cal.

Neliniștea ce deseori mă-ncearcă
E poate clipa de singurătate
Ce nu mă vrea și cere să se-ntoarcă
Iar, în virgina ei eternitate,
Cînd fructe în grădini, de timp se-ncearcă.

Dar sub atîtea schimbătoare fețe
O inimă în fiecare bate
Cum sună, peste seri și diminețe,
Acelaș timp, din turnuri depărtate.

HAINA

Purtăm ascunse vechi dorințe
Ce parcă le-au uitat în noi
Din alte vremi, niște ființe,
Iar azi vor să le ia-nnapoi.

Noi suntem urne vii, de sînge,
În care dorm trecute vieți,
Ci raza lor ne mai răsfrînge
Ecoul altei dimineți.

Cînd doruri vechi sunt deșteptate,
Cîte-am rîvnit și n-am avut,
Ca o aripă ni se zbate
Spre zare, străveziul lut.

Ce bucurii vin împreună
Și se-mpletesc în tine, parcă
Într-o lentilă se adună
Lumina cită o încearcă

Uzat pământ și ape clare,
Imaculatele zăpezi
Sau clipe frunte și amare
Ce-și cheamă sumbrele cirezi!

De-am învăța nescrisa taină:
Să strângi în tine doruri noi
Și voci trecute, să fii haină
Celor ce-au fost, și de apoi.

LACUL

O, străluciri de ape stătătoare,
Nu vă clintiți, cu ochiul cît colinzi,
Egal sclipind sub lună ori la soare,
Capcane reci, placidelor oglinzi

În care sensul răsturnat străbate
Al lumilor din sferele de sus,
Cu apogee subteran curbate
Și răsăritu-ntors către apus.

Fiori străini deschid arare-n voi
Privirea străvezie de mirare
A unor orbi solari, cu ochii goi,
Ce-și schimbă nevăzutu'n așteptare.

SISIF (I)

La mine-n chilie, ca și alteori,
În largul fotoliu căzusem învins,
Ce-n vechile, roase rezemători
Cu o-mbrățișare, oftînd m-a cuprins.

Și-odaia în care de sute de ori
Intrînd, nici n-o luasem în seamă,
Mi-e plină acum de străini spectatori
Tăcuți, ce mă umplu de teamă.

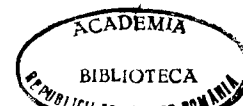
O, vise-ale seriil nici nu-i încă noapte
Că voi ați și dat peste mine.
Acum conspirați viitoarele fapte,
Arvună a zilei ce vine.

SISIF (II)

De ce acum, cînd drumul tău coboară,
Suișul ți se pare mai ușor?
Sau amintirea-l schimbă în povară
Și în sandale tăpile te dor?

Ți-ai și sfișit săracele merinde
Și, ostenit de cît te mai așteaptă,
Trecuții pași privirea ți-i cuprinde
Fără să vadă cea din urmă treaptă

Și nici să vrea. Sau mai curînd ți-ar place
Să iei tot drumul iar, de la-nceput.
Ți-e teamă de răgaz și nu-ți dă pace
Puținul ce-a rămas necunoscut.

PRIVEGHIU

Sub ziua care a-nceput să scadă,
Cum te privesc și îmi aduc aminte
De ochii tăi, de fruntea ta cuminte,
Ești alb și-ntins etern, ca o zăpadă.

O, vise reci, zădărnicii și goluri,
A luminării tremurată limbă
Doar plante moi de întuneric plimbă
Pe fața ta, stîrnindu-le în stoluri.

Ca un pămînt fecund în așteptare,
Cum crește mută iarba în cîmpii,
Taina pe care n-ai putut s-o știi
Urcă din tine ca o întrebare.

N-au fost acele zile inegale,
Pînde, mîhniri, regrete, bucurii,
Toamnele dulci, culese printre vii
Și focurile fructelor, bengale,

Gesturi zvirlite-n grabă, fără rost,
Chemări și alergări nu erau haina
Și lacăte, să-noui în carne taina
Mai neștiută, ca-ntr-un adăpost?

Și-acuma cînd sătul ești de nesații,
Suie din tine, tot necunoscută,
Cum se înalță peste gravitații
Lumina grea prin țeava de cucută.

Zadarnic limba luminării scie
Pe chipul tău fragilele contururi,
Ce-ai ignorat vei ignora de-a pururi
Și-ți schimbă neștiința în vecie.

AUTUMNALĂ

pentru Malvina

Stau zilele lingave și moi, niște pisici
Pe care nici o maică nu-ncearcă să le cheme
La blidul alb de lapte, să-l lingă cu ochi mici
Și cu petale roze și burți de crizanteme.

Dar este vreo durere să n-o înduri tu singur?
Așteaptă deci un frate ce-o să te ia de mână
Cînd vom sorbi fiertura cu-n lemn cioplite linguri
Și-ți vei citi obrazu'n găleata din fintină.

Că o să vină ceasul ce l-am rîvnit ades
Cu frunze veștejite și zornăind ca bani
Ce-i pierde turcul nostru din stacojiul fes
Printre coline vineți și triștii măghirani.

DIOGENE

S-ajung păstorul unei dulci ruine,
Dar netocit în ticuri și citate,
Să nu aleg ce-i rău de ce e bine
Și să adorm la umbră ca-n cetate.

Să-mi simt căldura proprie prin armă
De-ar fi să mă descopăr prea tîrziu
Pierdut, uitat de lume și-a ei larmă,
Și să mă văd în geamul străveziu

Al unui lac. Din care, ghiociei
Ieșiți sfioși să mă privească, poate
Mi-or aminti de pielița femeii
Cînd mă trezesc la soare în cetate.

JUSTIFICĂRI

O, scumpul meu stejar de aur,
O, tîrgul meu plin de livezi!
Ca tolănit pe sub un plaur,
Din ele nici nu te mai vezi

Prin cite ai trecut! Şi totuşi
Ca-ntr-o poveste s-ar putea
Din cîmpul năpădit de lotuşi
Să mai apară astăzi, ea?

Tulburi dorinţi şi ape clare,
Nedoveditele zăpezi...
Cît crezi în ele nu te doare
Nici pîn' la brîu de te mai vezi.

ENDYMION

Acum doar spectrul lunii e stăpîn
Pe bolta instelată şi profundă,
Cînd neclintiţii arbori îi rămin
Fideli, şi buhna care îşi cufundă
Lînosul foşnet în tapiţeria
De frunze, pe cînd stîncile sub stele
Şi-au prefăcut întreagă schelăria
În turla ruinate şi castele.

Copiii aţipesc, în timp ce fumul
Şi-a destrămat în fibre lungi perdeaua,
Topit în zări şi impletit cu drumul
Iar vocea clară-şi sună doar cişmeaua.
Noapte, lucidă patimă, în tine
Armonica respiră liniştit
Cînd se împarte-n zvonuri şi suspine
Pînă ajunge pragul limpezit
Şi se dizolvă-n rumeguş de greieri,
Ai beznei simburi. Însă, pe sub pleoape,
Începi un drum feeric să cutreieri.

Tăcute sfere lunecă aproape
Împodobindu-ți cristalinul arc
Sub razele, tremurătoare gene,
Tiară văduvită de monarc,
Mîndru păun abiselor, Selene.
E de ajuns ca secera să-ți treacă
Prin aștri ca prin grîne, și-o sclipire
De-a ta, prin recea punte semn să-mi facă
Spre a mă-ntoarce-n somn și în neștire
Să-ți dăruiesc ființa-mi ce n-așteaptă
Decît doritul tău sărut de gheață
Și, reîntoarsă-n minerala treaptă,
Să-adoarmă-n veci cu masca ta pe față.

DOJANĂ

Poetule, de ce-ți bagi versu'n timp?
De nu răcnești ori nu blestemi, n-atinge
Cu aripa vreo culme din Olimp
Ci-n laude festive se va stinge.

Cresc după ploaie albele ciuperci
Mărunte, mute-n moile cotoare.
De nu poți fi un trăsnet, vrei să-ncerci
Să fii numai o silă zîmbitoare?

SFÎRȘIT DE ODISEE

Păsări tirzii mai zburau către sud
Toamna, cînd marea cea rece purta
Lespezi fluide ce-n goluri se-aud,
Vuiet prelung, pe cînd drumuri scurta,
Dornic să-ajungă acasă, Ulise.
Leagănă miei din căpșoare de flori,
Visul imens al grădinii de vise,
Lin răsuna și spiral scoica dulce
Dezlănțuind în șuvoaie fiori:
Fruntea pe ele nu-i chip să și-o culce.
Spintecă totuși viltoarea vorace
Fulgere lungi, printre care carena
Plină de ierburi zbura, iar dincoace
Stinsă, pe țărnul înalt, Melpomena.
Verdea Colhidă-n amurg amuțise
Sirinx și turme, pe cînd Europa
Calmă broda la sfielnice vise
Ce le destramă-n tăceri Penelopa.

CĂPRIOARA

Pe munții goi și vineți, o neagră căprioară
Privește spre amurgul vestind din zeci de trimbe
Că soarele și astăzi din nou are să moară
Iar peste piramide cu muchiile strimbe,
Secunda săriturii în goluri o măsoară.

JUNGLA

Printre domestice fiare mă trec,
Care tăcerea mi-o latră.
Intru în pielea eroului grec
Sub o mască de piatră.

Singele-mi curge șiroaie atunci
Și purpurii constelații
Lasă-n țărină sigilii prelungi
După câte ablații?

Nu cer în trecerea asta decât
Noptii să-mi țină aprinse făcliile
Și-n peștera unde m-am zăvorât
Un proaspăt răcnet, să-mi sperii stafiile.

ȚARA

ORACOL

Mă fură nu o dată ispitele blajine
În vreo-nserare dulce, cu umbre moi pe-aproape,
Cînd sfărîmat orgoliul din nou se-nchide-n sine,
Din cuiburi cade somnul pe streșini și pe pleoape.

Dar dimineața-n flacări te mistuie, uitare!
Mă naște-a cîta oară lumina ei prea tare.

Îmi strig atunci ca-n fața poporului de ape
Al mării, întrebarea spre-oracoliei din altă
Epocă: e destinul ce vrea din mîini să-mi scape
Ori el ciopli din mine docila lui unealtă?

Sunt contopit cu țara aceasta cum e-n strune
Un bocet care schimbă durerea-n limpezi unde,
Prin depărtări și vîrste cînd face să-i răsune
Scurtă și cert, chemarea din viscere profunde.

ULTIMA RATIO

La patrie c'est la possession en commun
d'un antique cimetière.
MAURICE BARRÈS

Te vreau soldat cu steag și jurământ,
Și nevăzute poți să ți le porți
Legat de lume, liber pe pământ
Și fără teamă de potrivnici sorți.

Deplin în tot ce faci și dăruit
Celor ce sunt și celor care vin
Să n-ai nici scut, nici cuget ciuruit,
Nici în pahar sau inimă venin.

Să aperi viața tinăra s-o știi
Ci sub al țării aprig trandafir,
Tu stăpânești de lungi devălmășii
Țărina unui antic cimitir.

Minciuna, scirba și fățărnicia
Nu-ți dau nici aripi, nici tărie, dar
În pieptul ce-ți respiră veșnicia
Fii sinuos și ferm ca un hotar.

EPISCOPIA RÎMNICULUI

Sta cerul sus în seara lină
Fără să-l tulbure vreun vînt,
Lăsînd ostatec pe pământ
Prisosul ultim de lumină.

Vechi turle-n ceasul înserării;
Doar lor, un plîns pe clare strune
Izvoru-n taină le mai spune,
Și greieri, scripete uitării.

De prin clopotniți, lilieci,
Călugărești sutane-n zbor,
Înnoadă-n filfiit sobor
Aerlenele poteci.

Tivit de soarele pe moarte,
Un zid poros, de vremi ne-nvins,
Muiat pe muchi în aur stins,
E un cotor străvechi de carte.

Decor sub vineți munți fundal,
În care-o dramă se întimplă:
Drept, voievodul, sus, pe timplă,
În straiul mindru, feudal.

Coroana, frunții i-e arcada;
Hrisovul slav îl ține drept
Cu stînga inimii, la piept,
Ci-n dreapta-l bizuie cu spada.

Ce scrise mîna, azi e ceață
Dar ce-a clădit, răspunde încă
Și stăruie prin noapte-adîncă,
Și-i rourat în dimineață.

CÎNTEC DIN BĂTRÎNI

Neuitatului Andrei

Un cîntec vechi am să vă spui,
Și minunat din cale-afară,
Ce sub o creangă de gutui,
Demult, o tînără fecioară
Îl îngina cu dulce glas
În curtea unui han de țară.
De-atunci în suflet mi-a rămas
Deși trecură ani de-a rîndul,
Iar cîntecul, ca vinul vechi
Ce mai viclean îți fură gîndul,
Tot îmi răsună în urechi
Și buza-mi tremură spunîndu-l.
Mi-aduc aminte ca acum
De seara ce pica domoală:
Plutea un abur ca un fum
Pe zarea lîncedă și goală
Și-ntregii firi, atîta preț
Îi da cîntarea ei cea dulce!
Întîrziat, cîte-un drumeț
Ce-a tras în gazdă să se culce,
Sub un întins șopron pătrat
Cu scîrțîit își mîna carul

Iar cu feștila, un hargat
Aprinde-n poartă felinarul.

La staul, vite rumegînd
Mugeau în ieslea foșnitoare
Și străbătea din cînd în cînd
Din crîsmă, ciocnet de pahare.
În pacea care se-așternea,
Cu zvonuri stinse prin ferestre,
Cîntecul ei, fecioara mea
Și-l depăna ca pe-o poveste.

Ieșise luna — și încet
Urca pe-al cerului pridvor,
Din virful unui nalt brădet
Să-și dea lumina tuturilor,
Iar cîntecul din pieptul tînăr
Vibra sub recile văpăi.
Spunea de lupte fără număr
Și de-un viteaz trădat de-ai săi
Că prea-l iubea întreaga țară.
De-abia șoptit am întreat
Atunci, pe frageda fecioară,
Cine-o fi fost acel bărbat?

Trosni un ram, ea a tăcut.
Urcase-n fruntea nopții luna,
Iar cîntecul mi s-a părut
Că îl știam dintotdeauna.

Trecute vremi! de mult v-ați stins
Dar glasul vostru tot mai bate
În pieptul meu, unde-am cuprins
Fecioara, sărutînd-o poate.
Ci anii-n stol s-au dus de-atunci,
În țară multe se schimbară,
Dar prin răstimpuri cît de lungi
Aceeși vrajă mă-nfășoară:
Dumineci line, plaiuri verzi
Și flori în creanga foșnitoare
Care-și strecoară prin livezi
Înmiresmată, cruda boare;
Sau zile triste, în furtuni,
Cu ploii și vifore prin crângi,
Cînd frînți se zbat bătrînii ulmi
Și-n neguri, stins, se-aud tălângi;
Ori, cînd pe drumuri lungi străbat
Rîpoase muchii, netezi șesuri,
Pe-al țării drag pămînt se-abat
Mii zvonuri, pline de-nțelesuri.
Și azi, pe toate cînd le-ascult,
Făptura mea se infioară
Ca-n povestirea de demult
Din curtea hanului de țară.

Că-n cînturi din bătrîni rămîne
Pecetluit cite un semn
Ce poate fi, la cei de mine,
Podoabă, pildă și îndemn.

Tîrgoviște, matcă de țară,
 Pămînt de țîței și livezi,
 În soarele tare de vară
 Prin straturi de timp te străvezi
 Cum pîlpîi cu țara întregă
 În august douăzeș' trei:
 Cîrlova cu Labiș se leagă,
 Ruini, bolți de timp, și temeii
 Al aprigei zile de azi
 Prin care pătrundem nainte
 Spre libere zări și noi astre,
 Scîlpiți între pîlcuri de brazi,
 Ruini, biruite morminte,
 Voi, rampe visărilor noastre!

În iarna asta fără de zăpadă
 Văzui cîndva, mai sus de giurgiuveni,
 Un camion în trap ca la paradă
 Tîrind (cum pluta naiul de bușteni)
 Remorca uriașă cît o curte,
 Unde zăceau, ca feți doar expulzați,
 Prefabricații muri, în straturi scurte,
 Ce-aveau să fie reazim altor frați.

Uimit priveam această arătare
 De brontozaur îmblînzit, pe roți,
 Cînd deslușii spectacolul cel mare
 Ce te-ndemna căciula să țî-o scoți:

În coadă, nu lingă volan, și nici
 Pe bot, unde-i vuia radiatorul,
 Prins la vedere între două șipci,
 Pe-un băț banal, îi exploda motorul

Căci steagul rupt, stropit de var, mortar,
Ce-și flutura în coadă roșul șters,
Părea helicea unui vas barbar
Ce împingea dihania în mers.

ZĂVOZII LUI NASTRATIN

Un pașă ce-avea mare livadă cu pomăt
Pe Nastratin al nostru și-l luase logofăt.
Zăvozi la curte-acesta îi puse, de nădejde,
Ca să-i păzească pașei avutul de primejde.

Și într-o bună zi, s-a întâmplat să vie
Chiar pe nepusă masă, pașaua la moșie,
Cînd vede ciinii-n zgardă lătrînd cu gură mare,
El îi făcu lui Hogea această întrebare:
— Cum, zice el, păi astfel îmi vezi tu de moșie,
Dulăi atît de harnici, în stare să sfișie
Un bou, îi ții în zgardă în loc să-i lași prin curte
Ca să alunge hoții, ce au picere scurte?
Iar Nastratin îi spune:

— Zăvodul bun, stăpîne,
Se ține-n lanț, că altfel, de-l lași de capul lui,
Se-apucă de-o răznește și umblă tot haihui,
Ba nici în bătătură să ți-l mai ții nu poți:
Se moleșește căpiu, nu se mai dă la hoți
Și-n loc să ai de pază, cum trebuie, dulăi,
Ajung pînă la urmă doar javre și potăi,

Se gudură tot timpul, cerșesc și-și pierd din vlagă,
De-i chiu și vai atuncea de bieți urmașii tăi
Că din agoniseală nimica n-au să-aleagă.
Zăvodu-i paznic bun doar cui îl leagă.

ZĂVOZII LUI NASTRATIN

(variantă optimistă)

Un pașă cărui toate-i merseseră în plin
Drept logofăt și-l luase pe Hogeia Nastratin.
Zăvozi la curte-acesta îi puse, de nădejde,
Ca să-i păzească pașei avutul de primejde.

Cînd, într-o bună zi, s-a întimplat să vie,
Chiar pe nepusă masă, pașaua la moșie.
Zăvozii, neștiindu-l, s-au repezit la el
Să-l sfișie, crezîndu-l că e vreun hoț mișel.
Noroc că logofătul ieși numa-n cămașă
De-a dat în ciini, că altfel mi ți-l mîncau pe pașă.

— Hei, zice ăsta, apoi așa-mi vezi de moșie,
Că pui dulăi ca lupii, ce stau să mă sfișie?
S-au repezit, turbații, la barba mea de-a dreptul,
Nici nu mă ling pe poale și nici nu-mi dau respectul!...

Iar Nastratin îi spune:

— Zăvodul bun și harnic

E aprig, prea-mărite, nu slugarnic!
— Ba, zice pașa, cată să pui altfel de cîini
Ca să se dea la alții dar nu și la stăpîni
Iar pe-ăștilalți prea aprigi, în lanț să-i legi, fă bine,
Că-au sfișiat aproape giubeaua de pe mine!

— Păi, zice logofătul, de pui numai potăi,
E chiu și vai, stăpîne, de bieți urmașii tăi
Că din agoniseală nimica n-au să-aleagă.
Zăvodu-i paznic bun doar cui nu-l leagă.

ÇĂTRE CITITOR

I

Aceste versuri frînte
nu-s lumii noi oglîndă.
Nici melodii n-au vrut să-i cînte,
doar zvonul ei cercînd să-l prindă
cînd toate-i stăteau împotrivă.

Sunt spații albe printre rînduri:
citește-le, rogu-te, bine!
Acolo, ca printre șine
cadavrul strivit de-o locomotivă,
marele vis poate-ai să-l vezi
scris cu cerneala conspirativă
a lacrimii și-a tăcerii:
mladă rîvnind sub zăpezi
venirea primăverii.

II

Cojile vorbelor doar
Din tot ce-a fost în mine

Bucurie sau amar,
Rămîn aici ruine.

Îmi pare totul uneori
Un joc de loterie:
Din milioane de fior
Nici unul pe hîrtie.

S-a dat aicea un război
Iar fila: cîmp de bătălie.
De-au căzut eroi, strigoi
În tine-au să învie.

EROS

LE COCU

Și tocmai în clipa aceasta
Când simt că mă-nșeală nevasta
Îmi vine să-mi iau la spinare
Ursuzele mele picioare
Mi-e dor, ah! mi-e dor de-o țigare,
Mi-ajunge cerșitul prin porți
Privesc cu binoclul la morți
Știu bine că n-am vreo salvare
Te rog ia măsuri, dom' primare,
Să nu-mi dea o doză mai mare
Cu stimă și multă onoare
Pierdută pe străzi timișoare.

PE CRIȘURI

Era într-o vară prelungă
Pe malul limpedelui Criș,
N-aveam nici o para în pungă,
Nici pantalonii puși la dungă,
Mîncasem hămesit hașiș.

Și-apoi, ca o fată-morgană,
Vînam curios din tufiș
O dulce și roză codană,
Decis să o schimb pe-o havană.

Dar ochiul ei fără prihană
Atît de adînc m-a pătruns
Că pînă și-un zîmbet ascuns
(Chiar ultimul care-mi rămase)
În flori l-am sădit, vie rană,
Fugind printre casele joase
Ce Crișul ades le-nnecase.

Oglinzile-acelei apus
Mai limpezi erau, mai străine,
Cu cît mai departe de mine
Și nici un cuvînt n-am mai spus,
De Crișul cel Negru răpus.

MARINĂ

Ea-mi arată oglinda și mă-ntrebă
Cît va dura iubirea pentru ea?
(O, gestul leneș, strîns sub o perdea,
Cînd inimă și vîz n-au nici o treabă!)

Și cunoștință fără de cuvinte
Ca într-un vis ce-și dezvelește miezul
Cum țipă-n toiul nopții huhurezul
De care mîine nu-ți aduci aminte.

Prin zîmbetu-ncărcat de-o grea iubire
Hainul ochi mi-l simt, care-o fură,
Și-ntipărit pe al ei chip dură
Etern, ca și fugara mea privire.

NOAPTE

Ea doarme-aicea lingă mine,
Statuie prin milenii de ruine.
Doar fluturile pleoapei îmi spune că e vie
Și ca să nu-i desfigurez visarea
Sfială pun în gest, și gingășie
Cînd îmi întorc din drum și răsufierea
Pe care-n somn mi-o împrumută mie.

Îmi șovăie și mina care scrie:
Să nu-mi răsune, poate de cristal.
Tăceți, voi, mobili! taci și tu, hîrtie!
Din sinul ce-i palpită ca un val
Stîrnit de o maree subterană
Și teama care parcă mă emană,
Se naște versul, fiul natural.

Și-acel răsuflet care mă străbate
Precum Iahveh însuflețitul lut,
Dă țipetul incestuos și mut
Stîrnit de-o nouă vietate.

ALTĂ NOAPTE

Acum dorm toate liniștite. Doar
Făptura ei prin somn răsuflă rar
Ca să îmi spuie că aici e, parcă,
Și iară întru sine să se-ntoarcă.

Pisica moale a-ncetat să toarcă
Și adunată ca un melc, în blană,
Visează printre șoareci o prigoană.

În lumea de tăceri și-ntunecime,
Afară, singur am rămas, din mine,
Cînd, ostente, mobilele doar
Își amintesc de viața lor, și-arar
Pocnesc, ca sub secure despicate
Pe cînd erau copaci în libertate.

În toiul zilei nimeni nu le-ascultă,
Cînd e mișcare și lumină multă,

Cînd ce e-n clipa asta unitate,
În fracții, larmă, prăștiat se zbate.

Și tot ce văd acum e o bucată
Din începutul lumilor rămasă,
Ce ne-ncetat se-ntoarce și își cată
Pierduta ei, neprihănită casă.

Doar santinela, singură în post,
Desparte ce va fi, de ce a fost.

DOUĂ OCTAVE

I

Din cuibul reavănelui păr
Din pulpa dulcelui tău fruct
Și-a dăruitei tale guri
Ce m-a condus în adevăr
Pe care nu ai să mi-l furi
Virtuj trecut prin apeduct
Din țipetul înalt crescut
Spre ierni aprinse în păduri.

II

Se arcuise mîndrul curcubeu
Într-o apoteoză ca de vară
Dar mult prea plin (așa gîndisem eu)
Reci lacrimi nalte palid îl dublară

Și în arteziana lor curbată
Din miazănoapte pînă către sud
Amenința tăria să-ți străbată
Prin ploile ce nu se mai aud.

PLIMBARE

Să ne-mbrăcăm, iubita mea, de mare gală
Și-ntr-o călătorie s-ar putea
Să trag prin nori o rază de beteală
Și să-ți petrec spre inimă o stea.

O, brațul tău, atîtea dezmierdări
Și calde, și lunare, lunecate
În moliciuni de lebezi, ce brățări
L-au strîns cu-așa cătușe delicate

Cînd tu îmi ești stăpîină iar eu sclavul
Sub neînduplecata legiuire
Supușilor sortită de burgravul
Cetății cucerite de iubire?

Doar vîntul stăpînește pe aici
Peste-un popor de crângi muiate-n zări
Și suflă frunze galbene și mici
Cum stingi în candelabre lumînări.

Iubita mea, această promenadă
Prin parcul plin cu despuiați aluni
Te trece-n somnul lor ca-ntr-o baladă,
Să mai aprinzi în toamna mea minuni.

ECHINOX

Te-am așteptat atent. Știam că vii
Ghicită printre nopți și galaxii.
Al meu ți-e trupul răsunind în mine
Ca o vioară-n pieptul cui o cîntă,
Lumina scapă ca să ne îmbine
Iar vîntul ca pe plante ne-nveșmîntă
Și-alungă dintre noi singurătăți.
Scheletul ni-i același, împărțit
Părelnic, între două entități.

A fost o clipă-n care ne-am simțit
Chemările suind către izvoare
Ce azi sînt fluviu unic și unit.
Tu, gurii mele gură-i ești, și boare,
Cu ochii mei vezi cerul de cicoare
Iar palmele și-au locul pregătit
Din vreme: ale tale pe-al meu umăr,
A mea, căuș pe sinul tău rotund,
Cealaltă-ncege coapsele domoale.
Cu tine-ncep și isprăvesc să număr.

În părul tău ca-n unde mă scufund,
Suntem topiți acelorași metale
Iar cînd ne-atingem în îmbrățișare
Aceleși sunet naștem amîndoi.
Venim din depărtări ce-au fost egale:
Acum înfrînte se-ntilnesc în noi
Și lor le proiectăm aceeași zare.

Ne suntem unul altuia altoi,
Aceleși veghe ne-a sporit apoi
Unind același lut și-același cer
În două mlădiate verticale.
Nici zîmbet, nici cuvînt avem stingher:
Tu visu-mi spui iar eu tristeții tale
Zimbesc și-i rid: ne-au împărțit vecii
Dar astăzi, cer, pămînt, și foc, și apă
Sunt ale unei vaste-mpărății
Unice. De aceea spre zenit
Cînd tu privești, privirea mea se-adapă
La pîntecul pămîntului rănît
Pe care-l sap prin tine mai departe
Și un vulcan ne zguduie nainte
De-a ne lua zborul dintre lucruri moarte
Sore-un tînăr astru, care ne presimte.

PLAJE

Ca pe argonautele zale
Ne azvîrlea iarăși marea
Darurile neliniștii sale
Vuindu-și chemarea.

Ca două scoici sau, mai bine,
Ca doi pescăruși stam în prund
Vorbînd și cu ea și cu mine
Sub cerul tăcut și rotund.

Era cald. Era bine
Și prin noi, ca niște copoi
Urcau, fierbinți și reci apoi,
Apeluri marine.

Mut îi rămîn și astăzi, dinainte,
 Acestei guri, pustie de chemarea
 Pe care tot aștept să mi-o cuvinte.
 Nici nu-mi mai recunosc înfățișarea

Decît în umbra care mi-o propagă
 Lumina ta; docila pradă sunt
 A așteptării ce mă soarbe-ntreagă
 Ca un nisip în smîrcuri fără fund.

Numai tăcerea-n spectrul ei solar
 Durerea mi-o absoarbe — și apoi
 Smulsă fișii, mi-o zvîrle înapoi,
 Multiplicată-n sine însăși iar.

Rămasă ziua scurtă la măsură,
 Îmi simt amărăciunea mai tăcută:
 Ca floarea stelei lacrima de pură,
 Cu umbra ei prin suflet petrecută.

Îmi cînt din frunză, mai creștez în lemn
 Vertebra lui cu golul la mijloc,
 Atît răboj ce lasă-n vreme semn,
 Un fluier frînt chemîndu-mă la joc.

Mirare mă cuprinde, și sfială,
 Prin ce minune-n tine-au încăput
 Și lut inert, și steaua de beteală,
 Scump idol surd la cîntul ne-nceput!

SUSPIN

Un tei în noapte palpita
Ca un plămîn,
Tu ai zburat, cu gura ta,
Ca un lăstun.

Ții minte cînd stăteam sub tei
La ceas tîrziu?
Te oglindeai în ochii mei,
Acuma știu

Că scrisă mi-ai rămas în ei
Și de neșters.
Ții minte cînd șopteam sub tei
Un singur vers,

Că ești a mea de la-nceput
La nesfirșit
Și să-mî răspunzi nici n-ai putut,
Doar m-ai privit.

Stăteam cu tine sub un tei
Ce-n floare da.
Cuvintele nu au temei
Cînd nu spui: da!

Un tei prin noapte respira
Ca un plămîn,
Tu ai plecat, etcaetera,
Dar eu rămîn.

GALANTĂ

De cite ori în brațe te cuprind
Și șoldul tău sub coapsă mi-l adun,
Simt niște mari motani cum se întind
Prin mine, cu o tihnă de stăpîn.

Ascuns izvor, ce neștiută vlagă
Mi-aprinzi în mădulare și în oase?
Te stăpînesc întinsă și întreagă
Doar cu tării din carnea-ți dulce scoase.

Cînd te destrami sub mine ca un ghem
Ori cînd scințești cu glasul moale, mort,
Văd dragostea ce-ți port ca un blestem
Și nesfirșita ură ce ți-o port

Că-ți sînt pe veci un infidel datornic
Cu trupul tot și răsufllarea mea,
Dar pot incremeni precum un ornic,
Stăpîna să-l întoarcă de nu vrea.

CA UN GARIMPEIRO...

Ca un garimpeiro bețiv și păgubos
De anii lungi, pierduți în căutări,
Mă uit acum în unda pîrfului, mai jos,
Să aflu-n ea incendiul altor zări.

Dar nu! Teleajenu-i secat și nu-mi arată
În apa lui, cînd turbure, cînd clară,
Decît un chip neîmplinit de fată
Ce-l șlefuieste și-l înneacă iară.

CERTITUDINI

Ascultă, ascultă bine ce-ți spun:
Mai repede ca ghiuleaua pornită din tun
Mai repede ca rîndunica peste ape
Mai repede ca piatra-n prăpastie
Mai repede ca fulgeru-n vînt
Mai repede ca visu-n cuvînt
Mai repede ca gușteru-n ruine
Mai repede ca seva prin cucută
Simt cum mă-apropii vertiginos de tine
Iubita mea (încă) necunoscută.

BLUES

Pe-al morții fluviu plutind
Pînă spre seară,
Brațul domol mi-l destind
Lîngă gitară.

Vineți și iuți mi se-aprind
Pîlcuri de stele
Pe cînd în zbor trec vuind
Gînduri rebele.

Toate și cîte mai vin
Sunt ale tale,
Pieptul, ah, pieptul mi-e chin,
Inima — jale.

Fiindcă eu însumi sunt doar
Glas din păduri,
Paradă lăsată-n zadar
Fragedei guri.

LAMENTO ENDECASILABIC PENTRU TAM-TAM

Ah, setea, ah, setea aceasta fierbinte
De-a merge, de-a merge mereu înainte!...
(Dintr-o emisiune satelitică)

Degeaba, degeaba mă cer în Olimp,
Zadarnic visez al zăpezilor nimb,
Umorile suie, îmi cad, mi le schimb
În capricios, inegal anotimp.

O dată mă bucur, o alta regret,
Văd bine, văd bine într-una: nu sînt
Decît o fofează furată de vînt
Și tot mă mai cred cîteodată poet.

Mă vreau dizolvat în tăceri, diafan,
Dar vai ce m-aș face pe alt continent
Străin și pierdut, la schimbări impotent,
Sub vitrege zodii și templul profan?

Învie iubirea ucisă de dor
Cînd trece prin danțuri, din lupte și cînt
În somnul adînc legănat, de pămînt,
Atuncea visez un pierdut Labrador

Că nu sunt decît, între cer și dogori,
Un veșnic ceasornic prin care să știi
Cu vinătul puls măsura veșniciei
Cînd nu mai poți stele și sori să măsoari.

SCRISOARE FOARTE POSTUMĂ

Aș putea crede că totul a fost o-ntimplare
De n-ar fi degetul care mă doare;
Muiat în memorie ca într-o rană,
În inima simplă și fără prihană.

Uneori când luna își trece umbra peste cap
Cum îți treci peste călcii un ciorap,
Când plutește în moi rotocoale nătinge,
Când ar putea semăna cu tine, cu un ghioc sau cu un
hanger plin de sînge,

(Mai ales cu un hanger)

Mă-ntreb de nu te plimbi uneori cu ochii pe cer
Și mi-e dor atunci de douăzeci de anii mei
Pe care-i tîrăști după tine, cercei,
Sau umbli-n buzunare cu ei

Și pot să-ți atirne cam grei
Sunîndu-ți ca niște bani sau ca niște chei.

Scrisă în anul 1943.

POST-SCRIPTUM

O, bietul meu stejar de aur,
O, povârniș plin de livezi!
Ca scufundat pe sub un plaur
Din ele nici nu te mai vezi.

Nu vreau să-alerg, mi-e greu, dar încă
Îmi stăruie în ochi lumina
Din iazul ce sclipea în luncă
Iar azi pe-acolo crește tina.

La ce să cerc să zbor pe creste
Cînd nu îi e oricărui dat
Să fie-n vremurile-aceste
Și rău poet și bun soldat?

Dar dacă prin lumina stinsă
A unei ere de apoi,
Aș mai putea găsi ascunsă
A voastră urmă, s-o despoi,

Atunci desigur că mi-e bine
Chiar dacă n-om zbura-mpreună
Alunecînd pe drumuri line
Spre inefabila comună.

Să fiu chiar Miles Gloriosus
Și tot nu mi-ar păsa nimic
Dacă-aș putea, pe foi de lotus,
Să vă mai tălmăcesc un pic,

Trecute vremi și viitoare!
Aici, înscris cu mîna grea
De-o dragoste șovăitoare,
Îmi pun și semnătura mea.

PIATRA

Un joc de fulgere e totul
În jurul meu; sunt într-un bal
În care mie-mi sunt plus-potul
Pe drumul larg și triumfal.

N-am învățat de-atita vreme
Decît să fac ce-am mai făcut,
Nimica n-am de ce mă teme:
Condeiful meu e-aproape mut.

Din tot ce știe el să spuie
Nu e nimic ce s-ar putea
Să infierbînte o statuie
Ori să clipească într-o stea.

De ce, cînd un nebun aruncă
O piatră, zece înțelepți
Sar toți în unda cea adincă
Să cate-n urma ei peceți?

SPIN ȘI LEGE

Trăiesc cu spinu-n carnea ce mă doare
Atît de mut și de statornic iar,
Că-mi fac din piatra prundului altar
Și-aleg în apa lui mărgăritare.

Știu bine că din toate nu se-alege
Decît durata unui zbor afund,
Dar ca un fagur, învățat fecund,
Și din durerea mea aștept o lege

Pe care să v-o las neintinată
Din antipozi și pînă în viltoare;
Clădirea de v-aș da-o terminată,
Trăiesc cu spinu'n carnea tot mai tare.

ÎNFRÎNGEREA NOPTII

Înfrintă, deci, fu noaptea.
Și acum
ne-om face umbră doar din nori de fum.

De negrul ei nu ne mai este dor.
O, de-ar veni domol măcar un nor
să ne vorbească despre seri și nopți.
Și strugurii, ah! strugurii nu-s copți!

Nu e nimic! Pătruși de-o sfintă lene
lăsa-vom să-i păzească Magdalene
și poate vrun dulău mai știrb de stină
ce surd cu urlătoarea se îngină.

Pătruși de timpu'nfrint, o creangă-n mină
vom lua acum și-o să plecăm domol
departe într-al apelor ocol.

Nu vrem oracoli, nici însemne, nici
gilgiitoare roiuri de furnici;
ne-ajunge-o fată limpede să vie
cristalul vocii sale să ne ție
acum și pină-n veac tovrășie.

Stă tristă poarta, curtea e pustie.

TĂLMĂCIRI

din 12 poeți europeni

... așa că, pentru poezia propriu-zisă, e indiferent dacă o operă poetică e citită în gînd sau recitată. Ea poate deopotrivă, fără nici o vătămare esențială, să fie tradusă într-o limbă străină, ba chiar din versuri în proză. Raportul sunetelor poate fi astfel în întregime schimbat.

G.F.-W. HEGEL (*Estetica*)

...toate aceste poeme ale mele n-au nici o valoare, dacă nu pot fi scrise de oricare dintre oameni...

WALT WHITMAN (*Fire de iarbă*)

San Juan de la Cruz

(1542—1591)

Míos son los cielos, y mía es la tierra, mías son las gentes, los justos son míos, y míos los peccadores, los angeles son míos, y la madre de dios y todas las cosas son mías. Y el mismo dios es mío y para mi porque $\chi\rho\omega$ es mío y todo para mí pues \tilde{q} pides y buscas alma mía tuyo es todo esto y todo es para tí no te pongas en menos ni repares en meajas que se caende la mesa de tu padre sal fuera y gloria te en tu gloria, escondete en ella. Y goça y alcancaras los peticiones de tu coraçon.

El espiritu bien puro no se mezela con estrañas advertencias ni humanos respectos sino solo ensoledad de todas las formas interiormente...

Sfântul Ioan al Crucii

(1542—1591)

Tălmăcirea autografului Sfântului Ioan al Crucii

Ale mele sint cerurile, și al meu pământul; ale mele semințiile, cei drepti tot ai mei, și ai mei păcătoșii, ingerii-s ai mei și Maica Domnului e-a mea, și toate lucrurile-s ale mele, Dumnezeu însuși e al meu și pentru mine, fiindcă Isus e al meu și totul pentru mine. Ce mai rivnești și mai cauți, deci, suflete al meu? Toate acestea ale tale sint și pentru tine toate. Nu te prețui mai ieftin, nu te împiedica de fărimiturile ce cad de la masa Tatălui tău: ieși și laudă-te-n lauda ta, și ascunde-te-ntr-însa, și te bucură, și ai să îplinești rivnele inimii tale.

Duhul preacurat nu se amestecă în părerile altora, nici în relații lumești, ci unul singur, însingurat în toate chipurile înlăuntrul său (în dulce hodină, vorbește cu Domnul, căci a lui cunoaștere e dumnezeiască).

Ros, ca mai toți marii mistici — și mai cu seamă cei spanioli — de patimile cărnii convertite în poezie și spiritualitate, Sfântul ne-a lăsat în Cântarea Spirituală, subintitulată: „stihuri între suflet și mire“, toată măsura sincerității lui omenești și poetice, cu atât mai sensibilă cu cât transfigurarea mistică e mai degrabă în acest poem o convenție teologică, decât o realitate lirică, și ea păstrează toată puterea lumească a accentului pornit dintr-o memorie a cărnii, de dincolo de bine și de rău, dacă nu spunem o dată cu Platon că frumosul e tot una cu binele.

Micul Larousse ilustrat scrie despre San Juan de la Cruz doar atât: „Spaniol, fondatorul ordinului carmeliților desculti“.

Despre scrierile, predicile și versurile lui, nici un cuvânt. Și a fost doară, după cum ni-l prezintă și Armand Godoy, a cărui prelucrare după textul de față am consultat-o o dată cu originalul, un poet ce stă alături de Iov și de David, „poet înăscut... poet din prima tinerețe pînă cînd, ca un prunc, și-a închis, ca să adoarmă, «ochii dulci, osteniți de cîte au văzut» ... poet prin adorația față de Sfînta Fecioară... poet în viața pe care a dus-o, în lupta lui eroică pentru reformarea ordinului carmeliților, pe care a desăvîrșit-o împreună cu Sfînta Tereza din Avila, trecînd peste piedicile cele mai grele și peste cea mai dușmănoasă neînțelegere... Situat în miezul aceluia secol de Aur cînd, cum spune unul din biografiile lui, Teologia își desfășura toate puterile și Poezia toate aripile, cînd Spania făcea să răsune peste zgomotul armelor sale victorioase, glasul puternic al filosofilor ei și cîntările vrăjite ale trubadurilor săi, Sfîntul Ioan al Crucii a rezistat tuturor influențelor literare, celor mai covîrșitoare chemări ale maeștrilor zilei. Așa că personalitatea lui poetică strălucește pe cerul poeziei spaniole și universale ca o stea solitară care, împăcată în sine, nu aparține nici unei constelații.“

Bibliografie:

Poèmes mystiques, text spaniol și versiune franceză de Benoit Lavaud, colecția „Cahiers du Rhône“, éd. de la Baconnière, Neuchâtel, 1942.

Le Cantique spirituel, suivi de quatre poèmes, adaptés par Armand Godoy, éd. de la Librairie de l'Université, Fribourg, 1943.

¿A DONDE TE ESCONDISTE?...

Esposa:

¿A donde te escondiste
Amado, y me dejaste con gemido?
Como el ciervo huiste,
Habiéndome herido,
Sali tras ti clamando y eras ido.

¡ Pastores, los que fuerdes
Allà por las majadas al otero
Si por ventura vierdes
Aquel que yo mas quiero,
Decidle que adolezco peno y muero!

Buscando mis amores,
Iré por esos montes y riberas,
Ni cogeré las flores,
Ni temeré las fieras
Y pasaré los fuertes y fronteras.

UNDE TE-AI ASCUNS?...

Mireasa:

O, unde te-ai ascuns
Iubite, de-am rămas îndurerată?
Ca un cerb mi te-ai dus,
M-ai lăsat sfișiată,
Zadarnic strig și pasul meu te cată.

Ciobănași călători
Sus, pe zănoage și peste creste,
De-mi vedeți în zori
Dragul, fără veste,
Să-i spuneți că jale și plîns viața mi-este.

Dorul nu mă lasă
Ci tot rătăcesc pe munți și pripoare,
Nici de flori nu-mi pasă,
Nu-mi pasă de fiare
Și-o să trec de străji și peste hotare.

Pregunta a las creaturas:

¡Oh bosques y espesuras,
Plantados por la mano del amado,
¡Oh prado de verduras,
De flores esmaltado,
Decid si por vosotros ha pasado?!

Respuestas de las creaturas:

Mil gracias derramando,
Pasó por estos sotos con presura,
Y yéndolos mirando,
Con sola su figura,
Vestidos los dejó de hermosura.

Esposa:

¿Ay quien podrá sanarme?!
¡Acaba de entregarte ya de vero,
No quieras enviarme
De hoy más ya mensajero
Que no saben decirme lo que quiero!

Y todos cuantos vagan
De ti me van mil gracias refiriendo,
Y todos más me llagan,
Y déjame muriendo
Un no sé qué que quedan balbuciendo.

¿Mas cómo perseveras,
Oh vida non viviendo donde vives,
Y haciendo por que mueras

Întrebare către vietăți:

O, livezi, desișuri,
De mina acelui ce-l iubesc sădite,
Cîmpii și verzi șesuri
De flori smălțuite,
Spuneți voi, n-ați fost de-al lui pas strivite?

Răspunsul vietăților:

Gingaș a trecut
Pasul lui grăbit prin aceste lunci.
Cît ce l-am văzut
Și-am rămas de-atunci
Cu mai mîndre flori și roade mai dulci.

Mireasa:

Cine-o să-mi dea viață?
Vino, în sfîrșit, mi te-arată mie
Față către față
Că nici o solie,
Nici dorul, nici vorba ce rîvnesc n-o știe!

Orice-ntîmpinare
De mîndrețea ta îmi aduce-aminte
Mai tare mă doare
Și dor mă cuprinde
Mai amar din ale lor frînte cuvinte.

Cum nu te doboară
O, trai fără viață-n care viețuiesc,
Cînd spre tine zboară

Las flechas que recibes
De lo que del amado en ti concibes?

¡Por qué, pues has llagado,
Aqueste corazón no le sanaste,
Y pues me le has robado,
Por qué así le dejaste
Y no tomas el robo que robaste?

¡Apaga mis enojos!
Pues que ninguno basta a deshacellos
Y véante mis ojos,
Pues eres lumbre de ellos,
Y sólo para ti quiera tenellos.

¡Descubre tu presencia!
Y mátame tu vista y hermosura,
Mira que la dolencia
De amor que no se cura
Sino con la presencia y la figura.

¡Oh cristalina fuente!
Si en esos tus semblantes plateados,
Formases de repente
Los ojos deseados
Que tengo en mis entrañas dibujados,

¡Apártalos, amado,
Que voy de vuelo!...

Și te ațintesc
Săgeți mii aprinse, și de el grăiesc?

Cum de nu te-nduri
Cînd inima-mi frîngi, fără de tîmadă?
După ce mi-o furi,
De ce-o lași să cadă,
La ce nu ți-o iei după jaf, drept pradă?

Potoleşte-mi chinul,
Că nimica-n stare nu-i ca să-l alunge!
Ochii mei, seninul
Nu ți-l pot ajunge,
Ci le dai lumina ca să poată plînge.

Vino, mi te-arată!
Și de mă ucide a ta-nfățișare,
Suferința-mi toată
Află alinare
Doar în chipul tău, și-a ta arătare!

O, fintină lină,
Dacă-ntr-ale tale argintate unde
Raza-i de lumină
Din ochi i se-ascunde,
Cu al căror foc vintrele-mi pătrunde,

Te rog să mă cruți,
Că eu îmi iau zborul!...

Esposo:

¡Vuelvete, paloma!
Que el ciervo vulnerado,
Por el otero asoma,
Al aire de tu vuelo y fresco toma.

Esposa:

Mi amado, las montañas,
Los valles solitarios nemorosos,
Las islas extranas,
Los rios sonorosos,
El silbo de los aires amorosos,

La noche sosegada
En par de los levantes del aurora,
La música callada,
La soledad sonora,
La cena que recrea y enamora.

Nuestro lecho florido,
De cuevas de leones enlazado,
En púrpura teñido,
De paz edificado,
De mil escudos de oro coronado.

A zaga de tu huella,
Las jóvenes discurren al camino.
Al toque de centella,
Al adobado vino
Emisiones de bálsamo divino.

Mirele:

Vino, turturea,
Că pe piscuri iuți,
Cerbul, rana grea
Doar în zborul tău și-o mai răcorea!

Mireasa:

Iubitul mi-e munte,
Plaiul singuratec și de codri plin,
Ostroavele multe,
Rîul cristalin
Și zefirul dulce murmurînd senin,

Noapte potolită,
Cînd zorile-n geana zării se anină,
Cîntare șoptită,
Singurare plină,
Și hodinitoare, dragăstoasă cină.

Înflorit ni-i patul,
De-a leilor peșteri tot încunjurat,
De purpur macatul,
În pace scaldat,
Cu talanți de aur, mii, încununat,

Pe calea călcată,
De-al tău pas, aleargă șiruri de fecioare;
Scînteia picată,
Din vinul cel tare
Își nalță divina-mbălsămată boare.

En la interior bodega
De mi amado, bebí, y cuando salía
Por toda aquesta vega,
Ya cosa non sabía
Y el ganado perdí que antes seguía.

Allí me dió su pecho,
Allí me enseñó ciencia muy sabrosa
Y yo le dí de hecho
A mí sin dejar cosa,
Allí le prometí de ser su esposa.

Mi alma se ha empleado
Y todo mi caudal en su servicio,
Ya no guardo ganado,
Ni ya tengo otro officio
Que ya sólo en amar es mi ejercicio.

Pues ya si en el ejido,
De hoy más no fuere vista ni hallada,
Diréis que me he perdido,
Que andando enamorada
Me hice perdidiza y fui ganada.

De flores y esmeraldas,
En las frescas mañanas escogidas,
Haremos las guirnaldas
En tu amor florecidas
Y en un cabello mío entretejidas.

Băui din cămară
La iubitul meu, — și cînd am ieșit
În poiană-afară,
M-am fost zăpăcit
Și mi-am pierdut turma ce-aveam de păzit.

Inima mi-a dat
Cînd m-a învățat știința aleasă
Și lui i-am lăsat
Fetia culeasă,
Cînd m-am și legat ca să-i fiu mireasă.

I-am dat pîn'la urmă
Sufletul meu tot, și roabă i-am fost...
Nu-mi mai vād de turmă,
Nici nu am alt rost,
Doar iubirii lui să-i fiu adăpost.

Și dacă pe plai
Nu mai ies de-atunci, nici mai sînt zărită,
Spuneți că umblai
Tot îndrăgostită,
Pîn'ce-am rătăcit și am fost găsită!

Din flori și smaralde
Culese-n răcoarea zorilor acele,
Vom face ghirlande,
Flori iubirii mele,
Cu un fir din părul meu țesut în ele.

...En sólo aquel cabello
Que en mi cuello volar consideraste,
Mirástele en mi cuello,
Y en el preso quedaste
Y en uno de mis ojos te llagaste.

Cuando tú me mirabas,
Tu gracia en mí tus ojos imprimían;
Por eso me adamabas
Y en eso merecían
Los míos adorar lo que en tí vían.

¡No quieras despreciarme
Que si color moreno en mí hallaste!
Ya bien puedes mirarme
Después que me miraste,
Que gracia y hermosura en mí dejaste.

Cogednos las raposas!
Que está ya florecida nuestra viña,
En tanto que de rosas
Hacemos una pina
Y no parezca nadie en la montiña.

¡Detente! cierzo muerto!
¡Ven, austro, que recuerdas los amores!
Aspira por mi huerto
Y corran sus olores
Y pacera el amado entre las flores.

...De-acel singur fir
Ce mi l-ai văzut pe grumaz, zburînd
Scurte clipe-n şir,
Şi te-ai prins curînd
Doar într-o privire a mea, rob căzînd.

De cînd m-ai privit,
Farmecul tău ochii tăi l-au scris în mine;
De-asta m-ai iubit
Şi li se cuvîne
Să adore ceiace-au văzut în tine.

Ci nu mă scîrbi,
Dacă neagră piele pe mine-ai găsit!
Tot mă poţi privi
De cînd m-ai privit,
Fiindcă frumuseţe în mine-ai sădit.

Pe vulpi să le prinzi
Căci de-acuma-n floare dete via noastră!
Şi-un des gard să-ntinzi
De răsuri, pe creastă,
Să nu vină nimeni la noi sus, pe coastă.

Staţi, viscole reci!
Vin', austru, adă-ai dragostei fiori,
Prin grădină-mi treci,
Şi-n mireasmă s-o-nfăşori,
Fiindcă vreau iubitul să-mi ospătez în flori!

Esposo:

Entrádose ha la esposa
En el ameno huerto deseado
Y a su sabor reposa,
El cuello reclinado
Sobre los dulces brazos del amado.

Debajo del manzano,
Allí, conmigo fuiste desposada,
Allí, te dí la mano
Y fuiste reparada
Donde tu madre fuera violada.

¡¡A las aves ligeras,
Leones, ciervos, gamos saltadores,
Montes, valles, riberas,
Aguas, aires, ardores
Y miedos de las noches veladores!!

¡Por las amenas liras,
Y canto de serenas, os conjuro,
Que cesen vuestras iras
Y no toquéis al muro
Porque la esposa duerma más seguro!

Mirele:

Iată, mireasa-mi veni
Unde mult rivnita grădină se-ntinde!
După voie-și hodini
Fruntea ei cuminte
Pe brațul în care iubitu-o cuprinde.

Sub ăst merișor
Fost-ai tu a mea mireasă curată!
Rod strălucitor
În creangă s-arată,
Iar nu-șelătorul măr de altădată¹.

Păsări ușurele,
Lei voinici, cerbi iuți, sprinteni căpriori,
Munți, văi și vilcele,
Ape, vînt, dogori,
Și voi, nopți înalte, pline de fiori,

Pe lira gingașe,
Pe cîntul sirenei, vă înduplecați,
Să nu fiți iabrașe
Curtea să-mi călcați,
Al frumoasei mele somn nu-l tulburați!

¹ Aici, sensul versiunii românești e mai apropiat de versiunea franceză a lui Armand Godoy:

L'arbre, jadis funeste,
T'abrite désormais, ma tourterelle.
Une pomme céleste
Au lieu de celle
Qui fit la noire faute maternelle.

Esposa:

¡Oh, ninfas de Judea!
¡En tanto que en las flores y rosales
El ámbar perfumea,
Morá en los arrables,
Y no querráis tocar nuestros umbrales!

¡Escóndete, carillo!
Y mira con tu haz a las montañas
Y no quieras decillo:
¿Mas mira las compañas
De la que va por insulas extrañas?

Esposo:

La blanca palomica
Al arca con el ramo se ha tornado
Y ya la tortolica,
Al socio deseado,
En las riberas verdes ha hallado;

En soledad vivía,
Y en soledad ha puesto ya su nido,
Y en soledad la guía,
A solas, su querido
También en soledad de amor herido.

Esposa:

¡Gocémonos, amado!
¡Y vámonos a ver en tu hermosura,
Al monte o al collado,

Mireasa:

O, iudee zine,
Numai cit mireasma floarea și-o împarte
Și-n văzduh rămîne,
Rămîneți departe,
Nu ne treceți pragul casei, vă rog foarte!

Iubite, te-ascunde
Și întoarce-ți fruntea spre-a munților cline!
Nimic nu-mi răspunde
Ci vezi doar, cu cine
E-acea călătoare prin insuli străine?

Mirele:

Alba porumbea
La catarg cu creanga-n plisc a și venit,
Cînd o turturea,
Tovarăș rîvnit
Pe verzile maluri, și-a fost iscodit;

Singură trăia
Și-n singurătate cuibul și-a-ntocmit;
Și-i numai cu ea
Singuru-i iubit,
Și el, așa singur, de amor rănit.

Mireasa:

Să ne iubim, iubite!
Să pătrundem într-a dragosteii lumină
Printre stînci tocite,

Do mana el agua pura,
Entremos más adentro en la espesura!

Y luego a las subidas
Cavernas de la piedra nos iremos,
Que están bien escondidas,
Y allí nos entraremos
Y el mosto de granadas gustaremos.

Allí, me mostrarías
Aquello que mi alma pretendía
Y luego me darías
Allí, tú vida mía
Aquello que me diste el otro día:

El aspirar del aire,
El canto de la dulce filomena,
El soto y su donaire
En la noche serena,
Con llama que consume y no da pena.

Que nadie lo miraba;
Aminadab tampoco parecía,
Y el cerco sosegaba,
Y la cabellería,
A vista de las aguas, descendía.

Izvorul suspină;
Să-i pricepem rostul și a lui pricină!

Să mergem îndată
În cele vrăjite peștere adinci,
Pitite în piatră,
Să intrăm pe brînci
Și să gustăm zeama roadelor prea dulci!

Atunci să-mi arăți
Minunile toate, rivnite de mine!
Dă-mi, ca-n alte dăți,
Ce mi se cuvine,
Să zbor aurită ca grele albine,

Ca zefiru-n boare,
Ca ghiersul pierdutei, dulci privighetori,
Valea foșnitoare,
Noaptea cu fiori,
De flăcări pătrunsă și de reci dogori.

Tăinuita clipă,
Nici zborul Satanei nu o va pătrunde.
A morții aripă
Și ea s-ar ascunde,
Năpădită de-ale ochilor tăi unde.

Charles Péguy

(1884—1914)

Se cam uitase de el. Mai bine zis, fusese uitat de cînd „dreapta“ fascistă sau fascizantă, și nu numai din Franța, îl luase-n exploatare. Căci se face așa că un poet poate înnobila și împrumuta din strălucirea poeziei lui numai acelor mișcări politice care luptă pentru cauza poporului, pe cînd simpla apropiere de celelalte îi întunecă și-i degradează chiar nimbul poeziei lui. Veșnicia se împlinește prin tot ce tinde spre veșnicie, dar se adumbrește în umbra pieritoare.

Astăzi, Péguy s-a reintors acasă. Franța rezistenței și l-a regăsit și și-l apropie, patriotismul și catolicismul lui nu se întîlnesc cu șovinismul și rasismul, ci cu libertatea și încrederea în oameni. Iar poezia lui Charles Péguy strălucește mai departe pe cerul Franței, înseninat prin lupta ei din care poetul n-a lipsit și în care a căzut încă de acum cincizeci și cinci de ani, în 1914, în vîrstă de 30 de ani, pe cîmpia de la Villeroy.

„Péguy nu suferă nici apologie, nici pledoarie. Cine se hrănește din el, îl iubește. Asta e destul“, — așa își încheie editorul postum prefața la cîrticica omagială pe care i-a tipărit-o N.R.F., la douăzeci de ani după moarte, în 1934, sub titlul „Prières“.

Bibliografie:

Oeuvres Complètes (15 vol.), Ed. N.R.F., Colecția „Bibliothèque de la Pléiade“.

L'ENFANT QUI S'ENDORT

Pour moi, dit Dieu, je ne connais rien d'aussi beau dans tout
le monde
Qu'un gamin d'enfant qui cause avec le bon Dieu
Dans le fond d'un jardin;
Et qui fait les demandes et les réponses (c'est plus sûr);
Un petit homme qui raconte ses peines au bon Dieu
Le plus sérieusement du monde,
Et qui se fait lui-même les consolations du bon Dieu
Or, je vous dis, ces consolations qu'il se fait,
Elles viennent directement et proprement de moi.

Je ne connais rien d'aussi beau dans tout le monde, dit Dieu,
Qu'un petit joufflu d'enfant, hardi comme un page,
Timide comme un ange,
Qui dit vingt fois bonjour, vingt fois bonsoir, en sautant
Et en riant et en (se) jouant.

PRUNCUL SOMNOROS

Eu unul, spune Dumnezeu, nu știu nimic mai frumos pe lume
Decît un ținc ce stă de vorbă cu bunul Dumnezeu
Într-un fund de livadă;
Și care singur se-ntreabă și-și dă răspunsuri singur (ca să fie
mai sigur);
Un omuleț care-i povestește păsurile lui bunului Dumnezeu
Cu aerul cel mai serios de pe lume.
Și care singur se-alintă cum l-ar alintă bunul Dumnezeu
Dar eu vă spun că aceste alintări pe care singur și le spune,
De-a dreptul și cu-adevărat vin de la mine.

Nu știu nimic mai frumos pe lumea-ntreagă, spune
Dumnezeu,
Decît un ținc dolofan, zvăpăiat ca un țopil de Curte,
Sfios ca un înger,
Care spune de zeci de ori bunăziua, de zeci de ori bunăseara
țopăind
Și rîzînd și jucînd(u-se).

Une fois ne lui suffit pas. Il s'en faut. Il n'y a pas de danger.
Il leur en faut, de dire bonjour et bonsoir. Il n'en ont
jamais assez.
C'est que pour eux la vingtième fois est comme la première.
Ils comptent comme moi.

C'est ainsi que je compte les heures.
Et c'est pour cela que toute l'éternité et que tout le temps
Est (comme) un instant dans le creux de ma main.

Rien n'est beau comme un enfant qui s'endort en faisant sa
prière, dit Dieu.

Je vous le dis, rien n'est aussi beau dans le monde.
Je n'ai jamais rien vu d'aussi beau dans le monde.
Et pourtant j'en ai vu des beautés dans le monde.
Et je m'y connais. Ma création regorge de beautés.
Il y en a tant qu'on ne sait pas où les mettre,
J'ai vu des millions et des millions d'astres rouler sous mes
pieds comme les sables de la mer.

J'ai vu des journées ardentes comme des flammes,
Des jours d'été, de juin, de juillet et d'août.
J'ai vu des soirs d'hiver posés comme un manteau.
J'ai vu des soirs d'été calmes et doux comme une tombée de
paradis,

Tout constellés d'étoiles.
J'ai vu ce coteaux de la Meuse et ces églises qui sont mes
propres maisons,
Et Paris et Reims et Rouen et des cathédrales qui sont mes
propres palais et mes propres châteaux,
Si beaux que je les garderai dans le ciel.
J'ai vu la capitale du royaume et Rome capitale de la
chrétienté.

Nu-i de ajuns numai o dată. Așa se și cuvine. N-are de ce
să-i pese.
Se și cuvine să spună mereu bunăziua și bunăseara. Nu li-i
destul nicicînd.
Fiindcă pentru ei, și-a zecea oară-i ca și-ntîiași dată. Ei
numără ca și mine.

Fiindcă și eu, ceasurile tot așa le număr.
Și de aceea veșnicia-ntreagă și vremea cîtă e
E (ca) o clipă strînsă-n căușul palmei mele.

Nimic nu-i mai frumos ca un copil care-ațipește făcîndu-și
rugăciunea, spune Dumnezeu.

V-o spun eu, nimic nu-i mai frumos pe lume.
Nicicînd n-am văzut ceva mai frumos pe lume.
Și doar văzut-am eu destule minunății pe lume.
Și mă pricep la ele. Tot ce-am creat eu gîlgîie de minunății.
Atîtea sunt, că nici nu știi unde să le mai pui.
Am văzut milioane și milioane de aștri rostogolindu-se sub
tălpile mele ca prundișurile mării.
Am văzut nămiezi dogorînd ca flacăra,
Zile de vară, de iunie, de iulie și de august.
Am văzut seri de iarnă căzînd ca niște țundre.
Am văzut înserări de vară potolite și dulci ca o cădere din
paradis,

Pe de-a-ntregul semădate cu stele.
Am văzut aceste maluri ale Meusei și-aceste biserici ce sînt
chiar casele mele,
Și Parisul și Reims și Rouen și catedrale ce sunt chiar
palatele și castelele mele,
Atît de mîndre că le-aș pune-n cer.
Am văzut cetatea-mpărătească și Roma, cetatea creștinătății.

J'ai entendu chanter la messe et les triomphantes vêpres.
Et j'ai vu ces plaines et ces vallonnements de France
Qui sont plus beaux que tout.

J'ai vu la profonde mer, et la forêt profonde, et le coeur
profond de l'homme.

J'ai vu des coeurs dévorés d'amour
Pendant des vies entières,
Perdus de charité,
Brûlant comme des flammes.

J'ai vu des martyrs si animés de foi
Tenir comme un roc sur le chevalet,
Sous les dents de fer
(Comme un soldat qui tiendrait bon tout seul toute une vie,
Par foi,

Pour son général (apparemment) absent).

J'ai vu des martyrs flamber comme des torches,
Se préparant ainsi les palmes toujours vertes.
Et j'ai vu perler sous les griffes de fer
De gouttes de sang qui resplendissaient comme des diamants.
Et j'ai vu perler des larmes d'amour
Qui dureront plus longtemps que les étoiles du ciel.

Et j'ai vu des regards de prière, regards de tendresse,
Perdus de charité,
Qui brilleront éternellement dans les nuits et les nuits.
Et j'ai vu des vies tout entières de la naissance à la mort,
Du baptême au viatique,
Se dérouler comme un bel écheveau de laine.

Or je le dis, dit Dieu, je ne connais rien d'aussi beau dans
tout le monde

Qu'un petit enfant qui s'endort en faisant sa prière
Sous l'aile de son ange gardien
Et qui rit aux anges en commençant de s'endormir;
Et qui déjà mêle tout ça ensemble et qui n'y comprend plus
rien;

Am auzit liturghiile și biruitoarele vecernii.
Și-am văzut aceste poiene și văi resfirate ale Franței
Care-s mai mîndre ca orice.

Am văzut adînce mare, și pădurea adînce, și adînce inimă
omenească.

Am văzut inimi sfișiate de iubire
De-a lungul unei vieți întregi,
Pline de milostenie,
Arzînd ca niște flăcări.

Am văzut martiri atit de-nsuflețiți de credință
Că neclintiți stăteau în chinuri, ca o stîncă,
Sub țepi de fier

(Ca un soldat rezistînd singur, încremenit pe poziție, o
viață-ntreagă,

Din credință

Față de generalul lui (aparent) absent.)

Am văzut martiri arzînd ca niște torțe,
Pregătîndu-și astfel cununi de-a pururi verzi.
Și-am văzut țîșnînd sub spinii de fier

Broboane de sînge, strălucînd ca niște diamante.

Și-am văzut înflorînd lacrimi de iubire

Ce-or dăinui mai mult ca stelele pe cer.

Și-am văzut priviri în rugăciune, priviri înduioșate,
Pline de milostenie,

Ce-or străluci pe veci în nopți și nopți de-a rîndul.

Și-am văzut vieți întregi din leagăn pînă-n moarte,

De la botez pînă-n groapă,

Depănîndu-se ca un fuior frumos de lînă.

Dar vă spun eu, spune Dumnezeu, nu știu nimic mai frumos
pe lume

Decît un prunc somnoros spunîndu-și rugăciunea

Sub aripa îngerului său păzitor

Și care zîmbește îngerilor cînd începe s-ațipească;

Și care le-amestecă pe toate laolaltă de nu mai pricepe din
ele nimic;

Et qui fourre les paroles du *Notre Père* à tort et à travers
pêle-mêle dans les paroles du *Je vous salue, Marie!*

Pendant qu'un voile déjà descend sur ses paupières,
Le voile de la nuit sur son regard et sur sa voix.
J'ai vu les plus grands saints, dit Dieu. Eh bien, je
vous le dis,

Je n'ai jamais rien vu de si drôle et par conséquent je ne
connais rien de si beau dans le monde,
Que cet enfant s'endort en faisant sa prière
(Que ce petit être qui s'endort de confiance)
Et qui mélange son *Notre Père* avec son *Je vous salue, Marie.*

Rien n'est aussi beau et c'est même un point
Où la Sainte Vierge est de mon avis
Là-dessus.
Et je peux bien dire que c'est le seul point où nous soyons du
même avis. Car généralement
nous sommes d'un avis contraire,
Parce qu'elle est pour la miséricorde
Et moi il faut bien que je sois pour la justice.

Și care-mperechează vorbele din *Tatăl Nostru* de la un cap
la altul într-un talmeș-balmeș cu
Prea Sfântă Născătoare de Dumnezeu,

În timp ce un vâl îi pogoară peste pleoape,
Vălul nopții căzind peste privirea și peste glasul lui.
I-am văzut pe cei mai mari dintre sfinți, spune Dumnezeu.
Ei bine, eu vă spun,

N-am văzut nicicînd nimic mai minunat și nu știu așadar
nimic mai frumos pe lume,
Decît acest prunc somnoros făcîndu-și rugăciunea
(Decît această plăpîndă făptură ce adoarme de credință)
Și care-l amestecă pe *Tatăl Nostru* cu *Prea Sfînta Născătoare*
de Dumnezeu.

Nimic nu-i mai frumos, — și aicea-i chiar un punct
Asupra căruia Sfînta Fecioară e de părere cu mine
În această privință.
Și pot s-o spun cu drept cuvînt că doar în punctul ăsta
suntem noi amîndoi de-aceeași părere. Fiindcă-n deobște
noi suntem de păreri contrarii,
Pentru că ea e pentru îndurare
Pe cînd eu, eu sunt — precum se cuvine — pentru justiție.

Max Elskamp

(1862)

Poet belgian de limbă franceză.

Lucrul cel mai interesant pe care l-am putut afla din biografia lui este că se ocupa și cu gravura în lemn și și-a împodobit cu mîna lui cartea cu Șase cîntece ale bietului om; ceva din acest spirit artizan, ca o prelungire a deprinderilor medievale atît de înfloritoare în Flandra lui natală, această migală pentru lucrul ieșit din aceeași minte și din aceeași mînă, gustul pentru lucrul domestic, mărunț dar cu artă și rost încheiat, se recunoaște și în poezia lui Max Elskamp.

S-a născut la Anvers, din tată flamand și mamă franceză, la 5 mai 1862. Ultima știre pe care-o dețin despre el datează de acum 43 de ani, de cînd n-am mai întîlnit, nici prin presă, nici prin radio, vreun cuvînt despre acest poet al Flandrei, unde oamenii trăiesc mult ca și tradițiile lor de burghezi zdraveni și domoli, — și dacă n-a murit, cum zice basmul, mai trăiește și astăzi, numărînd 107 de ani; o vîrstă de patriarh care s-ar potrivi bine cu tonul nițel sfătos, nițel zîmbitor din poezia lui.

Rémy de Gourmont îi învinuiește poezia că ar fi „prea pretențioasă cele mai deseori, și scoborîtă printr-o naivitate ce are o conștiință prea precisă despre ea însăși“, ceea ce

poate fi în bună parte întemeiat, dacă-i considerăm întreaga operă, strunită cam la același diapazon.

Făcînd parte din familia spirituală a lui Francis Jammes, el aduce însă față de acesta un accent mai dramatic, o tulburare mai amară, o undă subtilă de venin ce-i străbate ca un fior și o presimțire tablourile și peisajele pline de seninătate. Se adaugă apoi și o mare forță de a sintetiza într-un element, într-o figură, într-un gest, o întreagă stare de simțire și de spirit, realizînd în versul lui acea forță de evocare cu adevărat poetică. Nu e doar o poezie „emblematică“, așa cum îi spune Rémy de Gourmont, lăsîndu-se condus de faptul că semnele poetice ale lui Max Elskamp sunt toate ale acelei Flandre fericite căreia el îi rămîne unul din nu mai puțin fericiții cîntăreți, — dar lirica lui e și una de sens mai adînc, dramatic, asupra vieții rumene și voioase în aparență dar în care roade nevăzut viermele morții. Și de aceea cîntecul lui Max Elskamp o slăvește cu o și mai mare căldură.

Bibliografie:

Mai toată opera lui poetică se cuprinde în două volume: *Lauda Vieții (Le Louange de la Vie)*, apărută în 1898, în editura Mercure de France, — și *Enluminures*, tipărită în același an, la Bruxelles, în editura Lacomblez, cu gravuri în lemn executate de poet. Trebuie menționat și *Alfabetul Doamnei Noastre Fecioare (L'Alphabet de Notre-Dame la Vierge)*, cuprinzînd gravuri în lemn colorate, editat în 1901, la Anvers, în Ed. du Conservatoire de la Tradition Populaire.

HUIT CHANSONS REVERDIES

OPT CÎNTECE ÎNVERZITE

LES QUATRE QUI RIENT

LE MATIN

Et la première est d'un matin
Dit tout en bleu, dit tout en blanc,
Et la première est d'un matin
Ici pour le commencement,

De paix d'abord, clôches sonnante,
Et Flandre étant — Vive la Rose —
Douce à chacun à sa façon,
Suivant son bien, suivant ses choses.

Or Mai mettant des fleurs en cause,
Et la première est d'un matin,
Or Mai mettant des fleurs en cause,
El la première est d'un jardin,

Voici qu'il sent le rosmarin,
Et qu'on dirait — Vive la vie —
Voici qu'il sent la rosmarin
Ex qu'on dirait qu'on se marie,

CELE PATRU ZÎMBITOARE

DIMINEAȚA

Și-i cea dintîi a dimineții
Cîntare albă, viorie,
Și-i cea dintîi a dimineții,
Cîntare de-nceput să fie

Și pace, clopotele sună,
— Trăiască Roza-n Flandra țară! —
Unde îți porți atît de dulce
Mărunta zilelor povară.

Mai e cu flori împodobit;
Cîntarea-ntîi, de dimineață,
Și Mai cu flori împodobit,
E a grădinii în verdeață,

De rozmarin îmbălsămată,
Să spui — trăiască viața sfîntă! —
De rozmarin îmbălsămată
Să zici că-i cîntecul de nuntă,

Et la première est d'un matin
Ainsi de paix et d'ornement,
Avec du pain, avec du vin,
Ici pour le commencement.

L' O I S E A U

Mais lors voici qu'un oiseau chante,
Dans une pauvre cage en bois,
Mais lors voici qu'un oiseau chante
Sur une ville et tous ses toits,

Et qu'il dit qu'on le voit le monde
Et sur la mer le pluie tomber,
Et des voiles s'en aller rondes,
Sur l'eau si loin qu'on peut aller.

Puis voix dans l'air plus haute montée,
Alors voici que l'oiseau dit
Que tout l'hiver s'en est allé
Et qu'on voit l'herbe qui verdit,

Et sur les chemins la poussière
Déjà, et les bêtes aussi,
Et les toits fumant dans la lumière
Que l'on dirait qu'il est midi,

Și-i cel dintîi al dimineții
De pace, ca de bucurie,
Rodit cu pîine și cu vin,
Un cîntec de-nceput să fie.

P A S Ă R E A

Dar iată-o pasăre ce cîntă
În colivie, strîmt locaș,
Dar iată-o pasăre ce cîntă
Peste streășini de oraș,

Spune că vede-n lumea largă,
Cum plouă ceru-n apa mării
Pe care pînzele aleargă
Rotunde, pînă-n geana zării.

Cu viers săltat în boare, sus,
Micuța pasăre vestește
Că iarna albă s-a fost dus
Și iarba crudă înverzeste,

Se-nalță colb din povîrnișuri
Pe urma blîndelor cirezi,
Fumegă-n zare coperișuri
Ca-n ceasul caldelor amiezi;

Et puis encore sa voix montée,
Que l'air est d'or et resplendit,
Et puis le bleu du ciel touché,
Qu'il est ouvert le paradis.

LE NAVIRE

La troisième, elle, est d'un navire
Avec tous ses drapeaux au ciel,
La troisième, elle, est d'un navire,
Ainsi qu'ils vont sous le soleil

Avec leurs mâts, avec leurs ancres,
Et leur proue peinte en rouge ou vert.
Avec leurs mâts, avec leurs ancres,
Et tout en haut leur guidon clair.

Or la troisième, elle, est dans l'air
Et puis aussi elle est dans l'eau,
Or la troisième sur la mer
Est comme y sont les blancs bateaux,

Et les rochers, et les accores,
Et terre dure ou sable mol,
Et les rochers, et les accores,
Et les îles et les attols;

Și viersu-i urcă în tărie,
Că e văzduhul fermecat
Și-albastrul cer e mărturie
Că raiul s-a desfecat.

CORABIA

Cîntarea treia-i cu corăbii
Și cu năframe-ntinse-n zare,
Cîntarea treia-i cu corăbii
Care alunecă sub soare

Cu ancore și cu catarge
Văpsite ca de sărbătoare,
Cu ancore și cu catarge
Și cirme-nalt strălucitoare.

A treia-i în văzduh, cîntare
Ca și pe apă, plutitoare,
Cîntarea treia e pe mare
Umblind ca luntrile hoinare,

Cu stîncile și coastele,
Asprul prundiș, nisipul moale,
Cu stîncile și coastele,
Mărgenii și ostroavele;

Et la troisième est seule au monde
En large, en long, en vert, en bleu,
Et la troisième est seule au monde
Avec le soleil au milieu.

L'ANGE

Et puis après, voici un ange,
Un ange en blanc, un ange en bleu,
Avec sa bouche et ses doux yeux,
Et puis après, voici un ange,

Avec sa longue robe à manches,
Son réseau d'or pour ses cheveux,
Et ses ailes pliées en deux
Et puis ainsi voici un ange,

Et puis aussi étant dimanche
Voici d'abord que doucement
Il marche dans le ciel en long
Et puis aussi étant dimanche,

Voici qu'avec ses mains il prie
Pour les enfants dans les prairies,
Et qu'avec ses yeux il regarde
Ceux de plus près qu'il faut qu'il garde;

E-a treia singură pe lume,
În larg, în lung, neprinsă-n loc,
Cântare singură pe lume
Cu-aprinsul soare la mijloc.

ÎNGERUL

Pe urmă-i una cu un înger
Cu albe, viorii veșminte,
Cu ochii dulci, gura cuminte,
Pe urmă-i una cu un înger

Cu mîneci largi și lung veșmint,
Cunună-n păr i-e soarele
Și-npăturite-aripele:
E cîntecul cu-un înger sfînt.

Și-n limpedea duminică
Plutînd ușor, încetișor,
Străbate-al cerului pridvor
Și-n limpedea duminică,

Se-nchină el, cu dreapta lui,
Pentru copiii cîmpului,
Și ochii lui cei buni veghează
La toți pe cîți îi are-n pază.

Et tout alors étant en paix,
Chez les hommes et dans la vie
Au monde ainsi de son souhait,
Voici qu'avec sa bouche il rit.

Și fiindcă prea slăvita pace
Azi între oameni dănuiește,
Și vrerea-i pe pământ se face,
Deschide gura și zimbește.

LES QUATRES QUI PLEURENT

L A F E M M E

Mais maintenant vient une femme,
Et lors voici qu'on va aimer,
Mais maintenant vient une femme,
Et lors voici qu'on va pleurer,

Et puis qu'on va tout lui donner
De sa maison et de son âme,
Et puis qu'on va tout lui donner,
Et lors après qu'on va pleurer;

Car maintenant vient une femme,
Avec ses lèvres pour aimer,
Car à présent vient une femme,
Avec sa chair tout en beauté,

Et ses robes pour la montrer
Sur des balcons, sur des terrasses,
Et des robes pour la montrer
A ceux qui vont, à ceux qui passent,

CELE PATRU PLÎNGĂTOARE

F E M E I A

Dar vine-acuma o femeie,
Și dragostea în tine crește,
Dar vine-acuma o femeie,
Și iată lacrima-nflorește.

Cînd totul o să-i dăruiești,
Căminul tău și inima,
Cînd totul o să-i dăruiești,
În urma ei vei lăcrima,

Că vine-acuma o femeie
Cu buze roșii, de iubit,
Că vine-acuma o femeie
Cu trupul cald și înflorit

Și rochii ce-o împodobesc
Cînd se arată în pridvor,
Și rochii ce-o îmbodobesc
Să-nceite ochiul tuturor,

Car maintenant vient une femme
Suivant sa vie pour des baisers,
Car maintenant vient une femme,
Pour s'y complaire et s'en aller.

LA VIE

Et lors la sixième est aveugle
Comme un pinson tout à chanter,
Et la sixième, elle, est aveugle,
Car voici qu'on est à aimer,

Est que des mets sont sur des tables,
Et que du vin coule de nuit,
Aux bougies brûlant sur des tables
Où sont des fleurs avec des fruits.

Or gestes alors qui se pressent,
Vins bus, paroles échangées,
Lèvres tendues, yeux qui se baissent,
Chair ici qui jette les dés.

C'est temps allé qui se dérobe,
Et la tête de Jean, coupée
Qu'emporte saignante en sa robe
Une fois de plus Salomé,

Că vine-acuma o femeie
Ce viața-n dragoste-și petrece,
Că vine-acuma o femeie
Doar ca să-i placă — și să plece.

VIAȚA

Țintarea șasea este oarbă
Ca pasărea când ciripește,
Acum, a șasea este oarbă
Că dragostea în tine crește.

Și de mâncare e pe mese,
Din cerul nopții curge vin,
Făclii de ceară ard pe mese
Între gutui și rozmarin.

Cum te avinți atunci în grabă,
Ciocnești, prind vorbe să se-nchege,
Simți buze-ntinse, ochi ce-ntreabă,
Și-n carne-o soartă se alege.

Timp destrămat și oră goală,
Și capul lui Ion, tăiat,
Pe care îl aduce-n poală,
O Salomeie, încă-odat,

Car la sixième, elle, est aveugle,
Comme un pinson tout à chanter,
Car la sixième, elle, est aveugle,
Et puis voici qu'on a aimé.

LE DÉBOIR

Puis c'est l'heur et du temps qui passent,
Un jour qui part, un jour qui vient,
Pour à tout faire de la place,
Même à la peine ou au chagrin,

Et yeux déjà qui portent larmes
Pour le déboire qu'on attend,
Et fierté ici qui désarme
Lors plaie de coeur et plaie d'argent.

C'est de tous les jours de la vie,
Précaires, graves, soucieux,
Dans la maison qu'on s'est bâtie,
Que l'on se sent devenir vieux,

Et trois coups frappés à la porte,
Voici qu'il est entré l'huissier,
Et trois coups frappés à la porte
Que la septième est de regrets.

Fiindcă a șasea este oarbă
Ca pasărea când ciripește,
Cîntarea șasea este oarbă,
Cînd dragostea se istovește.

PUSTIUL

Trec ceasuri, timpuri, la un loc,
O zi se duce, alta vine,
Pe rînd, de toate este loc,
Și de amar, și de rușine.

Ochiul e trist și parc-ar plînge,
Inima grea, deși pustie,
Trufia cade și se frînge,
De mult amar și sărăcie.

Din zile șubrede ce-apasă
Viața care se-nfiripă,
Simți în cămin cum ți se lasă
A bătrîneții grea aripă,

Dar trei bătăi se-aud în poartă
Și intră cămătarul tău;
Trei lovituri răsună-n poartă
C-a șaptea-i de păreri de rău.

LA NUIT

Et maintenant c'est la dernière
Et la voici et tout en noir,
Et maintenant c'est la dernière
Ainsi qu'il fallait la prévoir,

Et c'est un homme au feu du soir
Tandis que le repas s'appête,
Et c'est un homme au feu du soir,
Qui, mains croisées, baisse la tête.

Or pour tous alors journée faite,
Voici la sienne vide et noire,
Or pour tous alors journée faite,
Voici qu'il songe à son avoir.

Et maintenant la table prête,
Que c'est tout seul qu'il va s'asseoir,
Et maintenant la table prête,
Que seul il va manger et boire,

Car maintenant c'est la dernière
Et qui finit au banc des lits,
Car maintenant c'est la dernière
Et que cela va mieux ainsi.

NOAPTEA

Cîntarea asta-i cea din urmă
Și mai cernită dintre toate,
Cîntarea asta-i cea din urmă
Precum ați bănuit-o, poate;

Cu-un om ce stă la focul serii
Așteptînd cina aburită,
Un om ce stă la focul serii
Și-și pleacă-n mîini fruntea trudită.

Cînd toți cu bine-au sfîrșit ziua,
A lui e goală, 'ntunecată,
Cînd toți cu bine-au sfîrșit ziua,
El rosturile și le cată.

Și-acum, cînd masa este pusă,
Singur în fața ei va sta;
Și-acum, cînd masa este pusă,
Tot singur se va ospăta,

Fiindcă acum-i cea din urmă,
Ce se termină-n pat, întins,
Fiindcă-i cîntarea cea din urmă,
Parcă sfîrșită dinadins.

Rainer Maria Rilke

(1875—1926)

De bună seamă, poetul cel mai poet, în înțelesul adânc al acestui cuvânt pe cât de vag pe atîta de pretențios totuși, fiindcă se lasă cel mai greu definit, ca și poezia. Căci Rilke exprimă cu vorbe ceea ce e mai gingaș de exprimat, simțiri și fulgere de gânduri pe care o singură atingere e de ajuns ca să le sfărîme în pulbere. Poezia lui are ceva din cotitura frîntă și neprevăzută a zborului de rîndunică și ceva din înfiorarea undei în care-și moaie vîrful de aripă doar cît a zecea parte dintr-o clipă; la fel de imaterială, de nestatornică, tocmai ca să atingă elementele vieții, încheieturile ei, să le cuprindă și să le exprime, ea e ceea ce se cheamă cu un termen la modă, dar care-i aparține lui Hegel, poezia „esențială“, de care lirica noastră contemporană pare să fie încă atît de insetată.

Tălmăcită în românește cu merit de Maria Banuș, precum și de forța unui talent care i-a împrumutat sunetul său original, cum e acela al lui Al. A. Philippide, poezia lui Rilke rămîne, ca și a lui Baudelaire, o permanentă invitație la meșteșug și ucenicie pentru poetul debutant, ca și pentru maiștri; invitația de a spune cu vorbe ceea ce pare că nu poate fi spus prin ele, dar și invitația de a descoperi chiar prin ele acest inefabil.

Lucru pe care l-am încercat și noi pe strunele a două din catrenele poetului ceh, din ciclul Poèmes Français (după traducerea lui Maurice Betz, deci o traducere din traducere), scrise între anii 1923—1926, adică în ultima parte a vieții, așa că primul din ele, intitulat Fiindcă totul trece, capătă pecetia unor tulburătoare presimțiri și îndemnuri.

Bibliografie:

Poésies, traduction de Maurice Betz, ed. Emile-Paul 1942. *Les Cahiers de Malte-Laurids Brigge* (în aceeași traducere și editură); *Lettres à un jeune poète*, traduse și editate de Bernard Grasset, 1942; *Poezii*, traduse de Maria Banuș, ed. Fundațiilor regale; *Poeme*, traduse de Al. A. Philippide, în aceeași editură, 1940.

(Aceasta e, după cum se vede, numai o parte din bibliografia pe care i-o putem comunica cititorului și ea are și lipsa de a fi de mîna a doua. Mai ample referințe bibliografice se găsesc în lucrarea citată a lui Al. A. Philippide.)

ERNSTE STUNDE

Wer jetzt weint irgendwo in der Welt,
ohne Grund weint in der Welt,
weint über mich.

Wer jetzt lacht irgendwo in der Nacht,
ohne Grund lacht in der Nacht,
lacht mich aus.

Wer jetzt geht irgendwo in der Welt,
ohne Grund geht in der Welt,
geht zu mir.

Wer jetzt stirbt irgendwo in der Welt,
ohne Grund stirbt in der Welt,
sieht mich an.

CEAS GREU

Cine plinge-acuma undeva pe lume,
fără să știe de ce plinge-anume,
mă plinge pe mine.

Cine ride noaptea undeva pe lume,
fără să știe de ce ride-anume,
ride tot de mine.

Cine umblă-acuma undeva pe lume,
fără să știe încotro anume,
vine către mine.

Cine moare-acuma undeva pe lume,
fără să știe de ce moare-anume,
se uită spre mine.

PUISQUE TOUT PASSE...

Puisque tout passe, faisons
la mélodie passagère;
celle qui nous désaltère,
aura de nous raison.

Chantons ce qui nous quitte
avec amour et art;
soyons plus vite
que le rapide départ.

FIINDCĂ TOTUL TRECE...

Să facem, fiindcă totul trece,
și melodia călătoare;
aceea care-ți dă răcoare,
cu siguranță te va-ntrece.

Să cînți tot ce te părăsește
cu meșteșug și rivnă mare;
mai repede te dovedește
decît grabnica plecare.

O MES AMIS...

O mes amis, vous tous, je ne renie
aucun de vous; ni même ce passant
qui n'était de l'inconcevable vie
qu'un doux regard ouvert et hésitant.

Combien de fois un être, malgré lui,
arrête de son oeil ou de son geste
l'imperceptible fuite d'autrui,
en lui rendant un instant manifeste.

Les inconnus! Ils ont leur large part
à notre sort que chaque jour complète.
Précise bien, ô inconnue discrète,
mon coeur distrait, en levant ton regard.

O, DRAGI PRIETENI...

O, dragi prieteni, eu n-am renegat
pe nime dintre voi; nici trecătorul care
din necuprinsa viață a-nsemnat
doar o privire dulce, deschisă, 'ntrebătoare.

Fără să vrea, un om de câte ori
oprește cu privirea sau cu un gest în pripă,
nelămurita goană-a altor muritori,
făcînd vădită nevăzuta clipă?

Necunoscuții își au stăpînirea
în soarta noastră, zi de zi-implinită.
Discretă trecătoare, vezi cît mai lămurită
inima mea ȑistrată, cînd îți ridici privirea.

Federico Garcia Lorca

(1899—1936)

I s-a spus „privighetoarea Spaniei“. Și era într-adevăr, căci el a împerecheat cum nu se putea mai fericit tradiția cîntecului popular andaluz, cu sensibilitatea, viziunea și limba poetului modern, trecut prin rodnică experiență a supra-realismului și investigînd astfel cu mai multă profunzime izvoarele vieții.

N-a fost numai poet, dar și un animator și om de teatru; a scris și a prelucrat piese din repertoriul clasic iberic, din Lope de Vega, Calderon, al căror text l-a adaptat spiritului democratic al vremii și credințelor sale; a întemeiat o trupă ambulantă de teatru, Barraca, nume ce pe românește ar veni: magazia, alcătuită din studențime, cu care-a colindat prin satele și târgurile spaniole ca să lumineze, să îndrume și să veselească poporul.

Acel popor alături de care a fost statornic în cele mai grele încercări ale lui, pe vremea războiului din 1936—1939, ceea ce i-a și atras răzbunarea franchiștilor care l-au prins și l-au făcut pierdut fără urmă, într-una din acele nopți de groază și masacre ce amintesc de „execuțiile“ lui Goya și pe care le-a denunțat cu atita sfîntă furie Georges Bernanos în cartea lui, Marile cimitire de sub lumina lunii, — într-una din nopțile anului

de sînge și de grație 1936, cînd Federico Garcia Lorca, „privighetoarea Spaniei“, împlinise 37 de ani.

Cît privește ultima judecată enunțată sumar mai demult de către istoriograful G. Călinescu, după care Lorca ar fi un poet lipsit de interes, ea nu poate fi primită nici măcar sub beneficiul de inventar, ci de curiozitate hilară.

Cititorul se poate convinge mai bine singur cît de mare, nou și autentic e poetul spaniol care și-a putut înregistra propria-i moarte, cu o teribilă precizie a presimțirii ce ține, ca la toți adevărații poeți, de prevestire dacă nu chiar de profeție.

Din Bibliografia

lui nu putem cita decît cîrticica intitulată *Romancero Gitan* și editată într-o colecție populară pentru luptătorii de pe frontul spaniol, cu mențiunea „Edicion de Homenaje Popular“ (ediție omagială populară) — și cele două extrase în limba franceză însoțite de textul original, dintre care una a fost editată în 1939 de Guy Levis Mano, poetul cunoscut mai tirziu în anii și poezia rezistenței franceze sub pseudonimul Jean Garamont. Am prelucrat și noi patru din aceste „romancero“ într-o broșură intitulată *Cîntice țigănești* și editată la „Prometeu“, în 1941.

Micul vals vienez pe care-l publicăm aici l-am tradus după un text apărut prin 1937 într-o revistă străină.

PEQUEÑO VALS VIENES

En Viena hay diez muchachas,
un hombro donde solloza la muerte
y un bosque de palmas disecadas.
Hay un fragmento de la mañana
en el museo de la escarcha.
Hay un salón con mil ventanas.

¡Ay, ay, ay, ay!
Toma este vals con la boca cerrada.

Este vals, este vals, este vals,
de sí, de muerte y de coñac
que moja su cola en el mar.

Te quiero, te quiero, te quiero,
con la butaca y el libro muerto,
por el melancólico pasillo,
en el oscuro desván del lirio,

MIC VALS VIENEZ

Erau la Viena zece codane,
un umăr peste care moartea suspină
și-un veșted rînd de palmieri.
Zorile-și tirau un crîmpei
prin sidefiul, de ceață, muzeu.
Era și-un salon cu mii de ferești,

Era cîndva, de mult!
Să dansăm acest vals cu buzele strînse.

Acest vals, acest vals, acest vals,
valsul de da, de moarte, de coniac,
cu poalele grele, pînă-n mare tîrșite.

Te iubesc, te iubesc, te iubesc,
laolaltă cu jîlțul și cărțile moarte,
prin coridorul cel melancolic,
în mansarda cu umbre și crini,

en nuestra cama de la luna
y en la danza que sueña la tortuga.

¡Ay, ay, ay, ay!
Toma este vals de quebrada cintura.

En Viena hay cuatro espejos
donde juegan tu boca y los ecos.
Hay una muerte para piano
que pinta de azul a los muchachos.
Hay mendigos por los tejados.
Hay frescas guirnaldas de llanto.

¡Ay, ay, ay, ay!
Toma es vals que se muere en mis brazos.

Porque te quiero, te quiero amor mío,
en el desván donde juegan los niños,
soñando viejas luces de Hungría
por los rumores de la tarde tibia,
viendo ovejas y lirios de nieve
por el silencio oscuro de tu frente.

¡Ay, ay, ay, ay!
Toma este vals del „Te quiero siempre“.

în patul nostru-așternut către lună,
și-n dansul visat de țestoasă.

Era de mult, cîndva!
Să dansăm acest vals cu talia frintă.

Erau la Viena și patru oglinzi
ce răsfrîngeau gura ta și chemările ei.
Era și o moarte-n bocetul pianului
învinețind băieții ușor,
și cerșetorii erau pe sub streășini.
Și bocete spinzură-n crude ghirlande.

Erau de mult, cîndva!
Să dansăm acest vals ce-n brațe mi se stinge.

Că te doresc, te doresc, draga mea,
în mansarda unde copiii se joacă,
pe cînd visul aprinde vechi lumini ungurești
în acordul tîrziului flaut,
cînd cerne zăpada de miel și de crin
pe fruntea-ți de liniști obscure.

Era cîndva, de mult!
Să dansăm acest vals al „eternei iubiri“.

En Viena bailaré contigo
con un disfraz que tenga
cabeza de río.

¡Mira qué orillas tengo de jacintos!
Dejaré mi boca entre tus piernas,
mi alma en fotografías y azucenas,
y en las ondas oscuras de tu andar
quiero, amor mío, amor mío, dejar,
violín y sepulcro, las cintas del vals.

La Viena cu tine aş vrea să dansez
cu capul mascat într-un fluviu.
Un țărm de iasomie să am!
Gura-ntre coapsele tale mi-o lasă,
sufletul între fotografii și crini,
și-ntre obscurele unde-ale pașilor tăi,
dragoste, dragoste, vreau să-mi dai drumul,
mormînt și lăută, fișiile valsului.

Robert Desnos

(1899—1945)

A fost unul dintre fruntașii suprarealiști, dar în ultima lui culegere de versuri, intitulată *Fortunes și apărută în 1942*, adică pe vremea când Franța își organiza rezistența, el mărturisește: „Una din ambițiile mele este mai puțin de a face acum poezie, cât poeme cărora tovarășii mei și cu mine le negam prin 1920 realitatea, pe vremea când eram de părere că, de la naștere pînă la moarte, un mare poem se elaborează în subconștientul poetului care nu poate scoate la iveală din el decît crîmpeie arbitrare. Astăzi cred că arta (sau dacă vreți, magia) care îngăduie o coordonare a inspirației, a limbajului și a închipuirii, oferă scriitorului un plan superior de activitate.“

Și își încheia acest curriculum vitae poetic cu următoarea mărturie: „Ce am să fac pe viitor? Dacă toate planurile nu s-ar măsura pe întinderea unei vieți, aș vrea să-mi reiau studiile de matematici și de fizică, lăsate în părăsire de un sfert de veac, să învăț din nou frumoasa lor limbă. Aș avea atunci ambiția să fac din Poetică un capitol al Matematicilor. E, de bună seamă, un gând nemăsurat, dar reușita lui n-ar păgubi cu nimic nici inspirației, nici intuiției, nici senzualității. Poezia nu e și ea o știință a numerelor?“

Dacă toate planurile nu s-ar măsura pe întinderea unei vieți!...

Fiindcă tocmai zilele acestea, la început de an, ne-a sosit vestea că Robert Desnos a murit într-un lagăr de concentrare.¹

În *Robert Desnos moare cel mai mare poet modern al Franței la ora actuală*, mare în înțelesul de cel mai dotat cu armele proprii meșteșugului poetic: simțire, putere de evocare și invenție, plasticitate, forță de asociere, inteligență, viziune și suflu liric, larg, avîntat, deschis, pe care poezia franceză modernă aproape că nu l-a mai cunoscut de cincizeci de ani încoace. E un ritm înaripat ce amintește de versul lui Hugo și de toți romanticii cărora simbolismul le-a însemnat — tot înaripată, e drept — lunecarea spre tonurile din ce în ce mai șoptite, mai distilate.

Poemul său, *The night of loveless nights*, tipărit așa, cu titlul pe englezește, (probabil pentru prilejul de sinteză pe care-l oferă cuvîntul *loveless* — fără iubire, lipsit de iubire) și apărut prima oară la Anvers în 1930, într-un tiraj restrîns de 152 exemplare cu ilustrații de George Malkine, — rămîne mai ales prin finalul lui împăcat, o punte de trecere între decadentismul simbolist, năzuința suprarealistă către expresia unei noi sensibilități și către o nouă expresie a funcțiunii gîndirii, și poezia luptătoare din ultimii ani ai rezistenței franceze, hrănită din seva tradiției, a cîntecelor de legendă și cavaleresti pe care le-a reînviat cu strălucire Louis Aragon. Poezia lui Desnos cuprinde cît trei epoci lirice laolaltă și, de n-ar fi decît nobila intenție a poetului de a da corp și expresie unei vîrste de tranziție a poeziei, și ea tot ar putea fi consemnată ca un caz unic în lirica modernă. Oricum, de la Baudelaire pînă la Paul Éluard, André Breton și Louis Aragon, și cuprînzîndu-i pe toți laolaltă, Robert Desnos rămîne pînă azi cel mai mare poet al iubirii din ultimele trei sferturi de veac de poezie

¹) Prezentarea aceasta a apărut pentru prima oară în anul 1946 — M.R.P.

franceză și, poate, universală. Moartea lui de martir pentru cauza libertății Franței nu face decît să-i proiecteze și mai puternică strălucirea peste cețurile vremii noastre.

Noi prezentăm aici cîteva fragmente din traducerea pe care am încercat-o după două poeme ale lui Desnos. Trebuie citit însă în limba franceză, pentru ca să ne putem da seama pe deplin de forța lui poetică, iar ediția de față înlesnește acest lucru.

Mai cu seamă două poeme din primul său volum, Corps et Biens, apărut în editura N.R.F., prin anul 1928, exercită de-a dreptul o putere magnetică asupra ascultătorului. Se și spune, în mărturiile lui André Breton despre el, că pe vremea aceea, Desnos își elabora poemele în stare de transă hipnotică, pe jumătate dormitînd, iar camarazii lui le copiau așa cum se nășteau, fără nici o modificare, amestecate cu visul, ca din gura unei moderne Pythii poetice. Unul din aceste poeme se intitulează J'ai tant rêvé de toi... și începe despletit și evocativ: „J'ai tant rêvé de toi, que tu perds ta réalité; est-il encore temps d'atteindre ce corps vivant et de baiser sur cette bouche la naissance de la voix qui m'est chère?...“ pentru ca toată această statuară evocare să realizeze cum nu se poate mai fericit acel climat, acea aură și vrajă fără nume, împletită din tăceri, din ecouri, din pînde și doruri nelămurite, din înfiorări și presimțiri, și care-i dă meșteșugului poetic puterea de a exprima ceea ce e mai anevoios de exprimat dintr-un suflet omenesc. Acest fior tainic al poeziei se desprinde din toate poemele lui Robert Desnos, iar în cele două traduceri pe care le publicăm aici, am căutat să păstrăm cît de cît ceva din forța de comunicare a originalului, abătîndu-ne cît mai mult de la litera lui.

A doua poezie intitulată 10 Iunie 1936, aduce dincolo de răcoarea unui optimism înșorit, un accent de tristețe înăbușită, o reflexiune în fața morții, ce se acordă ca o presimțire cu moartea lui Robert Desnos însuși, care, după ce a fost deportat de naziști în lagărul de la Auschwitz pentru legăturile lui cu

mișcarea de rezistență, a murit anonim, istovit, exact în momentul cînd fusese eliberat de trupele americane, în vîrstă de 46 de ani. Identitatea i-a fost stabilită după numele ce-i era cusut pe cămașă. Urna cu cenușa lui a fost adusă la Paris de curînd, de către poeții rezistenței franceze, Louis Aragon, Paul Éluard și numeroși alții care i-au dat lui Robert Desnos ultimul onor în patria lui într-a cărei limbă a cîntat atît de inspirat. Căci limba lui maternă era poloneza, el însuși fiind de origine poloneză ca și Apollinaire.

În ce privește lucrul tălmăciului, el trebuie să-și mărturisească absoluta libertate pe care a-nțeles să și-o ia față de originalul ce i s-a părut comunicat de-un alter-ego. Puterea de-a sugera noi soluții și variante, i-a fost dată chiar de textul original.

Și astfel, Desnos răspunde încă unei admirabile definiții a lui Breton: „le poète est plutôt celui qui inspire que celui qui est inspiré“.

Bibliografie:

Corps et Biens, éd. N.R.F.

Deuil pour Deuil, éd. Simon Kra, Paris.

C'est les bottes de sept lieues cette phase „Je me vois“,
éd. Galerie Simon.

La Liberté ou l'Amour, éd. Simon Kra, Paris.

Fortunes, éd. N.R.F. Gallimard, Paris, 1942.

Le Vin est tiré, roman, éd. N.R.F., Paris, 1942.

THE NIGHT OF LOVELESS NIGHTS

Nuit putride et glaciale, épouvantable nuit,
Nuit du fantôme infirme et des plantes pourries,
Incandescente nuit, flamme et feu dans les puits,
Ténèbres sans éclairs, mensonges et roueries.

Qui me regarde ainsi au fracas des rivières?
Noyés, pêcheurs, marins? Eclatez les tumeurs
Malignes sur la peau des ombres passagères,
Ces yeux m'ont déjà vu, retentissez clameurs!

Le soleil ce jour-là couchait dans la cité
L'ombre des marronniers au pied des édifices,
Les étendards claquaient sur les tours et l'été
Amoncelait ses fruits pour d'annuels sacrifices.

Tu viens de loin, c'est entendu, vomisseur de couleuvres,
Héros, bien sûr, assassin morne, l'amoureux
Sans douleur disparaît, et toi, fils de tes oeuvres,
Suicidé, rougis-tu du désir d'être heureux?

NOAPTEA NOPTILOR

Noapte putredă și rece, înspăimântătoare noapte,
Noapte cu fantome slute și cu putrezite plante,
O, incandescentă noapte, oglindită în fântini,
Cu nefulgerate bezne, cu urzeli și cu minciuni!

Din troznetul de pe maluri cine mă privește oare?
Înecați, pescari, matrozi? Plesniți bube cu puroi
Care ați dospit sub pielea umbrelor rătăcitoare,
Acești ochi mă știu prea bine, — sfirșiți, tinguiri, și voi!

Pe străzile tirgului soarele culca pe atunci
Despletite pe ziduri umbrele castanilor, prelungi,
Steaguri își pocneau pe turnuri faldurile-n rotocoale,
Vara strîngea fructe grămezi pentru jertfele ei anuale.

Rotești în ochiul galben sleita uitătură
De sfînt și de țîlhar (la fel ajunși la fund),
Cînd sufletul, nici vorba, nici gestul nu-l ascund,
Biet scamator ce scoți șopîrlele pe gură!

Fantôme c'est ma glace où la nuit se prolonge
Parmi les cercueils froids et les coeurs dégouttants,
L'amour cuit et recuit comme une fausse orange
Et l'ombre d'une amante aux mains d'un impotent.

Et pourtant tu n'es pas de ceux que je dédaigne
Ah! Serrons-nous les mains, mon frère, embrassons-nous
Parmi les billets doux, les rubans et les peignes,
La prière jamais n'a sali tes genoux.

Tu cherchais sur la plage au pied des rochers droits
La crique où vont s'échouer les étoiles marines:
C'était le soir, des feux à travers le ciel froid
Naviguaient, et, rêvant au milieu des salines,

Tu voyais circuler des frégates sans nom
Dans l'éclaboussement des chutes impossibles,
Où sont ces soirs? O flots rechargez vos canons
Car le ciel en rumeur est encombré de cibles.

Quel destin t'enchaîna pour servir les sévères,
Celles dont les cheveux charment les colibris,
Celles dont les seins durs sont un fatal abri
Et celles dont la nuque est un nid de mystère,

Celles rencontrées nues dans les nuits de naufrage,
Celles des incendies et celles des déserts,
Celles qui sont flétries par l'amour avant l'âge,
Celles qui pour mentir gardent les yeux sincères,

Văd o fantomă în oglinda ce, lung, prin noapte mă resfrînge
Între sicrie reci și inimi din care sînge pică lent,
Îi pîlpîie-n priviri iubirea ca o făclie cînd se stînge
Și ca umbra mult doritei în mîna unui impotent.

Și totuși nu ești dintre cei pe care îi disprețuiesc,
Hai, frate, să te-îmbrățișez, întinde-mi firavele mîini!
Printre bilete dulci, pamblici, piepțeni și fardul muieresc,
Genunchii nu ți i-ai mînjit pînă acum în rugăciuni.

Pe țărîmul mării, printre stînci, cătai numai acele locuri
Unde cădeau din înălțimi strivite stelele marine;
Seara, pe cerul înghețat pluteau încet albastre focuri
Și cum te visai în mijlocul unor bolte saline,

Ți se părea că vezi trecînd o flotă nemaiîntîlnită
Prin clocotul dezlănțuit de a mareelor beție
Cînd valul suie pînă-n cer sinul umplut cu dinamită
Și neagra norilor cortină un verde fulger o sfișie.

Ce crunte zodii te-au robît numai amantelor severe?
Cele al căror păr vrăjește pasărea paradiselui,
Cele cu sîni mai răcoroși decît e miezul visului,
Cele ce ascund sub bucle un moale cuib plin de mistere,

Cele-ntîlnite goale în nopți de naufragii,
Cele din incendii, din deșertul fierbinte,
Cele cu obrazul ars de ale dragostei ravagii,
Cele care-și fac privirea și mai limpede cînd minte,

Celles au coeur profond, celles aux belles jambes,
Celles dont le sourire est subtil et méchant,
Celles dont la tendresse est un diamant qui flambe
Et celles dont les reins balancent en marchant,

Celles dont la culotte étroite etreint les cuisses,
Celles qui, sous la jupe, ont un pantalon blanc
Laisant un peu de chair libre par artifice
Entre la jarretière et le flot des volants,

Celles que tu suivis dans l'espoir ou le doute,
Celles que tu suivis ne se retournaient pas,
Et les bouquets fanés qu'elles jetaient en route
T'entraînent longtemps au hasard de leurs pas.

Mais tu les poursuivras à la mort sans répit,
Les yeux las de percer des ténèbres moroses,
De voir lever le jour sur le ciel de leur lit
Et d'abriter leur ombre en tes prunelles closes.

Une rose à la bouche et les yeux caressants
Elles s'acharneront avec des mains cruelles
A torturer ton coeur, à répandre ton sang
Comme pour les punir d'avoir battu pour elles.

Heureux s'il suffisait, pour se faire aimer d'elles,
D'affronter sans faiblir des dangers merveilleux
Et des toujours garder l'âme et le coeur fidèle
Pour lire la tendresse aux éclairs de leurs yeux.

Cele tăcute, profunde, cînd trec cu pulpele lor,
Cele cu zîmbetul tainic, amețitor, și pervers,
Cele-a căror mîngiere e-un diamant arzător,
Cele ce-și duc legănate șodurile pline-n mers,

Cele cărora chiloții le string coapsele rotunde,
Cele ce poartă sub rochie un alb pantalon strîmt
Ce-anume doar o palmă din carnea lor n-ascunde
Între ciorap și poala dezvelită de vînt.

Cele urmărite cu speranță sau teamă,
Cele urmărite nu s-au întors spre tine,
Și care niciodată nu te-au băgat în seamă
Cînd te-au luat după ele hămesit ca un cîine.

Însă pe urma lor pînă-n mormînt vei merge,
Iar ochii tăi prea tulburi de-ntunecimi și ceață
N-au să le vadă ziua, trezite-n dimineață,
Nici umbra lor sub pleoapele-ți strînse n-o să-alerge.

Purtînd o floare-n gură, cu ochii de pansele,
Cu degete subțiri, mîngietoare, crude,
Inima ți-o vor rupe cînd bate pentru ele
Și miinile le-or fi de sîngele ei ude.

Le-ai dăruit fidel gîndul, inima toată,
Erai mîndru să-nfrunți primejdii ca-n povești,
Din ochii lor un fulger ți-era prea mare plată
Și dragostea într-înșii voiai să le-o citești.

Mais les plus audacieux, sinon les plus sincères,
Volent à pleine bouche à leur bouche un aveu
Et devant nos pensées, comme aux proues les chimères,
Resplendit leur sourire et flottent leurs cheveux.

Car l'unique régit l'amour et ses douleurs,
Lui seul a possédé les âmes passionnées,
Les uns s'étant soumis à sa loi par malheur
N'ont connu qu'un bourreau pendant maintes années.

D'autres l'ont poursuivi dans ses métamorphoses:
Après leurs yeux très bleus voici les yeux très noirs
Brillant dans un visage où se flétrit la rose,
Plus profonds que le ciel et que le désespoir.

Maître de leur sommeil et de leurs insomnies
Il les entraîne en foule, à travers les pays,
Vers des mers éventrées et des épiphanies...
La marée sera haute et l'étoile a failli.

Quelqu'un m'a raconté que, perdu dans les glaces,
Dans un chaos de monts, loin de tout océan,
Il vit passer, sans heurt et sans fumée, la masse
Immense et pavoisée d'un paquebot géant.

Des marins silencieux s'accrochaient aux cordages
Et des oiseaux geulards volaient dans les haubans,
Des danseuses rêvaient au bord des bastinages
En robes de soirée et coiffées de turbans.

Pe cînd cei îndrăzneți, meșteri în ale vorbei,
Pecetluiau pe gura lor un legămînt!
Fruntași în gîndul nostru, ca și himera provei,
Își flutură surisul și pletele în vînt.

Căci doar amorul singur domnește peste lume
Și pătimăse inimi, cum vrea de ele-și ride:
Cei ce i-au ascultat legile fără nume
Au cunoscut prin timpuri doar un sinistru gide.

Alții i-au căutat fețele schimbătoare:
Aci sînt ochii negri, aci sînt verzi ca marea,
Mai arzători pe fața pălîtă ca o floare,
Mai adînci decît cerul și decît disperarea.

Stăpîn și peste visul și neodihna lor,
Profetic el îi mină ca pe o seminție
Prin marea zbuciumată, deșertul arzător...
Dar fluxul va fi-nalt și steaua n-o să-nvie!

Știi povestea cuiva pierdut în ghețuri, cum
Peste spinări de munte, departe de vreo mare,
Văzu cum trece lin, cu hornuri fără fum,
Un mare transatlantic gătit de sărbătoare.

Matrozii muți urcau pe virfuri de catarg
Și gureșele păsări de apă-ii dau tîrcoale,
Pe punte dansatoare visau privind în larg
În mîndre rochi de seară, cu brațe albe, goale.

Les bijoux entouraient d'étincelles glaciales
Leur gorge et leurs poignets et de grands éventails
De plumes, dans leurs mains, claquaient vers des escales
Où les bals rougissaient les tours et les portails.

Les danseurs abîmés dans leur mélancolie
En songe comparaient leurs désirs à l'acier.
C'était parmi les monts, dans un soir de folie,
De grands nuages coulaient sur le flanc des glaciers.

Un autre découvrit, au creux d'une clairière,
Un rosier florissant entouré de sapins.
Combien a-t-il cueilli de roses sanguinaires
Avant de s'endormir sur la mousse au matin?

Mais ses yeux ont gardé l'étrange paysage
Inscrit sur leur prunelle, et son coeur incertain
A choisi pour cesser de battre sans courage
Ce lieu clos par l'odeur de la rose et du thym.

Du temps où nous chantions avec des voix vibrantes
Nous avons traversé ces pays singuliers
Où l'écho répondait aux questions des amantes
Par des mots dont le sens nous était familier.

Mais, depuis que la nuit s'écroule sur nos têtes,
Ces mots ont dans nos coeurs des accents mystérieux
Et quand un souvenir parfois nous les répète
Nous désobéissons à leur ordre impérieux.

Podoabele puneau o rece strălucire
Pe sinii lor, pe umeri cind legănau domoale
Mari evantaiuri negre foşnind la vreo oprire
Unde lumini de bal împurpurau portale.

Iar dansatori căzuţi în grea melancolie
Îşi ridicau dorinţa cît piscurile tari.
Era prin munţi o seară de largă nebunie
Cînd nori imenşi pluteau incet peste gheţari.

Un altul rătăcise pe ripi gonit de vînt
Cînd a găsit o tufă de trandafiri cu flori.
Cîţi va fi strîns dintr-înşii acolo, sîngerînd
Pînă ce-a adormit pe muşchiul moale-n zori?

Ştiu doar că poartă-n ochi vrăjitul peisaj
Şi că inima lui prea mult şovăitoare,
Şi-alese ca să bată mai plină de curaj,
Acel colţ îngărdit doar de mireasmă tare.

Din vîrste cînd cîntam cu voci răsunătoare,
Ciudatele tărîmuri şi noi le-am cunoscut;
Cînd îşi afla ecoul a dragostei chemare
În vorbele stîrnite dintr-un limbaj ştiut.

Dar de cînd noaptea-n vîriet ni se sfărîmă-n creştet,
Aceste vorbe-n suflet ecou de taină cheamă
Iar cînd o amintire vreodată le trezeşte,
Noi magica poruncă nu le-o mai luăm în seamă.

Entendez-vous chanter des voix dans les montagnes
Et retentir le bruit des cors et des buccins?
Pourquoi ne chantons-nous que les refrains du bain
Au son d'un éternel et lugubre tocsin?

Serait-ce pas Don Juan qui parcourt ces allées
Où l'ombre se marie aux spectres de l'ampur?
Ce pas qui retentit dans les nuits désolées
A-t-il marqué les cœurs avec un talon lourd?

Ce n'est pas le Don Juan qui descend impassible
L'escalier ruisselant d'infinales splendeurs
Ni celui qui crachait aux versets de la Bible
Et but en ricanant avec le commandeur.

Ses beaux yeux incompris n'ont pas touché les cœurs,
Sa bouche n'a connu que le baiser du rêve,
Et c'est celui que rêve en dé sombres ardeur
Celle qui le dédaigne et l'ignore et sans trêve

Heurte ses diamants froids, ses lèvres sépulcrales,
Sa bouche silencieuse à sa bouche et ses yeux,
Ses yeux de sphinx cruels et ses mains animales
A ses yeux, à ses mains, à son étoile, aux cieux.

Mais lui, le cœur meurtri par de mortes chimères,
Gardant leur bec pourri planté dans ses amours,
Pour un baiser viril, ô beautés éphémères,
Vous sauvera sans doute au seuil du dernier jour.

Nu auziți cum suie pe munți cînturi de slavă,
Pădurea cum răsună în corn ca marea-n scoică?
De ce ni-i vocea stinsă, de moarte și otravă,
Și ne jelim tristețea în cîntece de ocnă?

Să fie Don Juan al cărui pas răsună
Ca altădată inimi strivind sub roșii tocuri
Pe-aleile deșarte unde-n nocturne jocuri,
Fantomele iubirii cu umbra se-mpreună?

Nu-i Don Juan cel care nepăsător coboară
Pe scara năpădită de-a iadului splendoare,
N-a spurcat el Scriptura cu vorbe de ocară
Cînd bea cu marinarii în port, la disperare.

Privirea-i nepătrunsă în inimi n-a răspuns,
Pe gura lui fierbinte doar visul dogorește,
Dar tot la el visează în dorul ei ascuns
Frumoasa ce-l ignoră și îl disprețuiește

Cînd ciocnind, reci cleștare, buzele-i înghețate
De gura lui tăcută, de ochii înnoptați,
Îi tulbură în funduri largi apele rotate
De unde mini albastre răsar, de înecați.

Dar el, cel sfișiat de moartele himere
A căror cruntă gheară iubirile îi scurmă,
Aceste frumuseți atit de efemere
Le-o mintui, desigur, în ceasul de pe urmă.

Le rire sur sa bouche écrasera des fraises
Ses yeux seront marqués par un plus pur destin.
C'est Bacchus renaissant des cendres et des braises,
Les cendres dans les dents, le braises dans les mains.

Mais pour un qui renaît combien qui, sans mourir,
Portent au cœur, portent aux pieds de lourdes chaînes.
Les fleuves couleront et les morts vont pourrir...
Chaque an reverdira le feuillage des chênes.

Nulle étoile en tombant n'a fait jaillir l'écume,
Rien ne trouble les monts, les cieux, le feu, les eaux,
Excepté cet envol horizontal de plumes
Qui révèle la chute et la mort d'un oiseau.

Et rien n'arrêtera cette plume envolée,
Ni les cheveux luisants d'un cavalier sauvage,
Ni l'ancre méprisable au fond d'un encier,
Ni la vague chantante et le grondant orage,

Ni le cou séduisant des belles misérables,
Ni la branche de l'arbre et le tombeau fermé,
Ni les bateaux qui font la nuit grincer les câbles,
Ni le mur où des cœurs par des noms sont formés,

Ni le chant des lépreux dans les marais austères,
Ni la glace qui dort au fond des avenues
En réfléchissant sans cesse un tremblant réverbère
Et jamais, belle neige, un corps de femme nue,

Zîmbetul îi va stoarce mai roșii fragi pe buze,
În ochi i-o străluci o soartă mai senină
Cînd Bacchus va renaște din flăcări și din spuze
În dinți scrișnind cenușa, cu flăcările-n mină.

Dar cînd renaște unul, cîți alții nu plătesc
Tîrînd cătușe grele de inimă și glezne!
Și curge-ntr-una apa, și morții putrezesc...
Cu fiecare an, din tei cad noi mireisme.

Nici steaua prăbușită în unde nu clintește
Cerul răsfrînt cu munții în apele stătute,
Cînd albă prin văzduhuri o pană se rotește,
Înalt mesaj de moarte al pasării căzute.

Nimic nu va opri o pană cînd coboară,
Nici călărețu'n goană sub strălucirea lunii,
Nici mucedă cerneluri pe fund de călimară,
Nici valul cîntător, nici mugetul furtunii,

Nici gitul cald și moale al tîrfelor frumoase,
Nici negrii chiparoși, nici albele morminte,
Nici cringul de catarge cu scîrțit de oase,
Nici zidul scris cu inimi și mii de jurăminte,

Nici cîntecul de jale suind prin cețuri, rar,
Nici moartele vitrine pe bulevarde-n noapte,
În care se oglindă un singur felinar,
Și nici zăpada crudă a fetei despuiate.

Ni les monstres marins aux écailles fumeuses,
Ni les brouillards du nord avec leur plaies d'azur,
Ni la vitre où le soir un femme rêveuse
Retrace en sa mémoire un amour au futur,

Ni l'écho des appels d'un voyageur perdu,
Ni les nuages fuyards, ni les chevaux en marche,
Ni l'ombre d'un plongeur sur les quais et les arches,
Ni celle du pavé a son cou suspendu,

Ni toi Fouquier-Tinville aux mains de cire claire:
Les étoiles, les mains, l'amour, les yeux, le sang
Sont autant de fusées surgissant d'un cratère
Adieu! C'est le matin blanchi comme un brisant.

O mains qui voudriez vous meurtrir à l'amour
Nous saurons vous donner le plus rouge baptême
Pres duquel pâliront le feu des hauts fourneaux
Et le soleil mourant au sein des brouillards blêmes.

Les plus beaux yeux du monde ont connu nos pensées,
Nous avons essayé tous les vices fameux,
Mais les baisers et les luxures insensées,
N'ont pas éteint l'espoir dans nos cœurs douloureux.

Je vis alors s'ouvrir des portes de cristal
Sur le cristal plus pur d'un fantôme adorable:
„Jetez dans le ruisseau votre cœur de métal
„Et brisez les flacons sur le marbre des tables!

Nici vietăți marine ai căror solzi scinteie,
Nici negurile vineți din Nord, cu plăgi de soare,
Și nici fereastra-n care visează o femeie
Cercînd prin amintire iubirea viitoare,

Nici chemarea vreunui drumeț întirziat,
Nici ochiul lunii-n fruntea nopții, de ciclop,
Nici norii nestatornici, nici caii în galop,
Nici umbra de pe maluri a celui înecat,

Nici mâna de femeie a unui crud tiran
Cînd păsări, mîini, iubire, stele, priviri și sînge
Țîșnesc ca artificii pe-o gură de vulcan
În dimineața care pe geamuri se prelinge.

O, mîinile ce vor iubirea s-o sugruma
Le vom muia adînc în roșia porfiră
Față de care focul furnalelor apune
Cum soarele agonice prin cețuri se respiră.

Ne-au citit gîndul ochii cei mai frumoși din lume
Și viciile tari le-am încercat pe rînd,
Dar nici o preacurvie și nici o spurcăciune
N-au sugrumat speranța ce arde-n noi afund.

Părea că de cristale o poartă sună-n cer
Ciocnind cleștarul rar al unei dulci fantome
Ce-mi poruncește: „Smulge inima ta de fier
Și zvîrle-o-n fundul bălții cu veștede arome!

„Crevez vos yeux et vos tympons et que vos langues
„Par vos bouches crachées soient mangées par les chiens,
„Dites adieu à vos désirs, bateaux qui tanguent,
„Que vos mains et vos pieds soient meurtris par des liens!

„Soyez humbles, perdez au courant de vos transes
„Votre espoir, votre orgueil et votre dignité,
„Pour que je puisse encore augmenter vos souffrances
„En instituant sur vous d'exquises cruautés“.

C'est elle qui parla. C'est aussi l'amoureuse,
C'est le cœur de cristal et les yeux sans pitié,
Les plus beaux yeux du monde, ô sources lumineuses,
La belle bouche des dents de carnassier.

Enfonce tes deux mains dans mon cerveau docile,
Mords ma lèvre en feignant de m'offrir un baiser,
Si la force et l'orgueil sont des vertus faciles,
Dure est la solitude à l'amour imposée.

Je parlais d'un fantôme et d'un oiseau qui tombe,
Mon rêve perd les mots que ma bouche employait.
La prairie ou je parle est creusée par les tombes
Et l'écho retentit du bruit clair des maillets.

On dresse l'échafaud dans la prison prochaine.
Le condamné qui dort dans un lit trop étroit
Rêve des grands corbeaux qui survolaient la plaine
Quand il y recontra le désir et l'effroi.

Din cap să-ți sară ochii și să-ți plesnească tîmpla,
Să-ți scuipi din gură limba, la ciini, să ți-o mănince,
Nici o minie sfîntă să nu își umfle trîmba
Și nici o rîvnă-n tine zborul să nu și-l urce.

Să-ți fie searbăd gustul și lîncedă visarea,
Nici mîndrele vedenii să nu-ți mai dea tîrcoale,
Să bată ca un crivăț prin tine disperarea
Și nici o semeție să nu te mai răscoale!“

E glasul mult iubitei. Tot el mă și dezmiardă
Și ochii ei aceeași lumină împresoară
Cum nu-s pe lume alții să-ncînte și să ardă
Cum altă gură nu e, de floare și de fiară.

Ia-mi de pe frunte craniul cum scoți o pălărie,
Jupoaie-mă-n sărutul pe care l-am cerșit,
Cînd pulpa ta rotundă arterele-mi sfișie
Sculind prin carne furii de tigru hăituit.

Vorbeam de o fantomă și-o pasăre căzută.
Prin vis îmi pierd cuvîntul pe care gura-l știe.
Vilceaua mea e plină de brusturi și cucută,
Și doar ecoul singur tăcerea o sfișie.

Se-nalță eșafodul alături de-nchisoare
Iar osînditul doarme, în patul lui strivit,
Visînd funebrii corbi ce croncăneau la zare
Cînd pofta și desgustul în față i-au ieșit.

Ces deux spectres zélés cheminaient côte à côte
Déchirant leur manteau et leur face aux branchages,
De faux amants frappés sans merci par leur faute
A leur suite faisaient un long pèlerinage.

Des incendies sifflaient sur les toits des hameaux.
Les poissons attirés par de célestes nasses
Montaient avec lenteur à travers les rameaux.
Des bûcherons sortaient de leurs chaumières basses.

Le condamné qui dort parlait avec l'un d'eux,
Plus spectral que le chêne où se plantait la hache
„Ecoutez, disait-il, mugir au loin les bœufs
Le vent qui souffle ici brisera leur attache“.

Ecoute jusqu'au jour la voix de la cruelle,
Sa bouche a la saveur d'un fruit empoisonné,
Le ciel et la montagne où les troupeaux s'appellent
Viennent de se confondre à nos yeux étonnés.

Charmé par les oiseaux et par l'amour trompé,
Dans de noirs corridors, sous de sombres portiques,
L'amant recherchera la marque de l'épée
Qu'Isis au cœur de feu dans son cœur a trempée...

O lame au fil parfait sœur des fleuves mystiques!

El vede cum coboară pe-al vintului arpegiu
Aceste două spectre ținându-se de mină
Și-n urma lor încheie un nesfirșit cortegiu
Falsii amanți pe care-i zdrobi a lor minciună.

Suflau ca păru-n vînt văpăi pe coperișuri
Cînd, amăgiți de steaua ce pînă-n lac scînteie,
Peștii suiau agale prin verzile frunzișuri
În timp ce pădurarii ieșeau de prin bordeie.

Osînditul vorbește prin somn cu un lemnar
Mai străveziu ca urma securii într-un plop:
„Auzi prin depărtare bivoli mugind arar
Și caii prin furtună în dezmățat galop“.

El pînă-n zori aude vocea iubitei crude
Cu poama gurii plină de-arome otrăvite,
Cum printre nori chemarea cirezilor se-aude
Cînd munții-nfig în ceruri albi colți de stalagmite.

De pasări fermecat, cu dragostea trădată,
Prin coridoare negre, sub bolți întunecoase,
Amantul cată urmele săbiei ce-odată
În inima lui virful aprins și-l înmuiase...

O, viforul, ce spadă în nopțile geroase!

L'oiseau qui chantait pour elle
Dans sa cage ne chante plus
Et la reine des hirondelles
Ne tourne plus, ne tourne plus.

Un jour j'ai rencontré le vautour et l'orfraie.
Leur ombre sur le sol ne m'a pas étonné.
J'ai déchiffré plus tard sur des remparts de craie
L'initiale au charbon d'un nom que je connais.

Un vampire a frappé ma vitre de son aile:
Qu'il entre, couronné des algues de l'étang,
Avec son beau collier de vives cochenilles
Qui prédisent l'amour, la pluie et le beau temps.

Coucher avec elle
Pour le sommeil côte à côte
Pour les rêves parallèles
Pour la double respiration

Coucher avec elle
Pour l'ombre unique et surprenante
Pour la même chaleur
Pour la même solitude

Coucher avec elle
Pour l'aurore partagée
Pour le minuit identique
Pour les mêmes fantômes

Nu mai cînți, pasăre mică,
Pentru ea în colivie
Și regina-rîndunică
N-o să vie, n-o să vie.

Zburau deasupra-mi uliul cu pajura-mpreună
Rotindu-și umbra mare pe cîmpul ca un scut,
Cînd am citit pe-o stîncă trăsniță de furtună
Parafa unui nume ce-mi este cunoscut.

Îmi bate un vampir cu aripa-n fereastră;
Să intre-mpodobit de-a algelor cunună
Unde s-a aninat gingania măiastră
Care vestește ploaia, iubirea, vremea bună!

Să dorm cu ea
Pentru somnul alături
Pentru visele paralele
Pentru dubla respirație.

Să dorm cu ea
Pentru umbra unică, neașteptată
Pentru aceeași căldură
Pentru aceeași singurătate

Să dorm cu ea
Pentru zorile împărțite
Pentru același miez de noapte
Pentru aceleași fantome

Coucher coucher avec elle
Pour l'amour absolu
Pour le vice, pour le vice
Pour les baisers de toute espèce

Coucher avec elle
Pour un naufrage ineffable
Pour se prostituer l'un à l'autre
Pour se confondre

Coucher avec elle
Pour se prouver et prouver vraiment
Que jamais n'a pesé sur l'âme et le corps des
amants
Le mensonge d'une tache originelle,

Toujours avoir le plus grand amour pour elle
N'est pas difficile
Mais tout est douteux pour les cœurs de feu, pour les cœurs
fidèles

Toujours avoir le plus grand amour
Y a-t-il des trahisons involontaires
Non la chair n'est jamais menteuse
Et le corps du plus vicieux reste pur

Pur comme le plus grand amour pour elle
Dans mon seul cœur il fleurit sans contrainte
Nulles boue jamais n'atteignent l'image de celle
La seule aimée dans le cœur de l'amant.

Să dorm, să dorm cu ea
Pentru iubirea deplină
Pentru viciu, pentru viciu
Pentru sărutările toate

Să dorm cu ea
Pentru nespusa scufundare
Pentru-a ne desfrina amîndoi
Pentru-a ne topi laolaltă

Să dorm cu ea
Pentru a-mi dovedi și-a sta mărturie
Că niciodată n-a apăsât pe sufletul și trupul
celor îndrăgostiți
Minciuna unui păcat originar.

Nu este greu
Să-i port cea mai mare dragoste mereu
Dar totul e îndoielnic pentru o inimă arzătoare, pentru o
inimă credincioasă.

Nimic nu-mi stă-mpotrivă
Să-i port cea mai mare dragoste mereu
Chiar cînd fără voie păcătuiesc.
Nu, niciodată carnea nu minte
Și trupul celui mai scîrbav rămîne fără prihană

Neprihănit ca iubirea cea mare pentru ea
Înflorită-n voie în inima mea
Și nici un strop n-a atins icoana acelei
Ce singură-i iubită în inima iubitului.

Nulle boue jamais n'atteignit le plus grand amour pour elle
C'est pour sa pureté qu'on admire le diamant
Nulle boue ne tache le diamant ni le cœur de celle
La plus aimée dans le cœur de l'amant

Le plus sincère amant capable du plus grand amour
N'est pas un chaste ni un ascète ni un puritain
Et s'il éprouve le corps des plus belles
C'est qu'il sait bien que le plus beau est celui de l'aimée

Le plus sincère amant est un débauché
Sa bouche a connu et éprouvé tous les baisers
Se livrerait-il a tous les vices
Il n'en vaudrait que mieux

Car le plus sincère amant s'il n'est pas aimé par celle qu'il
aime
Peu lui importe, il l'aimera
Eternellement désirera d'être aimé
Et d'aimer sans espoir deviendra pur comme un diamant.

Tout son corps ne sera qu'une proie décevante
Pour les fausses amantes et pour les faux amours
Et sans pitié
L'amant le véritable sacrifiera tout pour celle qu'il aime

Qu'importe s'il a toujours le plus grand amour pour elle
Au jour de la rencontre désirée

Nici un strop n-a atins iubirea cea mare pe care i-o port,
Pentru limpezimea lui e rivnit diamantul
Nici un strop nu-l minjește pe el, nici inima celei
Ce este mai iubită în inima iubitului.

Iubitul cel mai credincios, de cea mai mare dragoste în stare
Nu e nici cuvios, nici ascet, nici sihastru
Și când atinge trupul celor mai mîndre femei
El știe bine că-al iubitei sale e între toate cel mai mîndru.

Iubitul cel mai credincios e un scribav
Gura i-a cunoscut tot soiul de săruturi
Și cu cît s-ar lăsa mai mult întinat
Cu-atît mai mult ar prețui.

Celui mai credincios iubit, dacă aleasa nu-l iubește
Nu-i pasă, el o va iubi
Și-n veci îi va rivni iubirea
Și-n veci iubind-o, cu disperare, ajunge limpede ca dia-
mantul.

Tot trupul nu-i va fi decît o pradă-nșelătoare
Zvirlită ibovnicelor și prihănitelor iubiri
Și cel îndrăgostit cu-adevărat fără cruțare va jertfi
Totul pentru iubita lui.

Ce-i pasă, dacă el îi poartă-ntr-una iubirea cea mai mare,
Și-n mult rivnita zi când va vedea-o

Il sera plus pur que l'aube et le feu
Et prêt pour l'extase

Toujours avoir le plus grand amour pour elle
Il n'y a pas de trahison corporelle
Et que ton cœur batte toujours pour elle
Que tes yeux se ferment sur son unique image.

Etre aimé par elle
Nul bonheur nulle félicité
Désir pas même
Mais volonté où plutôt destin

Etre aimé par elle
Non pas une nuit de toutes les nuits
Mais à jamais pour l'éternel présent
Sans paysage et sans lumières

Etre aimé par elle
Ecrit dans les signes du temps
Malgré tout contre antan et futur
A jamais

Mais pour être aimé par elle
Faut-il perdre jusqu'à l'amour,
La vie n'en parlons pas
L'amour l'amour non plus

Mai pur va fi ca zorile și focul
Și gata de minuni.

Cînd porți mereu iubitei dragostea cea mai mare
Nu-ncape nici o trupească trădare
Și inima îți bate într-una pentru ea
Și ochii ți-i închizi numai cu ea în gînd.

Să fii iubit de ea
Nu-i nici noroc, nici fericire
Nici chiar dorință
Ci o voință doar, sau mai curînd o soartă

Să fii iubit de ea
Nu doar o noapte între nopți
Însă pe veci, pentru un veșnic azi
Fără de zare, fără peisaj

Să fii iubit de ea
E scris în semnele vremii
Oricare-ar fi, trecute, viitoare,
De-a pururea.

Dar ca să fii iubit de ea
Pînă și iubirea cată să ți-o pierzi
De viață, nici nu mai e vorbă
Nici de iubire, nici de ea.

Être aimé par elle
C'est inévitable
Pas de chants pas de cris
Nul sentiment

Être aimé par elle
Marbre impassible Mers figées Ciels implacables
Mais attendre, attendre longtemps, attendre encore.
Attendre? nié par l'éternité.

Mourir après elle
Est le rôle dévolu à l'amant
A lui seul le droit suprême
De graver un nom sur une pierre périssable

De graver un nom sur un arbre périssable
Et de s'éteindre pour jamais
S'éteindre lui après elle
Mais l'amour le plus grand amour
Brûlera comme une flamme éternelle.

Depuis de si longs mois, ma chère, que je t'aime
Pourquoi ne pas vouloir connaître mes travaux?
Si mes jours sont soumis à de mornes systèmes
Mes nuits sont escortées par de nobles prévôts.

Dois-je veiller encore un bûcher renaissant,
Si vif que le Phénix ne pourrait y survivre,

Să fii iubit de ea
E inevitabil
Nici cîntec, nici chemări
Nici un sentiment.

Să fii iubit de ea
Stîncă nepătrunsă. Mare-ncremenită. Ceruri neclintite.
Dar să aștepți, să aștepți vreme lungă, și tot să mai aștepți
Să aștepți mereu!
Cu veșnicia împotriva-ți.

Să moară după ea
E soarta cuvenită iubitului
E numai al lui acest drept suprem
De a ciopli un nume pe-o piatră pieritoare

De a săpa-n deșert un nume pe trunchiul unui pom
Și de-a se stinge pe vecie
De a se stinge-n urma ei
Dar dragostea, cea mai mare dragoste,
Va arde ca o flacără veșnică.

Iubita mea, de-atita vreme de cînd mi-ești dragă
Cum de n-ai vrut să știi nimic din truda mea?
Dacă lucrări posace îmi umplu ziua-ntreagă,
Îmi strălucește dorul prin noapte ca o stea.

Mereu voi sta de veghe și ca un rug voi arde
Dar din cenușa mea Phoenix n-o să învie;

Ou dois-je, naufragé, vers les vaisseaux passant
Effeuille sans raison les pages de ce livre?

Dois-je m'anéantir pour éteindre ma foi?
L'univers de mon rêve exalte ton image
Mais les pays fameux que j'ai créé pour toi
Seront-ils traversés mieux que par ton mirage?

S'il faut mourir au pied des idoles rivales,
Je suis prêt. Confessant ta cruelle grandeur
Je mourrai si tu veux pour n'être en tes annales
Que l'écho faiblissant d'une inutile ardeur.

Je donne tout pour toi jusqu'au cœur des fantômes
Soumis à mon fatal et délicieux tourment
Quitte pour disparaître en deux lignes d'un tome
Et sans être invoqué le soir par les amants.

Je suis las de combattre un sort qui se dérobe,
Las de tenter l'oubli, las de me souvenir
Du moindre des parfums émanant de ta robe,
Las de te détester et las de te bénir.

Je valais mieux que ça mais tu l'as méconnu.
Un jour d'entre les jours de soleil sur les roches
Souviens-toi de l'amant dont le cœur était nu
Et qui sut te servir sans peur et sans reproche.

Ori, naufragiat pe-un țarm zvirlit departe,
Voi răsfoi o carte cuprins de nostalgie.

În timp ce nave triste plutesc spre țări străine,
Poporul meu de visuri ca-n ape te răsfrînge
Și mindelele tărîmuri scornite pentru tine
Vedenia ta mută în zbor le va atinge.

De sînt doar fumul strîmb al jertfei neprimite
Care nici un mesagiu spre ceruri n-o să poarte,
Sub ochii tăi de idol și buzele-mpietrite
Mărturisindu-ți faima, stau pregătit de moarte.

Îți voi aduce-n dar un suflet de strigoi
Dacă blestemul negru e scris să mă lovească,
Pierdut voi fi-ntr-o carte cu gălbejite foi
Și pe sub seri amanții n-au să mă pomenească.

Am obosit să lupt cu-o soartă ce mă minte,
Am obosit să uit ori să-mi mai amîntesc
Parfumul ce prin carnea ta dulce se aprinde,
Obosit să te blestem ori să te preamăresc.

Adevăratul preț nu mi l-ai cunoscut,
Dar soarele va pune cîndva pe munți beteală
Și-ai să-ți aduci aminte că eu ți-am fost, tăcut,
Iubitul fără teamă și fără de greșală.

Attends-tu que j'aborde à de lointains rivages
Pour dire en regardant tes genoux désertés:
„Qui donc s'en est allé j'ignore son visage
Mais pourquoi s'en va-t-il seul vers sa liberté?

„Il faut le retrouver serviteur infidèle
L'enchaîner a mon bain après l'avoir châtié
Et qu'il me serve encore avec un coeur fidèle
Sans même pour sa peine éprouver ma pitié.

„Je connais pour les coeurs des prisons fantastiques:
Que l'amant fugitif y retourne au plus tôt
Car il me faut ce soir de nombreux domestiques
Pour cirer mes souliers et m'offrir le manteau.“

A quoi bon? L'évadé connaît bien sa prison
Sans doute a-t-il choisi de trop précieux otages
Pour vouloir à nouveau te payer sa rançon;
Les trésors d'un coeur pur ne souffrent pas partage.

Evade-toi de l'eau, des prisons, des potences
Adieu, je partirai comme on meurt un matin.
Ce ne sont pas les lieux qui feront la distance
Mais ces mots: Je l'aimais! murmurés au lointain

Adorable signe inscrit dans les eaux mortes,
Profondeurs boueuses
O poissons qui rôdez autour des algues
Où est la source que j'entend couler depuis si longtemps
Et que je n'ai jamais rencontrée
Qui ferme sans cesse des portes lourdes et sonores?

Ci eu voi fi de mult pe-un țarm îndepărtat,
Cînd tu, rotînd în jur privirile mirate,
Vei spune: „Nu știu bine chipul celui plecat
Care-a fugit de mine, pe mări, spre libertate!

Aduceți-o-napoi pe sluga nesupusă
Iar pentru vina lui, să fie pus în fiare,
Să mă slujească iară cu inimă supusă
Cît nu-i voi arăta un semn de îndurare!

Pentru aceste inimi, știu grele închisori;
Vreau repede iubitul fugar napoi să vină,
Că-mi trebuie-astăseară cît mai mulți servitori
Pantofii să mi-i șteargă și-oglinzile să-mi țină!“

Dar evadatul singur își știe închisoarea
Și dorul lui rămîne cel mai de preț chezaș,
Într-însul se adună întoarcerea, plecarea,
Ci taina lui adîncă nu suferă pătași.

Fugar din ștreangul meu, din închisori, din ape,
Voi pleca într-o zi cum aș muri în zori
Iar verzile savane îmi vor fi mai aproape
Decît chemarea ta țipată prin cocori.

Un semn neprețuit înscris în ape moarte
În mocirle fără fund,
Peștii mîngîie-ncet firele de alge,
Unde-i izvorul ce-l aud de-atîta timp curgînd
Care nu mi-a ieșit în cale niciodată?
Cine trîntește uși grele și sonore?

Mains fermées
Mains abjectes qui tiennent un porte-plume
O ma main toi aussi toi aussi
Ma main avec tes lignes et pourtant c'est ainsi
Pourquoi maculer tes lignes mystérieuses
Pourquoi? plutôt les menottes plutôt te mutiler plutôt plutôt
Ecris, écris car c'est une lettre que tu écris à elle et que ce
moyen impur est un moyen de la toucher
Mains qui se tendent, mains qui s'offrent
Y a-t-il une main sincère parmi elles
Ah je n'ose plus serrer les mains
Mains menteuses mains lâches mains que je hais
Mains qui avouent et qui tremblent quand je regarde
dans les yeux
Y a-t-il encore une main que je puisse serrer avec confiance
Mains sur la bouche de l'amour
Mains sur le coeur sans amour
Mains au feu de l'amour
Mains à couper du faux amour
Mains basses sur l'amour
Mains mortes à l'amour
Mains forcées pour l'amour
Mains levées sur l'amour
Mains tenues sur l'amour
Mains hautes sur l'amour
Mains tendues vers l'amour
Mains d'oeuvre d'amour
Mains hereuses d'amour
Mains à la pâte hors l'amour horribles mains
Mains liées par l'amour éternellement
Mains lavées par l'amour par des flots implacables
Mains à la main c'est l'amour qui rôde
Mains pleines c'est encore l'amour
Mains armées c'est le véritable amour

Miini închise
Miini netrebnice care țin un toc,
O mina mea, și tu, și tu
Mina mea, cu toate liniile pe care le ai în palmă (și totuși
așa este)
De ce să-ți mîzgălești tainicele linii
De ce? Mai bine cătușele, mai bine să te tai, mai bine,
Mai bine.
Scrie, scrie fiindcă asta e o scrisoare pe care i-o scrii ei și
acest mijloc impur este un prilej ca s-o atingi,
Miini ce ți se-ntind, miini ce ți se oferă,
E printre ele o mîna sinceră?
Nu mai îndrăznesc să string mîinile,
Miini mincinoase, miini trădătoare, miini pe care vă urăsc,
Miini ce spun totul și tremură cînd privești drept în ochi
Mai e vreo mîna pe care s-o pot strînge cu încredere?
Miini pe gura iubită
Miini pe inima neiubită
Miini la focul iubirii
Miini tăiate de neiubire
Miini netrebnice-n iubire
Miini moarte de iubire
Miini sugrumate de iubire
Miini ridicate asupra iubirii
Miini ținute deasupra iubirii
Miini cerșind iubire
Miini de lucru-n iubire
Miini poruncind iubirii
Miini fericite de iubire
Miini de-ajutor în afara iubirii, groaznice mîini,
Miini înlănțuite în veșnică iubire
Miini spălate de iubire, de nestăvilite valuri
Mîna-n mîna, iubirea dă tîrcoale,
Mîinile pline, tot iubire
Miini înarmate, adevărata iubire

Mains de maître mains de l'amour
Main chaude d'amour
Main offerte à l'amour
Main de justice main d'amour
Main forte à l'amour!
Mains Mains toutes les mains
Un homme se noie un main sort des flots
Un homme s'en va une main s'agite
Une main se crispe un cœur souffre
Une main se ferme ô divine colère
Une main encore une main
Une main sur mon épaule
Qui est-ce?
Est-ce toi enfin?
Il fait trop sombre! quelles ténèbres!
Je ne sais plus à qui sont les mains
Ce qu'elles veulent
Ce qu'elles disent
Les mains sont trompeuses
Je me souviens encore de mains blanches dans l'obscurité
étendues sur un table, dans l'attente
Je me souviens de mains dont l'étreinte m'était chère
Et je ne sais plus
Il y a trop de traîtres trop de menteurs
Ah même ma main qui écrit
Un couteau! une arme! un outil!
Tout sauf écrire.
Du sang du sang
Patience ce jour se lèvera.
Eglantines flétries parmi les herbiers
O feuilles jaunes
Tout craque dans cette chambre
Comme dans l'allée nocturne les herbes sous le pied

Mîini de stăpîn, mîini de iubire
Mină fierbinte de iubire
Mină intinsă iubirii
Mină-a dreptății, mină-a iubirii
Mină-puternică-n iubire!
Mîini, mîini, toate mîinile.
Un om se înecă, o mină iese din valuri
Un om pleacă, flutură o mină
O mină se crispează, o inimă suferă
O mină strînge pumnul, o, sfîntă furie
O mină, încă o mină
O mină pe umărul meu
Cine e?
Ești tu, în sfîrșit?
Întuneric! Ce beznă!
Nu mai știu ale cui sînt mîinile astea
Ce vor
Ce spun
Mîinile sunt înșelătoare
Îmi amintesc de mîini albe-n întuneric întinse pe o masă
așteptînd,
Îmi amintesc de niște mîini a căror căldură mi-era scumpă
Și nu mai știu
Sunt prea mulți trădători, prea mulți mincinoși
O, chiar și mina aceasta a mea care scie,
Un cuțit, o armă! o sculă!
Orice, afară de scris
Sînge, sînge!
Răbdare, se va lumina de ziuă!
Flori de măceș veștejite-n ierbare
O, frunze galbene
Totul foșnește în odaia asta
Ca pe aleea nocturnă, frunzele sub pași

De grandes ailes invisibles immobilisent mes bras et le re-
tentissement d'une mer lointaine parvient jusqu'à moi
Le lit roule jusqu'à l'aube sa bordure d'écume et l'aube ne
paraît pas

Ne paraîtra jamais
Verre pilé, boiseries pourries, rêves interminables, fleurs
flétries,

Une main se pose à travers les ténèbres toute blanche sur
mon front,

Et j'écouterai jusqu'au jour improbable
Voler en se heurtant aux murailles et aux meubles l'oiseau
de paradis,

L'oiseau que j'ai enfermé par mégarde
Rien qu'en fermant les yeux.
Jamais l'aube à grands cris bleuisant les lavoirs
L'aube savon trempé dans l'eau des fleuves noirs
L'aube ne moussera sur cette nuit livide
Ni sur nos doigts tremblans ni sur nos verres vides
C'est la nuit sans frontière et fille des sapins
Qui fait grincer au port la chaîne des grappins
Nuit des nuits sans amour étrangeuse du rêve
Nuit de sang nuit de feu nuit de guerre sans trêve
Nuit de chemin perdu parmi les escaliers
Et de pieds retombant trop lourds sur les paliers,
Nuit de luxure nuit de chute dans l'abîme
Nuit de chaînes sonnantes dans la salle du crime
Nuit de fantômes nus se glissant dans les lits
Nuit de réveil quand les dormeurs sont affaiblis
Sentant rouler du sang sur leur maigre poitrine
Et monter à leurs dents la bave de l'angine
Ils caressent dans l'ombre un vampire velu
Et ne distinguent pas si le monstre goulu
N'est pas leur cœur battant sous leurs côtes souillées

Uriase aripi nevazute imi prind brațele și vuietul îndepăr-
tat al mării vine pînă la mine
Patul își rostogolește marginea pînă-n zori și zorile nu se
mai ivesc

Nu se vor ivi niciodată
Sticlă pisată, lambriuri putrede, visuri neîntrerupte, flori
veștejite

Prin întuneric o mină foarte albă mi se așează pe frunte
Și voi asculta pînă-n ziua îndoielnică
Cum zboară lovindu-se de pereți și de mobile pasărea
paradisului

Pasărea pe care din greșală-am închis-o
Doar închizîndu-mi ochii.
Zorile nu vor țîșni strălucitoare în geamuri,
Zorile jilave scame spînzurînd de ramuri,
Zorile nu vor foșni peste cortina nopții meale
Nici peste minile crispate, nici peste paharele goale;
E-o noapte lungă, fără margini, o noapte smulsă printre
alge,

Cînd scriștie miolrăitor în port odgoane și catarge,
Noapte a nopților de dor care visul mi-l sugrumă
Noapte de singe, de foc, de războaie și de ciumă,
Noapte cu drumeți pierduți pe rătăcite cărări
Și cu alții oboșiți călcînd rar și greu pe scări,
Noaptea căderii-n prăpastii, noapte a destrăbălării,
Noapte cu sunet de lanțuri pe sub gangul închisorii,
Noapte-a stăfiiilor goale ce-n așternut ți se bagă,
Noapte de trezie-n care adormiții fără vlagă
Cînd singele-n piept le bate ca-ntr-o cutie de oase
Și din gît în cerul gurii urcă balele cleioase,
Cînd mîna desmiardă-n umbră un vampir catifelat
Fără să-și pcată da seama de monstrul ne'ndestulat
Nu-i inima ce le bate pe sub coastele murdare.

Nuit d'échos indistincts et de braises mouillées
Nuit d'incendies étincelant sur les miroirs
Nuit d'aveugle cherchant des sous dans les tiroirs
Nuit des nuits sans amour, où les draps se dérobent
Où sur les boulevards sifflent les policiers
O nuit ! cruelle nuit où frissonnent des robes
Où chuchotent des voix au chevet des malades
Nuit close pour jamais par des verrous d'acier
Nuit ô nuit solitaire et sans astre et sans rade !
Dans tes yeux, dans ton cœur et dans le ciel aussi
Vois s'étoiler soudain l'univers imprécis
La fissure grandir étroite et lumineuse
Comme si quelque fauve aux griffes paresseuses
Avait étreint la nuit et l'avait déchirée
(Mais la lueur sera pâle et lente la marée)
Des nervures courir dans le cristal fragile
Des fêlures mimer des coulevres agiles
Qui rouleraient et se noueraient dans la lueur
Pâle d'une aube étrange. Ainsi lorsque le joueur
Fatigué de tourner les cartes symboliques
Voit le matin cruel éclairer les portiques,
Maintes pensées et maints désirs presque oubliés
Maints éventails flétris tombent sur les paliers.
Tais-toi ! pose la plume et ferme les oreilles
Aux pas lents et pesants qui montent l'escalier
La nuit déjà pâlit mais cette aube est pareille
A des papillons morts au pied des chandeliers.
Une tempête de fantômes sacrifie
Tes yeux qui les défient aux larmes du désir,
Quant au ciel plus fané qu'une photographie
Usée par les regards il n'est qu'un long loisir.

Noapte de jăratec stins și cu voci rătăcitoare,
Noapte plină de incendii oglindite prin odăi,
Noapte-a orbilor ce-și cată gologanii prin sertare,
Noapte-a nopților de dor sfișiate de văpăi,
Cu vardiștii fluierînd pe trotuarele-adormite,
O, crudă noapte prin care foșnesc rochi-nfiorate,
Cînd la capul celor bolnavi se vorbește-ncet, în șoapte,
Noapte pe veci încuiată cu zăvoare ferecate,
Noaptea cea mai solitară, fără ceruri înstelate !
În inima, în ochii tăi și-n cerul tău întunecos,
Văd aprinzîndu-se deodată un univers cam nebulos,
Mărîndu-se o crăpătură subțire-ntii și luminoasă,
Ca și cum nu știu ce fiară cu o gheară lenevoasă
A zgîriat fundul nopții ce acuma-i sfișiată
(Dar lumina e firavă și marea prea înceată.)
Cum într-un limpede cristal gonesc subțirile nervuri
Și ca niște iuți șopîrle lunecînd prin crăpături
Pînă ce, rostogolite, se înneacă-n reflectorul
Șters, al zorilor lăptoase, — așa văd cum jucătorul
Obosit să mai încerce cartea ce noroc îi poartă
Vede altă dimineață intrînd prin luminoasa poartă,
Atîtea gînduri și dorințe care erau uitare-aproape
Și-atîtea veștezi evantaie, ca frunzele căzînd pe ape.
Taci ! Lasă condeiul, urechea să nu-ți mai tresară
La pașii de pe scară, la mina de pe clampă,
Noaptea a pâlit iar zorile stau gata să răsară
Plutînd în jurul ei ca fluturii de lampă.
Un ultim vîrtej și din el o stafie
Mai zăresc ochii tăi printre lacrimi de dor,
Pe cînd cerul mai veșted ca o fotografie
Uzată de priviri, se-arată-odihnitor.

Appelle la sirène et l'étoile à grands cris
Si tu ne peux dormir bouche close et mains jointes
Ainsi qu'un chevalier de pierre qui sourit
A voir le ciel sans dieux et les enfers sans plainte.

O, Révolte!

Strigă-ți sirena și spre steaua ta răcnește
Dacă nu poți dormi tăcut și prins în zale
Precum un cavaler, de piatră, ce zîmbește
Spre cerul fără zei și iadul fără jale.

O, Revoltă, deschide-mi tărimurile tale!

10 JUIN 1936

Au détour du chemin,
Il étendit la main,
Devant le beau matin.

Le ciel était si clair
Que les nuages dans l'air
Ressemblaient a l'écume de la mer.

Et la fleur des pommiers
Blanchissait dans les prés
Où séchait le linge lavé.

La source qui chantait,
Chantait la vie qui passait
Au long des prés, au long des haies.

288

10 IUNIE 1936

La răscruce-n drumul mare
Și-a-ntins mîna în răcoare
Într-a dimineții boare.

Bolta-i limpede, înaltă,
Că norul în ea se scaldă
Și ca spuma-n val tresaltă.

Iar floarea de iasomie
Înfloarea albă-n cîmpie
Ca tortul nălbit de iie.

Izvorul ce strălucea
Cînta viața ce trecea
Peste cîmp, peste vilcea,

289

Et la forêt a l'horizon,
Où verdissait le gazon,
Comme une cloche était pleine de sons.

La vie était si belle,
Elle entraît si bien dans ses prunelles,
Dans son cœurs et dans ses oreilles,

Qu'il éclata de rire:
Il rit au monde et aux soupirs
Du vent dans les arbres en fleur.

Il rit à l'odeur de la terre,
Il rit au linge des lavandières,
Il rit au nuages passant dans l'air.

Comme il riait en haut de la colline,
Parut la fille de belle mine
Qui venait de la maison voisine.

Et la fille rit aussi
Et quand son rire s'évanouit
Les oiseaux chantaient à nouveau.

Elle rit de le voir rire
Et les colombes qui se mirent
Dans les bassins aux calmes eaux

Iar pădurea-n fund de zare
Bătea parcă-n iarba mare
Clopote de sărbătoare.

Și așa de mîndră-i viața,
Parcă-ți spală dimineața
Ochii, sufletul și fața,

Că el rîse-n gura mare
Lumii-ntregi și spre-acea boare
De zetir, prin pomii-n floare.

El zîmbise-așa-n răcoare,
Spre năframele din zare,
Spre norii din bolta mare.

Cum rîdea pe dîmb, deodată
Se ivi o dulce fată
Dintr-o curte-nvecinată.

Copila a rîs și ea,
Și din pom, o turturea
Cînta iar, cînd ea tăcea.

Ea, de risul lui a rîs.
Turturelele s-au pus
În virful fîntinii, sus,

Écoutèrent son rire
Dans l'air s'évanouir.

Jamais plus ils ne se revirent.

Elle passa souvent sur le chemin
Où l'homme tendit la main
A la lumière du matin.

Maintes fois il se souvint d'elle
Et sa mémoire trop fidèle
Se reflétait dans ses prunelles.

Maintes fois elle se souvint de lui
Et dans l'eau profonde du puits
C'est son visage qu'elle revit.

Les ans passèrent un à un
En pâlisant comme au matin
Les cartes qu'un joueur tient dans sa main.

Tous deux pourrissent dans la terre,
Mordus par les vers sincères.
La terre emplit leur bouche pour les faire taire .

Auzind cum i se pierde
Rîsetu'n văzduhul verde.

De-atunci ei nu se mai văzură.

Ea a trecut de-atîtea ori
Pe unde-acel călător
Întinsese mina-n zori.

Iară el, de-atunci-nainte,
O avea mereu în minte
Ca aieva, dinainte.

Adesea fata-n gînd îl cată,
Ci doar fîntîna-ntunecată
Obrazul lui i-l mai arată.

Trecu al anilor soroc
Precum în zori pălesc pe loc
În palmă, cărțile de joc.

Acum ei putrezesc în tină
Mușcați de sincera vermină.
Le tace gura, de lut plină.

Peut-être s'appelleraient-ils dans la nuit,
Si la mort n'avait horreur du bruit:
Le chemin reste et le temps fuit.

Mais chaque jour le beau matin
Comme un œuf tombe dans la main
Du passant sur le chemin.

Chaque jour le ciel et si clair
Que les nuages dans l'air
Sont comme l'écume sur la mer.

Morts! Epaves sombrées dans la terre,
Nous ignorons vos misères
Chantées par les solitaires.

Nous nageons, nous vivons,
Dans l'air pur de chaque saison.
La vie est belle et l'air est bon.

Ș-ar mai striga, prin noaptea neagră
Dar morții nu-i e larva dragă
Doar drumul stă și timpul-aleargă—

Ci, zilnic, dimineața clară
Ca ou-n palmă-i se pogoară
Oricui străbate drumul iară.

Și-i zilnic bolta străvezie
Că norii-n aer par să fie
Pe-o mare, spumă colilie.

O, morți! epave de țărână,
Știm noi ce-amaruri vă adună
Vreun singuratic când le-ngină?

Plutind noi trecem prin lumină
Ca printr-a anului grădină.
Frumoasă-i viața și senină.

Arthur Rimbaud

(1854—1891)

La 1873, adică la 19 ani, Arthur Rimbaud era un poet consumat, dezabuzat de poezie, care vestise lumii „nu numai jurământul tăcerii, dar și pocăința de a fi vorbit. Și acest act, orgoliu sau sacrificiu, dispreț sau pudoare, nu întrece oare și mai mult în frumusețe minunea tiranică a operei sale în care se sfișie o inimă uriașă ce ne tulbură pînă-n viscere pentru ca să ne arunce într-o lume strălucitoare?”

Stilul acesta, cam pompier, cam adjectival și cam umflat al lui Paterne Berrichon, unul din catolicii care-au ostenit o dată cu Paul Claudel să-l prezinte cu orice preț pe Rimbaud ca pe un credincios pocăit, nu poate să acopere cu totul adevărul.

Căci Rimbaud n-a renunțat la poezie nici din sacrificiu, nici din pocăință, ci fiindcă a vrut să trăiască la aceeași tensiune și a simțit că poezia nu se răscumpără decît cu viața. Echivalentul și izvorul ei e viața, în înțelesul cel mai material, mai direct, mai concret, mai brutal și necruțător. Și după o poezie cît se poate de directă (n-am priceput niciodată de ce e rînduit Rimbaud printre simboliztii, dacă nu cumva lucrul se explică doar prin suficiența criticii de a se servi de tipare dinainte hotărîte), poetul avea să intre în viața cea mai directă. Viața de afaceri, de negustor, și încă negustor colonial cum a fost el, neguțător de fildeș și de aur în Etiopia, — viața reală

adică, ba încă de un realism foarte istoric: imperialismul colonial francez.

Fiindcă nimic nu întrece tăria visului decît realitatea însăși. Și pe de altă parte, nimic nu-l întreține mai trainic. Iar poezia omului de acțiune e una nescrisă în conturi și registre: e aceea care dă de mîncare, care pune-n mișcare oamenii, animalele, pasiunile și motoarele, care-l împinge să alerge, să care, să se preschimbe, ca seva din pămînt în clorofilă.

Pe poezia asta, netipărită-n nici o stanță, și-a schimbat Arthur Rimbaud poezia scrisă între cincisprezece și nouăsprezece ani. Dar în aceasta din urmă se cuprindea, ca o presimțire, și cea dintîi. Era-ntr-însa o privire crudă, violentă și dezgolită asupra vieții, ca a unui om care-și încearcă pînă la ultima limită puterile înainte de a porni la treabă. Căci versul lui, așa cum singur a mărturisit-o, nu-i mai însoțește acțiunea, ci i-o premerge. Acesta cată să fie și înțelesul poeziei moderne: să conducă și să prevestească viața. Sau, dacă nu, să se contopească în viață, să fie una cu ea, una din treptele de creștere și împlinire a omului, ca tot ce însemnează-n efortul lui creație, exprimare de sine prin faptă. Și fiindcă a înțeles acest lucru încă de acum nouăzeci de ani, Arthur Rimbaud e și unul din marii poeți contemporani.

Poemul ce urmează, „splendidă și furioasă apostrofă adresată de Rimbaud conservatorilor la rentoarcerea lor în Paris după victoria armatelor de la Versailles asupra comunarilor“, cuprinde mai multe variante, el fiind retranscris din memorie de către Verlaine căruia i l-a trimis în august 1871. De aceea, pe lângă traducerea foarte liberă se adaugă și deosebirile dintre cele două ediții consultate: *Mercure de France* și *N.R.F.* — *Bibl. de la Pléiade.*

Bibliografie:

Oeuvres de Artur Rimbaud, cu o prefață de Paul Claudel, éd. *Mercure de France*, 1939.

Oeuvres complètes, Bibliothèque de la Pléiade, N.R.F. 1955.

PARIS SE REPEUPLE

O lâches, la voilà! Dégorgez dans les gares!
Le soleil essuya de ses poumons ardents
Les boulevards qu'un soir comblèrent les Barbares.
Voilà la Cité sainte, assise à l'occident!

Allez! on prévientra les reflux d'incendie,
Voilà les quais, voilà les boulevards, voilà
Les maisons sur l'azur léger qui s'irradie
Et qu'un soir la rougeur des bombes ébranla!

Cachez les palais morts dans des niches de planches!
L'ancien jour effaré rafraîchit vos regards.
Voici le troupeau roux des tordeuses de hanches:
Soyez fous, vous serez drôles, étant hagards!

Tas de chiennes en rut mangeant des cataplasmes,
Le cri des maisons d'or vous réclame! Volez,
Mangez! Voici la nuit de joie aux profonds spasmes
Qui descend dans la rue: ô buveurs désolés,

PARISUL SE REPOPULEAZĂ

O, lașilor, priviți-l! Deșertați-vă-n gară!
Soarele i-a zvintat, dogorindu-l de sus,
Străzile năpădite de Barbari într-o seară.
Iată Cetatea sfântă, străjuind în apus!

Puteți veni, incendiul n-o să mai izbucnească!
Iată-i largile cheiuri, bulevardele-ntinse,
Casele țuguiate pe sub bolta cerească
Zgîlțită-ntr-o seară de bombele aprinse!

Iar moartele palate căptușiți-le-n scînduri!
După zile de groază, mai clari ochi veți roti.
Iată roșcata haită răsucindu-se-n șolduri:
Căpiați! Căci năuci, mai caraghioși veți fi!

Haită de javre-n dîrdori ce lingeți oblojeli,
Glasul casei de bani vă cheamă! Hai, furați,
Mîncăți! Orgisiace nopti cu-adînci tăvăleli
Se lasă iar pe stradă, o, bețiivi dezolați,

Buvez! Quand la lumière arrive intense et folle,
Fouillant à vos côtés les luxes ruisselants,
Vous n'allez pas baver, sans geste, sans parole,
Dans vos verres, les yeux perdus aux lointains blancs?

Avalez, pour la Reine aux fesses cascadantes!
Écoutez l'action des stupides hoquets
Déchirants! Écoutez sauter aux nuits ardentes
Les idiots râleux, vieillards, pantins, laquais!

O cœurs de saleté, bouches épouvantables,
Fonctionnez plus fort, bouches de puanteurs!
Un vin pour ces torpeurs ignobles, sur ces tables...
Vos ventres sont fondus de honte, ô Vainqueurs!

Ouvrez votre narine aux superbes nausées!
Trempez de poisons forts les cordes de vos cous!
Sur vos nuques d'enfants baissant ses mains croisées
Le Poète vous dit: „O lâches, soyez fous!“

Parce que vous fouillez le ventre de la Femme,
Vous craignez d'elle encore une convulsion
Qui crie, asphyxiant votre nichée infâme
Sur sa poitrine, en une horrible pression?

Syphilitiques, fous, rois, pantins, ventriloques,
Qu'est-ce que ça peut faire à la putain Paris,
Vos âmes et vos corps, vos poisons et vos loques?
Elle se secouera de vous, hargneux pourris!

Beți, căci lumina tare țîșnește în văpăi
Și fluvii de belșug stîrnește lingă voi;
Vă lasă gura bale ca la niște potăi
Pe buza de pahar, cu ochii-n zare, goi!

Îndopați-vă-n cinstea Doamnei cu buci lăsate!
Auzi-i cum gîfîie-n somn, ca mișeii,
Cum horecăie, cum saltă prin nopți incendiate,
Neghiobi, sforăitori, ramoliții, lacheii!

O, suflete mirșave, obraji ca niște fese,
Morfoliți și mai tare, cu boturi de jivine!
Pe toropeala asta, turnați vinul la mese,
Vitejilor, cu burta topită de rușine!

Să v-adulmece ritul minunatele grețuri,
Otrăvuri cît mai tari pe git să deșertați,
Pe ceafa dolofană pogoară mini din cețuri
Poetul, cînd vă spune: „Lașilor, căpiați!“

Însă cum scormoniți și-n vîntre de Muiere,
Vi-i teamă că zvicnind sub voi într-un oftat,
Vă-nnăbușe culcușul cu-n țîpăt de plăcere
Cînd sinul i-l striviți, grei ca un mal surpat?

Sifilitici, nebuni, ^{neqi}/păiațe, ventrilozi,
Parisului, o tîrfă, ce-i mai pasă de voi?
De-al vostru trup și suflet, borțoși și slăbănogi,
S-o scutura de toate cîndva, ca de gunoi!

Et quand vous serez bas, geignant sur vos entrailles,
Les flancs morts, réclamant votre argent, éperdus,
La rouge courtisane aux seins gros de batailles,
Loin de votre stupeur tordra ses poings ardus!

Quand tes pieds ont dansé si fort dans les colères,
Paris! quand tu reçus tant de coups de couteau,
Quand tu gis, retenant dans tes prunelles claires
Un peu de la bonté du fauve renouveau,

O cité douloureuse, ô cité quasi morte,
La tête et les deux seins jetés vers l'Avenir
Ouvrant sur ta pâleurs ses milliards de portes,
Cité que le Passé sombre pourrait bénir,

Corps remagnétisé pour les énormes peines,
Tu rebois donc la vie effroyable! tu sens
Sourdre le flux des vers livides en tes veines
Et sur ton clair amour rôder les doigts glaçants!

Et ce n'est pas mauvais. Les vers, les vers livides,
Ne gêneront pas plus ton souffle de Progrès
Que les Stryx n'éteignaient l'œil des Cariatides
Où des pleurs d'or astral tombaient des blues degrés.

Quoique ce soit affreux de te revoir couverte
Ainsi; quoiqu'on n'ait fait jamais d'une cité
Ulcère plus puant à la Nature verte,
Le Poète te dit: „Splendide est ta beauté!“

Iar când vă-ți năruî, scîncînd în măruntaie,
Frintî, jelîndu-vă banii ca niște cerșetori,
Tîrfa cea roșcovană cu sini grei de bătaie,
Va răsuci spre voi pumni amenințători!

Cînd tălpile-ți jucară de furii să s-aprîndă,
Parisul meu! și-atîtea cuțite te-njunghiară,
Cînd zaci, dar ochii limpezi în fund îți mai oglîndă
Ceva din frăgezimea de renăscută fiară,

Cetate a durerii care te scoli din morți,
Cînd pieptul tău și fruntea spre Viitor s-avîntă
Spre chipul tău de ceară deschizînd mii de porți,
Cînd pînă și Trecutul trist bine-te-cuvîntă,

Cu trupul tău călit ca să ridici și munți,
Bei iar cumplita viață! cînd simți prin mădulare
Cum mișună spre tine, moi, viermii albi, mărunți,
Și degete de gheață iubirii-ți dau tîrcoale?

Dar ție tot nu-ți pasă! Nici viermii rozători
N-au să-ți mai stăvilească elanul în progres
Cum nu stinge nici noaptea ochii tăi arzători,
Nici lacrima de aur clipînd din ceruri des.

Oricît ar fi de groaznic vîzînd ce năpădită
Și roasă ești, așa cum n-a fost altă cetate,
O bubă cu puroaie-n Natura inverzită,
Poetul spune: „Tu ești mai mîndră între toate!“

L'orage te sacra suprême poésie;
L'immense remuement des forces te secourt;
Ton œuvre bout, la mort gronde, Cité choisie!
Amasse les strideurs au cœur du clairon sourd.

Le Poète prendra le sanglot des Infâmes,
La haine des Forçats, la clameur des Maudits,
Et ses rayons d'amour flagelleront les Femmes,
Ses strophes bondiront: Voilà! voilà! bandits!

— Société, tout est rétabli: les orgies
Pleurent leur ancien râle aux anciens lupanars:
Et les gaz en délire, aux murailles rougies,
Flambent sinistrement vers les azurs blafards!

Mai 1871

Furtuna-ți dăruî suprema poezie;
Un freamăt uriaș de forță te străbate,
Moare în tine Moartea, Cetate dintr-o mie!
Țipătul să ți-l stringi în trîmbițe-nfundate.

Poetul va culege plînsul celor mișei,
Ura celor închiși, jalea celor huliți,
Iubirea lui de flăcări va arde în femei
Iar stihul va sălta: „Uitați-vă! bandiți!“

— Societate, totul e-n regulă: orgia
Mai horcăie agonic prin fostele bordeluri,
Un felinar, pe ziduri jucîndu-și agonia,
Pîlpîie stîns la zarea cu vinete perdeluri.

Mai 1871

Louis Aragon

(1899)

Dacă nu ne-ar fi surprins recent întrebarea unei studente, destul de bine informată de obicei, n-am fi socotit necesar să stăruim aici în prezentarea celui mai popular poet al Franței contemporane.

Fiindcă la ora actuală, Aragon este unul din cei mai cunoscuți și reprezentativi poeți ai Franței. Cumnat cu Maiacovschi — soția lui, Elsa Triolet, e sora fostei neveste a marelui poet sovietic — Aragon reprezintă steagul cel mai combativ al poeziei rezistenței.

Poet militant încă de pe când publica, alături de André Breton, poeme, manifeste și eseuri, scindind apoi mișcarea suprarealistă tocmai când ea devenea ceea ce detesta mai mult: literatură, — pentru ca să slujească cu scrisul lui vieții și revoluției, Louis Aragon este, din 1933, figura proeminentă în lirica „stingii“ franceze.

Talentul lui, pe care nu-l umbrește uneori decât o prea lucidă inteligență, acea „volonté de prouver“, cum o numește Malraux, și care se face simțită sub travaliul artistic — are însă o calitate care n-a mai răsunit de multă vreme în versul francez modern: suflul profund și amplu, hugolian, pe care-l remarcăm și la Robert Desnos, respirația mării poeziei de dragoste, de revoltă, de bucurie și de luptă. Fiindcă Aragon e mai

cu seamă aceasta: o natură poetică, un spirit bătuos și iarg cuprinzător, călăuzit de un ideal omenesc, terestru, căruia verbul lui îi dă aripi și avînt. Poet „în serviciul comandat“, el a știut să-i dea acestui serviciu aripile poeziei, încununînd și înnobilînd prin laurii ei actul politic, acordîndu-i acestuia o recunoaștere și o consacrare care-l trec în istoria spiritului.

Rezistența i-a deschis lui Aragon izvoare noi, dîndu-i prilejul să cunune cu meșteșug și talent tradiția sufletului francez, a menestrelilor și a Cavalerilor Mesei Rotunde, cu spiritul modern al poeziei franceze, trecută prin experiențe atît de avansate, de la Mallarmé și Valéry pînă la suprarealiști, — și izbutind fără pereche.

Gabriel Péri, de care e vorba în Legenda lui Gabriel Péri, a fost unul din fruntașii intelectuali ai Partidului Comunist Francez, o figură într-adevăr legendară, luptător în rezistență, pe care hitleriștii l-au executat după ce n-au reușit — cu toate mijloacele de persuasiune și tortură — să-l facă să-și trădeze patria și tovarășii. În scrisoarea de adio, pe care a lăsat-o în preziua executării lui, la 15 decembrie 1941, Gabriel Péri spunea:

„Să știe prietenii mei că am rămas credincios idealului vieții mele; să știe compatrioții mei că eu mă duc la moarte ca să trăiască Franța.

„Îmi fac pentru cea din urmă oară examenul de conștiință. E pozitiv. Dac'ar fi să-mi reîncep de la capăt viața, aș merge pe același drum. Cred într-una, și-n noaptea asta, că scumpul meu Paul Vaillant-Couturier avea dreptate cînd spunea: «comunismul este tinerețea lumii» și că «el pregătește zilele de mîine pline de cîntec». Eu voi pregăti în curînd «zilele viitoare pline de cîntec». Mă simt tare ca să înfrunt moartea. Adio și trăiască Franța.“

Și dacă hitleriștii l-au omorît fără urmă pe autorul acestei scrisori, poetul și camaradul lui, Louis Aragon, l-a trecut în legendă.

După cum, pe vrăjitorul Merlin, din primul poem, l-a scos din legenda Cavalerilor Mesei Rotunde, pentru ca să-l facă viu și prezent în lupta reistenței franceze căreia Louis Aragon nu i-a fost doar un strălucit cîntăreț, dar și un vrednic soldat.

Bibliografie:

Brocéliande, éd. Cahiers du Rhône; *Servitude et Grandeur des Français*, éd. Gallimard.

DE L'ARBRE OÙ CE N'EST PAS MERLIN
QUI EST PRISONNIER

Le temps torride étreint l'arbre étrangement triste
Tord ses bras végétaux au dessus de l'étang
Et des chaînes d'oiseaux chargent ce chêne-Christ

L'enchanteur n'en est plus l'invisible habitant
Et si ce n'est Merlin qui s'est pris à son piège
Qui demeure captif dans le bois palpitant

Sous un ciel sans merci, quand le lierre l'assiège
Quel espoir coule encore aux blessures du tronc
Qui gémit sous l'écorce une plainte de liège

Il erre par ici d'atroces bûcherons
Il est sous le couvert des haches toujours prêtes
Ah sera-t-il trop tard quand nous reconnâtrons

DESPRE UN POM ÎN CARE NU-I PRINS
ZĂLOG MERLIN

Dogoarea-l bate-n creștet dintr-un aprins tavan,
Crăngi, răsucite brațe, spre lac cerșesc răcoare,
Iar păsări lanț atîrnă de-acest Cristos-tufan

În care se-nfiripă din basme-o arătare.
Căci de n-o fi Merlin care pică-n capacană,
Ce inimă zvîcnește sub osul de lemn tare,

Sub iedera tîrită spre-a cerului poiană,
Ce nădejdi curg din rana tulpinei, ce fiori,
Și cine se jelește sub coaja lui bălană?

Cutreieră pe-aici pîndari spăimîntători,
Așteaptă în bordeie săcurea pregătită;
O, de-ar veni mai grabnic acele albe zori

Le martyre secret dans la mort indiscrete
Et notre propre chair et notre propre sang
Pour jeter au bourreau le grand cri qui l'arrête

Lire lorsque la nuit sur la forêt descend
L'INRI d'une défaite à son front de ramures
Et l'arbre porte alors l'écriteau du croissant

Ecoutez! L'ombre dit des noms comme des mûres
Noirs mais entre nos dents de vrais soleils fondants
Chacun d'eux qu'on taisait l'avenir le murmure

Chacun d'eux à l'appel de France répondant
Chacun d'eux a l'accent qu'il faut au sacrifice
La gloire n'eut jamais autant de prétendants

L'étoile luit plus haut que les feux d'artifice
O Mère c'est en vain lorsque le cœur te fend
Qu'on voudrait te cacher le compte de tes fils

Chacun d'eux dans la terre ou dans l'arbre étouffant
C'est en vain qu'on voudrait te cacher sa torture
Tu sais qu'on l'a tué car il est ton enfant

Et qu'il ne revient plus se pendre à ta ceinture
C'est en vain qu'on voudrait te dire qu'ils ne sont
Que les petits d'une autre ou nés contre nature

Cînd vom ști prețul jertfei din moartea crud primită
Și cînd plătînd cu carnea și cu al nostru singe
Vom priponi călăul cu mina-ncremenită,

Făcîndu-l să citească-n amurgul care plînge
Pe crestele pădurii, al răzbușării ceas,
Cînd cornul lunii galben, în virf de ram se frînge.

Ascultați cum rostește al umbrei magic glas
Nume negre ca mura, ce pentru noi sînt soare,
Pînă ieri tănuite, sporite pas cu pas.

Au răspuns toți odată — și neșovăitori
S-au jertfit auzînd a Franciei chemare:
Niciînd n-a avut țara mai aprigi slujitori.

Dar peste ruguri, steaua și mai înalt răsare.
Degeaba-i tănui mumei răpușii ei feciori,
Cînd inima se strînge de dor și de lingoare!

Peste țărîna lor cresc pomii foșnitori,
Sub scoarță tot ei sînt — și-am încerca-n zadar
Să-ți mai ascundem moartea și-ai chinului fiori:

Niciînd n-au să mai vină spre tine, zîmbitori!
Zadarnic glas de viperi ți-ar spune că nu sînt
Decît copiii mașteri ai alteia, din flori,

Des bâtards eux que tu berças de tes chansons
Eux qui trouvaient pour toi le ciel pas assez ample
Dont le dernier regard brilla de ta leçon

Pareils à ceux jadis à qui l'on fit des temples
Pareils à ceux naguère aux monuments inscrits
Eux qui nourris de toi sont morts à ton exemple

Et n'on rien regretté le jour qu'ils ont péri
Puisqu'ils dirent ton nom sous la grêle des balles
Préférant de mourir que vive la patrie

Ah combien de Merlins sous ces pierres tombales
Et tous les arbres sont des arbres enchantés
Tout à l'heure vous les verrez bien quand le bal

S'ouvrira quand brisant le cœur du bel été
L'étoile neigera le long des paraboles
Orage des héros orage souhaité

Grande nuit en plein jour cymbales des symboles
Se déchire la fleur pour que naisse le fruit
Le ciel éclatera d'un bruit de carambole

Et l'homme sortira de l'écorce à ce bruit.

Cînd tu i-ai legănat ca spicele în vînt
Pe ei, care-ți rîvneau și ceruri mai înalte,
Și într-al căror ochi ardea al tău cuvînt,

Asemenea acelor căzuți prin timpuri alte,
Zidiți în monumente, slăviți în catedrale,
Prin moartea lor, fac viața în tine să tresalte.

Ei au căzut tăcuți, senini și fără jale,
Sub grindina de gloanțe, pe buze cu-al tău nume,
Și prețul vieții lor e-al nemuririi tale.

O, cîți Merlini nu zac sub pietre sepulcrale!
Iar acești pomi, cu toții, sînt arborii vrăjiți
Ce-i veți vedea îndată cum o pornesc devale

Spre marea sărbătoare, în iulie gătiți
Și stelele vor ninge strălucitoare stoluri
Cînd vor porni eroii-n furtună despletți,

Miezul nopții-n nămiezi, țimbale de simboluri
Cu floarea scuturată ca rodul greu să crească,
Cerul catapeteasma și-o va plesni prin goluri

Cînd omul prins zălog, din trunchi o să țîșnească.

LÉGENDE DU GABRIEL PÉRI

C'est au cimetière d'Ivry
Qu'au fond de la fosse commune
Dans l'anonyme nuit sans lune
Repose Gabriel Péri

Pourtant le martyr dans sa tombe
Trouble encore ses assassins
Miracle se peut aux lieux saints
Où les larmes du peuple tombent.

Dans le cimetière d'Ivry
Ils croient sous d'autres victimes
Le crime conjurant le crime
Etouffer Gabriel Péri

Le bourreau se sent malhabile
Devant une tache de sang
Pour en écarter les passants
Ils ont mis des garde-mobiles.

LEGENDA LUI GABRIEL PÉRI

În cimitirul din Ivry
Zvirlit în groapa cea comună,
În noaptea neagră, fără lună,
Doarme-n veci Gabriel Péri.

Dar un martir, și adormit,
Pe ucigași îi îngrozește:
Ca-n loc sfințit minunea crește
Unde poporul a bocit.

În cimitirul din Ivry,
Credeau că sub alți morți pită,ă,
Crima prin crime-ar fi gonită
Și uitat Gabriel Péri.

Călăul este stingherit
În fața petelor de sânge
Și cercînd lumea s-o alunge,
Drumul cu străji l-a împînzit.

Dans le cimetière d'Ivry
La douleur viendra les mains vides
Ainsi nos maîtres en décident
Par peur de Gabriel Péri.

L'ombre est toujours accusatrice
Où dorment des morts fabuleux
Ici des hortensias bleus
Inexplicablement fleurissent.

Dans le cimetière d'Ivry
Dont on a beau fermer les portes
Quelqu'un chaque nuit les apporte
Et fleurit Gabriel Péri.

Un peu de ciel sur le silence
Le soleil est beau quand il pleut
Le souvenir a les yeux bleus
À qui mourut par violence.

Dans le cimetière d'Ivry
Les bouquets lourds de nos malheurs
Ont les plus légères couleurs
Pour plaire à Gabriel Péri.

Ah dans leurs pétales renaissent
Le pays clair où il est né
Et la mer Méditerranée
Et le Toulon de sa jeunesse.

În cimitirul din Ivry
Îl vor jeli cu mâna goală,
Și-or fi spus ei cu socoteală,
De frica lui Gabriel Péri.

Dar umbra-i o amenințare
Oriunde zac morți de poveste;
Aici, nălțind albastre creste,
Florile cresc de sărbătoare.

În cimitirul din Ivry
Cu porți zadarnic ferecate,
Cine le face-n orice noapte
De înflorește peste Péri?

Un strop de cer peste tăcere;
Soarele-i trist în miezul firii
Albaștri-s ochii amintirii
Celor răpuși prin grea durere.

În cimitirul din Ivry,
Buchetul lacrimilor noastre
Are culorile albastre
Pe gustul lui Gabriel Péri

În floarea lor e taina vieții:
Țara senină ce-i fu mamă,
Cu marea ei Mediterană
Și cu Toulonul tinereții.

Dans le cimetière d'Ivry
Les bouquets disent cet amour
Engendré dans le petit jour
Où périt Gabriel Péri.

Redoutez les morts exemplaires
Tyrans qui massacrez en vain
Elles sont un terrible vin
Pour un peuple et pour sa colère.

Dans le cimetière d'Ivry
Quoi qu'on fasse et quoi qu'on efface
Le vent qui passe aux gens qui passent
Dit un nom: Gabriel Péri.

Vous souvient-il ô fusilleurs
Comme il chantait dans le matin
Allez c'est un feu mal éteint
Il couve ici mais brûle ailleurs.

Dans le cimetière d'Ivry
Il chante encore, il chante encore
Il y aura d'autres aurores
Et d'autres Gabriel Péri.

La lumière aujourd'hui comme hier
C'est qui la porte que l'on tue
Et les porteurs se substituent
Mais rien n'altère la lumière.

În cimitirul din Ivry
Șoptesc buchetele de flori
De dragostea născută-n zori
Cînd pieri Gabriel Péri.

De-astfel de morți, teamă vă fie,
Tirani, ce masacrați zadarnic!
Căci ele sînt legămînt trainic
Pentru-n popor și-a lui minie.

În cimitirul din Ivry
Orice urzeli de ați petrece
Celor ce trec, vîntul ce trece
Le spune: Gabriel Péri!

Vă amintiți, voi, cu securea,
Cîntecul lui de neînvinși?
Degeaba! Focul nu l-ați stins:
Mocește-aici, dar arde-aiurea!

În cimitirul din Ivry
El cîntă-ntr-una, cîntă încă!
Nasc alte zori din noapte-adîncă
Și alți mulți Gabriel Péri.

Lumina, cît o fi mai vie,
Pîndită-i pas cu pas de moarte,
Dar o duc alții mai departe,
Nimic nu-i scade din tărie.

Dans le cimetière d'Ivry
Sous la terre d'indifference
Il bat encore pour la France
Le cœur de Gabriel Péri.

În cimitirul din Îvry
Sub lutul mut ca și speranța,
Bate într-una pentru Franța
Inima lui Gabriel Péri.

DE LA FAUSSE PLÛIE QÛI TÔMBA
SUR UNE VILLE DE PIERRE
NON LOIN DE BROCÉLIANDE

Voici le nuage a crié l'enfant qui tenait un cygne de cel-
luloïd sur son cœur,
Voici le nuage ont répété les femmes au plus bleu du lavoïr
Voici le nuage et les cornettes des religieuses dans l'hospice
Ont tourné vers les fenêtres de feu leur espoir d'oiseaux
migrateurs
Les hommes sont sortis des petits bars d'ombre où blêmis-
sent les breuvages
Avec leurs souliers trop beaux pour l'époque et leurs in-
signes noirs
Et dans les ruelles où l'odeur violente sévit toute une mar-
maille jouant avec des bêtes amaigries
A regardé du côté des toits sans rien voir encore et glapi
Voici le nuage!

Il arrivait de l'horizon fatigué comme un œil d'insomnie,
Il arrivait pas plus gros qu'une mouche
Il arrivait comme un pâté d'encre une image de la persis-
tance rétinienne sous les paupières
Un avion de tourisme un samedi soir des romans d'anticipa-
tion.

DESPRE PLOAIA NEPLOAIE CARE
A CĂZUT PESTE UN TÎRG DE PIATRĂ
NU DEPARTE DE BROSELIANDA

Uite un nor! țipă copilul cu lebăda de gumă-n brațe,
Uite norul! țipă și femeile albe de clăbuc pe față,
Uite norul! și aripile din capul surorilor de caritate-n dor-
mitoare,
și-au legănat peste ferestre nădejtile albe, de pasări călă-
toare;
Bărbații au ieșit din crișmele-obscuru unde rachiul bate-n
rugină,
cu ghetele prea lustruite sub întunecata lumină,
iar plozii pe ulițe-mpuțite, unde se hîrjoneau cu niște po-
tăi jigărite,
toți au cătat spre-acoperișuri fără să vadă nimic și au
schelălăit îngrozitor:
Uite ce nor!

Sosea din zarea obosită ca ochiul pustiit de vise,
nițel mai mare ca o muscă și cu un biziit aton;
ereștea ca pata de cerneală sub pleoape cînd le ții închise,
ca avionul de turism dintr-un roman foileton,

Il arrivait sur nous à la façon des anaglyphes
Il arrivait le nuage il arrive comme une mouche énorme
avec un bruit d'acier
Il arrive avec des ciseaux aiguisés plein nos oreilles
Des cris de rémouleurs dans un matin d'enfance
Le ciel tout entier grince des dents.

Quelle sorte de pluie est-ce donc que ce nuage apporte
Imprudemment appelé quelle sorte de pluie
Déjà le visage de l'été se dérobe à la souffrance des regards
Déjà l'immense pays couleurs de seigle perd sa lumière tra-
quée
Quelle sorte de pluie est-ce donc qui semble annoncer les
lépreux avec la crécelle
La terre craque et l'arbre séché frémit
La grêle la grêle la grêle. Ah, malheur
Sur les graines la fleur la moisson les vitres les voiles
les promeneurs égarés
Il pleut des diamants taillés des javelots des malédictions.

Des bêtes aux articulations soignées
Des dragons maigres affamés de pâtures
Des monstres hybrides à cheval sur le fer et la méchanceté
de l'homme
Des animaux faits de rumeur et de dévastation
Dont le nom simple à cette minuté échappe à ceux qu'ils
tuent
Avec de grands yeux bleus dans leurs ailes vertes afin de
tromper le ciel

sosea sub cerul galben de praf, ca pe ecran o siluetă vă-
zută-n cinematograf.
Acum norul s-a mai apropiat nițel și zbîrnie — o uriașă
muscă de oțel,
joacă-n ochi ca o flacăra de chibrit, vuisse-n urechi ca
foarfeca la ascuțit,
ca tocilarul de-altădată, cu gresia lui de zimți,
și tot cerul scrișnește din dinți.

Ce fel de ploaie aduce norul acesta în galop,
strigat de-atitea guri, ce ploaie, ce potop?
Iată că-n fața suferinței din priviri, anotimpul își ascunde
obrazul de vară,
iată lumina gonită piere din țara de secară!
Ce potop vine cu norii cei groși, de parcă vestește o morișcă
sosirea unor leproși?
Pirnie pământul, arțarul uscat a gemut,
grindina, grindina! Ceas rău s-a abătut
peste flori, peste lauri, peste perdele și geamuri,
peste călătorii rătăciți pe ulițe,
plouă cu blestamate diamante ascuțite ca niște sulite.

Lighioane lustruite la fiece încheietură,
balauri costelivi infometați de pășuni,
ciudate vietăți călări pe fier și pe ură,
Uriași urlători, uriași-căpcăuni:
cei omoriți de ei, le-au uitat și numele și chinul!
Ce ochi mari și vineți, ca să fie una cu seninul,
ce ochi mari pe aripile verzi și-au înfipt!

Sauterelles voilà comment on les appelait en Egypte
Ce sont des sauterelles qui s'abattent épouvantablement
sur nous
Et la chair se déchire aux enchevêtrements des ailes
Le chant de l'élytre annonce au tonnerre qu'il est bien
arrivé
D'autres d'autres au craquement des os dans les croisées
A l'écrabouillement des crânes dans le pétrin des poutres
Qui c'est la grêle et les magiciens sur la montagne
Seront échappés pour avoir appelé le fléau.

Où l'homme avait fait sa demeure et la douceur de sa vie
Où se balançait le hamac des jours et chantait sur le feu
la bouilloire
Où les fleurs peintes faisaient aux murs le vertige des rê-
veries
Où se berçait l'enfant d'avenir et de mémoire
Il y a la grêle il y a le grain du vent vert il y a la griffe la-
bourante
Il y a le grincement du meurtre et la grimace du martyr
Et le gréement de la ville se désagrège et la pierre a crié
grâce

Grêle grâce
Et la grêle a ri de toutes ses dents de grêle
De toutes ses dents de grêle a mordu le bonheur à pleins
dents
Relevé sa gueule de grêle avec l'espoir broyé dans les dents
Secoué ses cheveux de grêle au-dessus du grabat grondant
Creusé la terre de ses mains de grêle pour en tirer les morts
qui dorment dedans
Et comme un édredon qu'un chat lacère
Fait de l'homme une dispersion de plumes sur son cœur
arraché,

Lăcuste, lăcuste, așa se chemau în Egipt.
Groaznice lăcuste s-au abătut pe noi!
Carnea sfișiată ca niște steaguri flutură,
în tunete mugesc cirezile de boi,
casele pocnesc ca de ghizduri o ciutură,
ca țestele zdrobite în cercul de noroi.
Da, grindina ne bate și vracii cocoțați pe creste de cetății;
cei care-au chemat plaga, vor fi tăiați bucăți.

Unde și-a durat omul cămin în pașnic loc,
de unde a scos apă și unde-a făcut foc,
unde-nflorea cu visul o tufă pe răzor,
unde-și legăna pruncul între nădejdi și dor,
acolo-i grindina, ritul furtunii, gheara cea neagră a spurcă-
ciunii,
acolo-i al morții scrișnet, al chinului rinjet,
schelăria țirgului se prăbușește și piatra îndurare cerșește:
Grindină, îndurare! Îndură-te, grindină!
Și grindina a ris cu dinții ei de lădă,
cu toți dinții ei de grindină a mușcat norocul cu gura plină,
și-a scuturat părul de lături, rinjind peste dărîmături,
cu gheara de grindină a scuturat pămîntul și l-a rupt, ca să-i
smulgă pe cei ce dormeau dedesubt,
și ca o pernă sfișiată de-o pisică,
a lăsat o miră de fulgi din omul în care gheara și-a înfipt.

Qui parlait de grêle tout à l'heure
La grêle n'a pas cette couleur.

Je vous dis qu'en Egypte on appelait cela des sauterelles.

Cine-a pomenit de-ale grindinei flori?
Nici grindina nu are asemenea culori.

Vă spun că astea se chemau lăcuste-în Egipt...

Stefan George

(1868—1934)

Poate că, afară de Hugo von Hofmannsthal, e cel mai francez dintre poeții germani moderni. E adevărat că rigoarea formei l-ar apropia mai ales de Mallarmé și de Valéry, adică de reprezentanții unei ordine mai puțin specifică lirismului cât filozofiei carteziene.

N-are-a-face! Stefan George e desigur dintr-aceeaș familie de spirit, iar acuza pe care un estet și un germanist de aleasă formație ca Edgar Papu i-o aduce sub cuvânt că Stefan George ar fi plecat în poezia lui de la formă spre conținut, poate părea cel puțin surprinzătoare, când știut e că-n dialectica suprastructurilor — și încă într-aceea a artei — forma e conținutul însuși, că una îl determină și-l stârnește pe celălalt care, nemă-nifest, nu e mai puțin prezent, fie și-n stare latentă; dar și conducându-ne de canoanele simple ale categoriilor de seminar, și încă e evidentă aversiunea acestui poet catolic, a acestui profet și animator, a acestui vates regenerator prin cea mai înaltă dintre arte, față de fondul, de substanța, de „conținutul“ barbar pe care-l biciuiește-n versurile sale; căci aversiunea față de un anume conținut, presupune detectarea și cunoașterea (sau măcar intuirea) lui prealabilă; și încă e evidentă aspirația lui fundamentală spre un limbaj și o limbă de translucidă sonoritate, aceea pe care Stefan George a cucerit-o poeziei

moderne germane. Or, nimic din tot acest efort novator nu pornește de la formă ci, dimpotrivă, aspiră la ea.

Și mai surprinzător este că eseistul ardelean vede o lipsă de conținut și niște „paradoxe ale purismului“ acolo unde nu e decît clarviziune, adică maximum de densitate și sens în acțiunea poetului; e ciudat să denunți o lipsă de conținut în beneficiul formei, tocmai acolo unde conținutul e atîta de puternic încît devine profeție.

Căci înaintea lui Paul Vaillant-Couturier, vestitorul acelor „lendemains qui chantent“, marele poet german — pe nedrept și cu anasina anexat de naziști — anunța că-n cea mai grea durere, cînd ultima speranță e-aproape stinsă, ochiul lui discerne „die lichteere zukunft“, — viitoruri mai limpezi. De altfel, în treacăt fie spus, ca și Thomas Mann, nici Stefan George n-a șovăit în repudierea nazismului și neta desolidarizare de reichul hitlerist, autoexilîndu-se în Elveția italiană, unde-și are și mormîntul, pe malul lacului Maggiore. Acolo, între Alpi și cerurile răsfrînte-n apele lui, sufletul său fi-va poate acum împăcat de-a fi împlinit unitatea pe care, fără s-o fi realizat dintr-odată ci treptat, între poezie și acțiune, a întrevăzut-o însă și a profeșit-o de la primele versuri.

Iar dacă avem ceva de reținut din exegeza profesorului Edgar Papu, acesta e tocmai conținutul afectiv și activ care-a generat și hrănit noile forme propuse de Stefan George liricii germane moderne: acea „atmosferă de prestigiu legendar pe care poetul o crează în jurul său însuși, a misiunii poetului și a tot ceea ce el cîntă“, nu este nimic altceva decît treapta cea mai înaltă, rezultatul cel mai deplin, sensul cel mai adînc la care această artă a cuvîntului — chemată nu numai să numească lucrurile (Stefan George desființează parcă într-adins majuscula tradițională a substantivelor), ci să le dea un tîlc și să le prevestească, — poate năzui.

Stefan George este, printre poeții lumii, unul din aceia care și-a verificat din viață aurele și a văzut faptele atunci cînd ele nu erau decît germinație. Iar dacă unele fapte împlinindu-se strîmb l-au contrazis, cu atît mai rău pentru fapte.

Bibliografie:

- Stefan George — *Choix de poèmes* — préface et traduction (bilingue) de Maurice Boucher — Editions Mouton — Aubier — septembre 1943.
Stefan George și paradoxele purismului de Edgar Papu — *Gazeta literară*, 15 iulie 1965.
Edgar Papu — *Evoluția și formele genului liric* — Editura Tineretului, 1968.

Ingenio Alf: Scolari

Dass ich zu eurer zeit erwachen musste
 Der ich die pracht der Treverstadt gekannt
 Da sie den ruhm der schwester Roma teilte,
 Da auge glühend gross die züge traf
 Der klirrenden legionen, in der rennbahn
 Die blonden Franken die mit löwen stritten,
 Die tuben vor palästen und den Gott
 Augustus purpurn auf dem goldnen wagen!

Hier zog die Mosel zwischen heitren villen:
 O welch ein taumel klang beim fest des weines!
 Die mädchen trugen urnen lebensschwellend —
 Kaum kenn ich diese trümmer, an den resten
 Der kaiserlichen mauern leckt der nebel,
 Entweiht in särgen liegen heilige bilder,
 Daneben hingewühlt barbarenhöhlen;
 Nur aufrecht steht noch mein geliebtes tor!

Im schwarzen flor der zeiten doch voll stolz
 Wirft es aus hundert fenstern die verachtung

Ingenio Alf. Scolari

De ce-ntr-al vostru secol să mă trezesc fu scris,
 Eu ce-am văzut mărețul Trèvere-n fața mea,
 Ce gloria cu sora lui Roma-și lua deschis
 Când ochiul în dogoare, convoiul întâlnea
 De mult zăngănitore cohorte — și-n arenă
 Bălaniî frânci cu leii se luau în vrăjmășie —
 Cu tubele naintea palatelor, și-n trenă
 De purpur, August Divu-n quadrigă aurie!

Aici tindea Mosella spre vilele senine:
 O, cită îmbătare suna la saturnale!
 Fecioare purtau urne, ca flori de viață pline.
 Deabia știu aste urme; pe resturile tale
 Din murii-mpărăției, acuma linge ceața,
 Imagini sacre poartă sicrie pingărite,
 Ici, cariate peșteri barbare și-ascund fața,
 Doar poarta mea cea dragă spre cer fruntea-și trimite!

Sub vâlul negru-al vremii, tot mindră, neschimbată,
 Disprețul ei vi-l zvirle prin sute de pervazuri

Auf eure schlechten hütten (reisst es ein
Was euch so dauernd höhnt!) auf eure menschen;
Die fürsten priester knechte gleicher art
Gedunsne larven mit erloschnen blicken
Un frauen die ein sklav zu feil befände —
Was gelten alle dinge die ihr rühmt:

Das edelste ging euch verloren: blut;
Wir schatten atmen kräftiger! lebendige
Gespenster! lacht der knabe Manlius;
Er möchte über euch kein zepter schwingen
Der sich des niedrigsten erwerbs beflissen
Den ihr zu nennen scheut — ich ging gesalbt
Mit persendüften um dies nächtige tor
Und gab mich preis den söldnern der Cäsaren!

Spre bieteles cocioabe (cum nu zdrobiți odată
Batjocura aceasta!) și-n puhavele-obrazuri
Ale acestor oameni: popi, principi, toți de-o teapă
Cu slugile, moi larve cu ochii stinși, sleiți,
Și-aste femei ce pină și-un slav, ca pe-o otreapă
Le-ar cumpăra eu prețul a tot ce voi slăviți.

Voi singele pierdut-ați, de preț cum alta nu-i,
Noi, umbrele, mai zdravăn știm respira! Trăinde
Stafii! Imberbul Manlius vă ride-n sinea lui,
Nici n-ar rîvni un sceptru sub el a vă cuprinde,
El, care cel mai josnic câștig și-a tras la sorți,
Ce șovăiți să-l spuneți — ci eu, umblînd scăldat
Cu mir persan, în preajma astei nocturne porți,
Zălog la mercenarii Cezarului m-am dat.

Es war am schlimmsten kreuzweg meiner fahrt;
 Dort aus dem abgrund zügelnd giftige flammen,
 Hier die gemiednen gaue wo der ekel
 Mir schwoll vor allem was man pries und übte,
 Ich ihrer und sie meiner götter lachten.
 Wo ist dein dichter, arm und prahlend volk?
 Nicht einer ist hier: Dieser lebt verwiesen
 Und Jenem weht schon frost ums wirre haupt.

Da lud von Westen märchenruf; so klang
 Das lob des ahnen seiner ewig jungen
 Grossmütigen erde deren ruhm ihn glühen
 Und noch auch fern ihn weinen liess, der mutter
 Der fremden unerkannten und verjagten;
 Ein rauschen bot dem erben gruss als lockend
 In freundlichkeit und fülle sich die ebnen
 Der Maas und Marne unterm frülcht dehnten.

Und in der heitren anmut stadt, der garten
 Wehmütigen reiz, bei nachtebstrahlen türmen

La cea mai grea răscruce eram din drumul meu:
 Colò, din haos flacări cu limbul otrăvit,
 Iei, ocolite locuri unde-mi sporea mereu
 Sila de tot ce lor li-i mai drag și proslăvit;
 Eu pe-ai lor zei, iar dinșii pe-ai mei îi luam în ris;
 Poetul unde-ți este, biet neam prea plin de tine?
 Nu-i nimenea de față: unu-n surghiun s-a dus,
 Iar altuia înghețul spre fruntea-n ceață-i vine.

Atunci, chemări vrăjite aud din vest: astfel
 Fu lauda ce moșu-mi aduse veșnic junei
 Și generoasei țărne a cărei faimă-n el
 Ardea, încît îi duse departe dorul mumei
 Celor prosceriși, venetici, neluați în seamă... Ea
 Îi salută urmașul cu un murmur, pe cînd
 În dulce opulență cîmpia-și întindea
 Sub clarii zori, Meusa și Marna, rînd pe rînd.

Și-ntr-al seninei grații oraș, cu-o nostalgie
 Ce din grădini exală cînd, peste bolți vrăjite,

Verzauberten gewölbs umgab mich jugend
In taumel aller dinge die mir teuer.
Da schirmten held und sänger das Geheimnis:
Villiers sich hoch genug für einen thron,
Verlaine in fall und busse fromm und kindlich
Und für sein denkbild blutend: Mallarmé.

Mag traum und ferne uns als speise stärken —
Luft dir wir atmen bringt nur der Lebendige.
So dank ich freunde euch die dort noch singen
Und väter die ich seit zur gruft geleitet;
Wie oft noch spät da ich schon grund gewonnen
In trüber heimat streitend und des sieges
Noch ungewiss, lieh neue kraft dies flüstern:
RETURNENT FRANCS EN FRANCE DULCE TERRE!

Strălucitoare-n noapte stau turlele-n tărie,
Mă-nconjura de tineri vârtej de lumi iubite.
Eroul și rapsodul aici fac tainei zid:
Villiers, de-ajuns de falnic pentru un tron, pe cînd
În viciu și-n căință Verlaine, pios, candid,
Iar Mallarmé spre-a gloriei culme sîngerînd.

Voi, depărtări și visuri, voi să ne-mbărbățați!
Cu aerul ce-l tragem, numai Cel Viu ne-adapă.
Mă-nclin, prieteni, vouă ce-acolo mai cîntați,
Și dușilor pe care i-am însoțit la groapă!
Ades, mult după-aceea, cînd rădăcini am prins
În patria-mi posacă luptînd, și efemeră
Victoria fiindu-mi, puteri de neînvins
Această șoaptă-mi dete, ce-n suflet îmi prosperă:
RETURNENT FRANCS EN FRANCE DULCE TERRE!

Iannis Ritsos

(1909)

Născut într-un Unu Mai, la o sută de ani după Edgar Poe, biografia lui Iannis Ritsos parcă a fost de două ori marcată de aceste date coincidente. Fiindcă ea amintește de nuvela poetului bostonian, Un manuscris într-un elondir, și fiindcă aceasta a fost soarta manuscriselor sale închinatе luptei proletariatului. De-a lungul celor patru ani petrecuți într-una din primele sale deportări prin insulele Lemnos, Ai-Stratis și Makronissos, poetul își pitea poeziile în sticle pe care le-ngropa în pământ, sporind parcă potențialul arheologic al patriei sale și al pământului ei, în care tîrnăcoapele deținuților puși la muncă forțată se izbeau, ca și rădăcinile arborilor din ver-surile sale, de marmura coloanelor. După cum coloane-mi par și sticlele acelea cu manuscrisele poetului, coloane pe care se clădea istoria țării sale, ale unui templu ridicat de poporul său spre lauda libertății, independenței, sacrificiilor și biruințelor lui.

Caracteristică pentru poezia lui Ritsos mi se pare densitatea ei, forța explozivă a ideii de care e îmbibată, sub haina aproape anonimă a cuvintelor cotidiene, luminate numai din cînd în cînd cu fulgerele scurte și orbitoare ale unei imagini născute și ea dintr-o maximă concentrare, aș scrie aproape: reprimare, a sentimentelor în jurul unei idei centrale.

Forța convingătoare a versurilor sale, — fiindcă o poezie care nu convinge nu va izbuti niciodată să fie revoluționară, adică să schimbe ceva în omul care-o citește, oricâte vorbe mari și scumpe nouă ar înșira — ceea ce ne anexează sufletul și mintea deopotrivă în poezia lui Ritsos, este profunda lui conștiință artistică împletită cu aceea de revoluționar. În veritabil poet modern, Ritsos știe că revoluția se desfășoară neîntrerupt pe două planuri, unul vădit și altul subteran, că împlinirea ei însemnează concomitent sfărîmarea cătușelor și a strîmbei orînduiri a lumii dinafară ca și a rezistențelor și-a putregaiului din lăuntru nostru. Căci revoluționar mi se pare numai poetul capabil să privească-n el însuși și să spună-n fața tuturor ce-a văzut, cu aceeași îndrăzneală cu care-și privește-n față adversarul.

Recunoscut și salutat de la debut de către poetul național al Greciei contemporane, Kostis Palamas, Ritsos a fost unanim salutat apoi de către confrății săi din alte țări. Aragon a scris, după lectura poemului Sonata clarului de lună: „Trebuie să-l salutăm și să spunem în gura mare că este unul din cei mai mari și mai unici poeți de azi. Cît despre mine, nimic, de multă vreme nu mi-a pricinuit ca acest poem un șoc atât de brusc al geniului. Știu: asemenea cuvînt nu se pronunță, sau, cel puțin, nu trebuie scris. Dar în cazul de față nu pot face nimic. Nu-l retrag“...

Deportat de guvernul dictatorial al coloneilor în insula Yaros, Ritsos n-a mai dat de doi ani, adică mai exact din aprilie 1967, nici un semn de viață. Ceea ce poate însemna că, asemeni manuscriselor sale îngropate, poetul intră tot mai adînc în istoria țării lui, ca și-n mitologia ei, adică în tăcerea afundă care, așa cum o spunea el însuși în admirabilul poem scenic, Bătrînele și Marea, se confundă cu deplina rezistență.

Așa că deocamdată tot ce putem ști despre el rămîne ceea ce știm despre Grecia de astăzi: adică foarte puțin. Rar destin

poetic mai mîndru și mai deplin decît acela prin care propria-ți biografie se confundă cu a țării tale!

Bibliografie:

Poeme (în românește de Yannis Veakis și Ștefan Popescu), Editura Tineretului, 1958.

Arhitectura copacilor, poeme (în românește de Nina Casian), Editura Tineretului, 1959.

Toiegele orbilor — poem dramatic, prezentat pe scena Teatrului de Stat Brăila, în regia lui Yannis Veakis.

Bătrînele și Marea, poem dramatic, prezentat pe scena Teatrului Mic, în regia lui Yannis Veakis.

Antologia poeziei române apărută în 1961, dar nedifuzată de către conducerea de atunci a Uniunii Scriitorilor din R. P. R.

Ultimele rînduri scrise în libertate (în românește de Yannis Veakis), *Gazeta literară*, anul XIV, nr. 24 din 15 iunie 1967.

La maison est à louer, poèmes (traduits par: Alecos Kataza, Chrysa Papandreou et Antoine Vitez, Charles Dobzynski, Gerard Pierrot, avant-propos de Chrysa Papandreou). Les Editeurs Français Réunis, 1967, Paris.

I SONATA TU SELINOFOTOS

(Anixiátiko vrádi. Megálo domátio paliú spitiú. Miá ilikioméni ghinéka, ndiméni sta mávra, milái s'énan néo. Dén éhun anápsi fós. Ap'tà diò paráthira mbéni éna amilihto fengarófoto. Xéhasa ná pó óti i Ghinéka mé tà Mávra éhi ekdósi dió-tris endiaféruses piitikés silloghes thriskéftikis pnois. Lipón, i Ghinéka mè tà Mávra milái stón Néo):

'Afisé me nártho mazi su. Ti fengári apòpse!
'Ine kalò tò fengári, — dè thà fénete
Pù asprísan tà mallià mu. Tò fengári
Thá káni páli hrisà tá mallià mu. Dè thà katalávis.
'Afisé me nártho mazi su.

'Otan éhi fengári megalónun i skiès mès stò spiti,
Aórata héria travùn tis kurtínes,
'Éna dáhtilo ahnò gráfi stí skóni tú piánu
Lismoniména lóghia — dè thélo ná t'akúso. Sópa.

'Afisé me nártho mazi su.
Ligo piò kátu, ós tí mándra tú tuvládiku,
Os ekí pù strívi o drómos kè fénete
I politía tsimenténia ki'aérini, asvestoméni mè fengarófoto
Tóso adiáfori ki' áyli
Tóso thetikí sán metafisikí
Pù mborís epitélus ná pistépsis pòs ipárhis kè dèn ipárhis
Pòs potè dèn ipírxe, dèn ipírxe o hrónos k'i fthorá tu.
'Afisé me nártho mazi su.

SONATA CLARULUI DE LUNĂ

(Seară de primăvară. Odaie mare într-o casă veche. O femeie în virstă, îmbrăcată în negru, vorbește unui tânăr. N-au aprins lumina. Prin cele două ferestre năpădește necruțătoare lumina puternică a lunii. Am uitat să spun că Femeia în Negru a editat două-trei interesante culegeri poetice de inspirație religioasă. Deci, Femeia în Negru vorbește Tinărului):

Lasă-mă să viu cu dumneata. Ce lună astă-seară!
Ce bună e luna! N-o să se vadă
că mi-a albit părul. Luna
îmi va face iarăși părul auriu. Nici n-ai să bagi de seamă.
Lasă-mă să viu cu dumneata!

Cînd e lună, umbrele se măresc în casă,
mîini invizibile trag perdelele,
un deget palid scrie pe praful pianului
cuvinte date uitării — nu vreau să le aud. Taci!

Lasă-mă să viu cu dumneata!
Numai pînă-n colț, la cărămidărie,
unde cotește strada și apare
orașul ca de ciment și de văzduh, spoit de clarul lunii,
atît de nepăsător și imaterial,
atît de pozitiv parcă ar fi metafizic,
încît ești în stare pînă la urmă să crezi că exiști și nu exiști,
că niciodată n-ai existat, că n-a existat timpul nici
destrămarea lui.
Lasă-mă să viu cu dumneata!

Thà kathisume ligo stò pezúli, páno stò ípsomà,
Ki' ópos thà mäs fisái o anixiátikos aéras
Mbori ná fantastúme kiólas pòs thà petáxume,
Ghiati pollés forés, kè tóra akómi, akúo tò thórivó tû
fustaniû mu

Sàn tò thórivó diò dinatôn fterôn pù anigoklinun,
Ki' ótan klinese mésa s'aftôn tòn ího tû petágmatos —
Nióthis krustò tò lemó su, tà plevrá su, ti sárka su,
Ki' étsi sfigmènos mès stûs miðnes tû galáziu aghéra
Mésa stà romaléa névra tû ipsus
Dèn éhi simasía àn févghis i àn ghirízis
Ki' úte éhi simasia pù asprisan tà malliá mu,
(Dèn íne tûto i lipi mu — i lipi mu
Íne pù dèn asprizi ki' i kardiá mu).
'Afisé me nártho mazi su.

Tò xéro pòs kathénas monáhos porévete stòn érota,
Monáhos sti dóxa kè stò thánato.
Tò xero. Tò dokimasa. Dèn ofeli.
'Afisé me nártho mazi su.

Tûto tò spiti stíhiose,
Mè dióhni —
Thélo ná pô éhi paliósi poli, tà karfiá xekolláne,
Tà kádra rihnonde sà ná vutáne stò kenò,
I suvádes péftun athórivá
Ópos péfti tò mállino trimméno gánti tis siopís ap' tà
gónatá tis
I ópos péfti miá lurída fengári stin paliá, xekiliasméni
polithróna.

Ne vom áseza pe-acel parapet o clipá sus, pe dímb,
și cum vintul primăvăratic va bate spre noi
ne vom putea închipui chiar că zburăm
căci foarte des, chiar și acum, aud foșnetul rochiei mele
ca foșnetul a două aripi care se închid și se deschid, bătînd
cu putere;

și înfășurat în acest foșnet al zborului
îți simți viguros gîtul și coastele, și carnea,
și strîns astfel în brațele albastrului zefir,
în oțeliții nervi ai înălțimii,
nu are-nsemnătate de pleci sau te întorci,
nici n-are însemnătate că pãul mi-e cărunț,
(nu de asta-mi pare rău — amărăciunea mea
e că nu-mi încărunțește și inima).
Lasă-mă să viu cu dumneata!

O știi, oricine singur în dragoste pășește,
singur în glorie și-n moarte.
O știi. Am încercat-o. Zadarnic!
Lasă-mă să viu cu dumneata!

În casa asta bîntuie stafii, mă alungă,
vreau să spun că s-a învechit de tot, piroanele se desprind,
tablourile se prăvălesc scufundîndu-se în gol,
tencuiala cade înăbușit
ca pãlăria mortului ce se rostogolește din cuier pe coridorul
întunecat
cum destrămată cade mînușa de lînă de pe genunchii tăcerii
sau cum cade o diră de lună în spintecatul, vechiul fotoliu.

Kápote ipirxe néa ki'afti, — óhi i fotografia pù kitàs mè
tòsi dispistía —
Léo ghià tìn polithróna, polý anapaftiki, borúses ôres olóklires
nà káthese
Kè mè klisména mátia nà onirévese óti tíhi
— Miàn ammudià stroti, notisméni, stilvoméni apò fengári,
Piò stilvoméni ap'tà palià lustrínia mu pù káthe mina tà
dino stò stilvotirio tis goniàs,
I éna pani psaróvarkas pù hánete stò váthos, liknisméno
ap'tin ídia tu anása,
Trigonikò panì sà mandili diploméno loxà móno stà diò
Sà nà mìn íhe tipota nà klisi í nà kratisi
I n'anemisi diáplato sè apoheretismò. Pánta mu íha mania
mè tà mantilia,
Óhi ghià nà kratiso tipota deméno,
Tipota spórus luludiôn i hamomili mazeméno stús agrús
mè tò liógherma
I nà tò désó tésseris kómbus sà nò skufi pù foráne i ergátes
st'antikrinò ghiapi,
I nà skupizo tà mátia mu, — diatirisa kalì tìn órasi mu,
Poté mu dè fóresa ghialià. Mià apli idiotropia tà mantilia.
Tóra tà diplóno stà tesséra, stà ohtò, stà dekáxi
N'apasholó tà dáhtylá mu. Kè tóra thimíthika
Pòs étsi metrúsa tí musiki sà nò pighena stò Odío
Mè blè podià ki'áspro ghiaká, mè diò xanthès plexúdes
— 8, 16, 32, 64, —
Kratiméni ap'tò héri miàs mikris filis mu rodakiniàs ólo
fòs kè ròz lulúdia,

Odată a fost și el tânăr — nu portretul la care te uiți cu
atîta încredere —,
vorbesc de fotoliu, foarte comod, puteai sta în el ore întregi
și cu ochii închiși să visezi la orice
— un țărîm nisipos, neted, jilav, strălucind în lună,
mai lucios decît vechii mei pantofi de lac, pe care-i duc
lunar la lustrageria din colț;
sau o pînză de luntre pescărească, o pînză ce se pierde în
depărtare legănată de propria ei
răsuflare,
o pînză triunghiulară ca o batistă împăturită diagonal
numai în două
parcă n-ar avea nimic să înfășoare sau să păstreze
sau să fluture desfășurîndu-se într-un adio. Aveam totdeauna
slăbiciune pentru batiste
nu ca să păstrez ceva legat în ele,
grăunțe de flori sau mușețel adunat de pe cîmp în asfințit,
sau s-o leg în patru noduri ca scufia ce-o poartă muncitorii
șantierului de peste drum,
sau ca să-mi șterg ochii — mi-am păstrat bine vederea,
n-am purtat niciodată ochelari, o simplă ciudățenie:
batistele.

Acum le împăturesc în patru, opt, șaisprezece
ca să fac ceva cu degetele. Uite, mi-aduc aminte,
așa măsuram tactul muzicii pe cînd urmam la Conservator,
cu șorț albastru și guler alb, cu două cozi blonde
— 8, 16, 32, 64 —
în mină cu-o mladă de piersic, o mică prietenă a mea,
plină de lumină și de flori roz

(Sihóresé mu aftà tà lóghia — kaki siníthia) — 32, 64, —
 ki'i diki mu stírizan
 Megáles elpídes stò musikó mu tálanto. Lipòn, súlega ghià
 tin polithróna —
 Xekiliasméni — fénonte i skuriasménes sústes, tà áhera —
 'Elega nà tin páo dipla stò epiploíio,
 Mà pù keròs kè leftà kè diáthesi — ti nà protodiorthósis? —
 'Elega nà ríxo éna sentóni páno tis, — fovíthika
 T'áspro sentóni sè tétio fengarófoto. Edó káthisan
 'Anthropi pù oniréftikan megála ónira, ópos ki'esi ki ópos
 ki egò áloste,
 Kè tóra xekurázonte káto ap'tò hōma dihos nà enohlúnte
 ap'ti vrohi i tò fengári.
 'Afisé me nártho mazi su.

Thà stathūme ligáki stin korfi tis marmárinis skálas tú
 'Ai-Nikóla,
 'Ystera esi thà katiforísis ki'egò thà ghiriso píso
 'Ehontas st'aristerò plevrò mu ti zésta ap'tò tihéo ánghigma
 tú sakakiū su
 Ki'akómi merikà tetrágoná fōta apò mikrà sinikiakà
 paráthira
 Ki'afti tin pállefki áhna ap'tò fengári pūne sà mià megáli
 sinodia asiménion kyknon—
 Kè de fováme afti tin ékfrasi, ghiati egò
 Pollès anixiátikes nihtes sinomilisa állote mè tò Theò
 pù mū emfanistike
 Ntiménos tin ahlì kè ti dóxa enòs tétiu selinófotos,

(iartă-mi aceste cuvinte — un prost obicei) — 32, 64 —
 iar ai mei și-au pus
 mari nădejdi în talentul meu muzical. Deci, îți vorbeam
 despre fotoliu —
 e spintecat — i se văd arcurile ruginite, cilții —
 ziceam să-l duc alături, la tapițer,
 dar când și cu ce bani, cu ce chef — ce să repari mai întâi?
 Ziceam să arunc pe el un cearșaf — mi-a fost frică
 de cearșaful alb într-un astfel de clar de lună. În el s-au
 așezat
 oameni care au visat visuri mari, ca și dumneata, ca și
 mine de altfel,
 iar acum odihnesc sub pământ netulburați de ploaie sau
 de lună.
 Lasă-mă să viu cu dumneata!

Ne vom opri o clipă sus, pe scara de marmură a Sfintului
 Nicolae,
 apoi dumneata vei cobori și eu mă voi întoarce
 ducînd în stînga mea căldura atingerii întîmplătoare a
 hainei dumitale
 precum și cîteva pătrate luminoase din ferestruicile de mahalală
 și această abureală prea albă a lunii, ca un lung alai de
 lebede-argintii —
 și nu greșese cînd spun așa, fiindcă eu
 am discutat odinioară, în mai multe nopți de primăvară, cu
 Dumnezeu care mi s-a
 infățîșat
 îmbrăcat în nimbul și strălucirea unui asemenea clar de lună

T'úto tò spíti dè mè sikóni pià.
 Dèn antého nà tò sikòno stì ráhi mu.
 Prèpi pánta nà proséhis, nà proséhis,
 Nà steriónis tòn tího mè tò megálo bufè
 Nà steriónis tò bufè mè tò panárheo skalistò trapèzi
 Nà steriónis tò trapèzi mè tis karékles
 Nà steriónis tis karékles mè tà héria su
 Nà vázis tòn ômo su káto ap'tò dokári pù krémase.
 Kè tò piáno sà mávro féretro klisméno. Dèn tolmâs nà
 t'anixis.
 Ólo nà proséhis, mìn pésun, mìn pésis. Dèn antého.
 'Afisé me nártho mazi su.

T'úto tò spíti, par'ólus tús nekrús tu, dèn ennoi nà pethàni
 Epiméni nà zí mè tús nekrús tu
 Nà zí ap'tús nekrús tu
 Nà zí ap'ti veveótita tû thánátu tu
 Kè nà nikokirévi akómi tús nekrús tu s'etimóropa krevátia
 kè ráfia.
 'Afisé me nártho mazi su.

Edô, óso sigà ki'an perpatiso mès stin áhna tis vradiàs,
 Ite mè tis pantúfles, ite xipóliti,
 Káti thà trixi, — éna geámi raghizi i kápios kathréftis,
 Kápia vímata akúgonte, — dèn ine tà diká mu.
 'Exo, stò drómo, borí nà mìn akúgonte tûta tà vímata, —
 I metaméλια, léne, forái xilopáputsa, —
 Ki'an kánis nà kitáxis s'aftón ì stón állo kathréfti,
 Piso ap'ti skóni kè tis raghismatiès,
 Diakrinis piò thambô kè piò temahisméno tò prósofó su,
 Tò prósofó su pù állo dè zítises stì zoi parà nà tò kratísis
 kathário ki'adiéreto.

Această casă nu mă mai rabdă.
 Nu mai rabd s-o port pe umeri.
 Mereu trebuie să fii atentă, să fii atentă
 să sprijini peretele cu bufetul cel mare
 să sprijini bufetul cu străvechea masă sculptată
 să sprijini masa cu scaunele
 să sprijini scaunele cu miinile tale
 să pui umărul sub grinda care s-a lăsat.
 Și pianul ca un sicriu negru închis. Nu îndrăznești să-l
 deschizi.
 Să fii mereu atentă, atentă ca toate astea să nu cadă, să nu
 cazi. Nu mai rabd.

Lasă-mă să viu cu dumneata!

Această casă, cu toți morții ei, refuză să moară,
 stăruie să trăiască odată cu morții ei,
 să trăiască din morții ei
 să trăiască din siguranța morții sale
 și să-și tot rînduiască morții în paturi și pe polițe-n surpare.
 Lasă-mă să viu cu dumneata!

Aici, oricît de lin aş merge în aburul serii,
 în papuci sau desculță,
 va scîrții ceva — un geam sau vreo oglindă crapă,
 niște pași se aud — nu sunt ai mei.
 Afară, în stradă, poate că pașii aceștia nu se aud —
 căința, se zice, poartă saboți de lemn —
 Și dacă-ai încerca să te uiți în oglinda aceasta sau în cealaltă,
 îndărătul prafului și crăpăturilor,
 zărești mai spălăcit și mai îmbucătățit chipul tău,
 chipul tău pentru care n-ai cerut altceva în viață decît să-l
 păstrezi curat și indivizibil.

Tà hili tú potiriú ghializun stò fengarófoto
Sàn kiklikò xiráfi — pôs nà tò féro stà hili mu?
Oso ki'an dipsô, pôs nà tò féro? — Vlêpis?
Eho akómi diáthesi ghià paromiósis, — aftò mú apómine,
Aftò mè veveóni akómi pôs dè lipo.
'Afisé me nártho mazi su.

Forès-forès, tin óra pù vradiázi, ého tin ésthisi
Pôs éxo ap'tà paráthira pernái o arkudiáris mè ti grià
varià tu arkúda

Mè tò mallí tis ólo angáthia kè trivólia
Sikónondas skóni stò sinikiakò drómo
'Ena erimikò sinnefo skóni pù thimiázi tò súrupo
Kè tà pedià éhun ghirisi spítia tus ghià tò dipno kè dèn
t'affnun pià nà vgún éxo
M'ólo pù piso ap'tús tihus mantévun tò perpátima tis griàs
arkúdas,
Ki'i arkúda kurasméni porévete mès sti sofía tis monaxiàs
tis mìn xérontas ghià pù kè ghiati —
'Ehi varíni, dè borí pià nà horévi stà pisiná tis pódia
Dè borí nà forài ti dantelénia skufítsa tis nà diaskedázi tà
pedià, tús argósholus, tús apetitikús,
Kè tò móno pù théli íne nà plaghiási stò hōma
Afinontas nà tin patáne stin kilià, pézontas étsi tò teleftéo
pehnídi tis
Dihnontas tin tromerí tis dinami ghià parétisi,
Tin anipakoí tis stòn póno ké sti zoi
Mè ti siguri simmahia tú thanátu — ésto ki'enòs argú
thanátu —
Tin teliki tis anipakoí stò thánato mè ti sinéhia kè ti gnòsi
tis zois
Pù aniforài mè gnòsi kè mè práxi páno ap'ti sklaviá tis.
Mà piòs borí nà péxi òs tò télos aftò tò pehnidi?

Buza paharului sclipește în lumina lunii
ca un briciu circular — cum să-l apropii de buzele mele?
Oricît de sete mi-ar fi, cum să-l apropii? — Vezi?
Mai am gust de comparații — asta mi-a mai rămas,
asta mă mai asigură că nu sunt absentă.
Lasă-mă să viu cu dumneata!

Uneori, cînd înserează, am sentimentul
că prin fața ferestrelor trece ursarul cu bătrînul său urs
greoi,

cu blana plină de ciulini și mărăcini,
ridicînd praful pe strada de mahală,
un nor singuratic de praf care tîmîie amurgul
și copiii s-au întors acasă pentru cină și nu mai au voie
să iasă
cu toate că dincolo de pereți ei ghicesc mersul bătrînului urs
și ursul obosit pășește, învelit în înțelepciunea singurătății
lui, fără să știe încotro și de ce —
greoi, el nu mai poate dansa pe labelle dinapoi,
nu poate purta scușița lui dantelată ca să-i amuze pe copii,
pe pierde-vară, pe cei pretențioși
și singurul lucru ce-l mai vrea e să se culce pe pămînt
lăsînd să-l calce pe burtă, jucîndu-și astfel ultimul său joc,
arătînd teribila lui forță de renunțare,
nesupunerea la interesele celorlalți, la inelele din buzele lui,
la neputința colților lui,
nesupunerea la durere și la viață,
cu alianța singură a morții — fie și a unei morți lente —
nesupunerea sa definitivă la moarte, cu continuitatea și
cunoașterea vieții
ce-și urecă panta, activ și chibzuit, peste sclavia ei.
Dar cine poate juca pînă la capăt acest joc?

Ki'i arkúda sikónete páli kè porévete
Ipakúondas stò luri tis, stùs krikus tis, stà dòntia tis,
Hamoghelóntas mè tà skisména hili tis stis pentarodekáres
pù tis rihnune tà oréa kí anipopsiásta pedià
(Oréa akrivòs ghiati íne anipopsiásta)
Kè léontas epharistò. Ghiati i arkúdes pù gherásane
Tò móno pù émathan nà léne íne: epharistò, epharistò.
'Afisé me nártho mazi su.

Tùto tò spiti mè pnighi. Málista i kuzina
Íne sà tò vithò tis thálassas. Tà brikiá krémasména
ghialízun
Sà stronghilà, megála mátia apíthanon psariòn,
Tà piáta salévun argà sà tis méduses,
Tíkiá kí'óstraka piánonte stà malliá mu — dè borò nà tà
xekollíso ístera,
Dè borò n'anévo páli stin epifánia,
O diskos mù péfti ap'tà héria áihos, — soriázume
Kè vlépo tis fisallídes ap'tin anása mu n'anevénun,
n'anevénun
Kè prospathò nà diaskedáso kitázontás tes,
Kí'anarotiéme tí thà léi àn kápios vriskete apò páno kè
vlépi aftès tis fisallídes,
Táha pòs pnighete kápios í pòs énas dítis anihnévi tús
vithús?
Kí'alithia dèn íne lighes í forès pù anakalípto ekí stò váthos
tú pnigmú
Korállia kè margaritária kè thisavrús navaghisménon plion,
Apróoptes sinantísis, kè htesinà kè simerinà kè mellúmena,
Miàn epalíthefsi shedòn eoniótitas,
Kápío xanáasma, kápío hamóghelo athanasías, ópos léne,
Miàn eftihía, mià méthi, kí'enthusiasmòn akómi,
Korállia kè margaritária kè zafiría,

Şi ursul se ridică din nou şi păşeşte
supunîndu-se curelei sale, inelelor sale, colţilor săi,
zîmbînd cu buzele lui sfişiate monedelor de cinci parale pe
care i le-azvîrlă copii frumoşi şi inocenţi
(frumoşi tocmai fiindcă sunt inocenţi)
şi spunînd: „Mulţumesc“. Fiindcă urşii ce au îmbătrînit,
singurul lucru pe care l-au învăţat a spune e: Mulţumesc,
mulţumesc.

Lasă-mă să viu cu dumneata!

Casa aceasta mă înăbuşe. Mai ales bucătăria
e ca un fund de mare. Ibricele atîrnate lucesc
ca ochi mari, rotunzi, de peşti neverosimili,
farfuriile se mişcă încet ca meduzele,
alge şi scoici se prînd de părul meu — şi apoi nu pot să le
smulg,
nu pot să ies iarăşi la suprafaţă,
tava îmi cade surd din mîini — mă prăbuşesc
şi văd bulboanele din respiraţia mea cum urcă, urcă,
şi încerc să mă amuz uitîndu-mă la ele
şi mă întreb ce-ar spune cineva dacă s-ar afla sus şi ar vedea
aceste bulboane,
oare că se înneacă cineva sau că un scafandru scotoceşte-n
fundul mării?
Şi într-adevăr nu de puţine ori descopăr acolo în adîncul
înnecului
coralii şi perlele şi tezaurele vaselor naufragiate,
întîlniri neaşteptate, întîmplări de ieri, de azi, de viitor,
aproape o adevărire a veşniciei,
nu ştiu ce răsufare, nu ştiu ce zîmbet al nemuririi, cum
se zice,
o fericeire, o beţie şi chiar un entuziasm,
corali, mărgăritare şi safiri,

Monáha pù dèn xéro nà tà dóso — óhi, tà díno —
Monáha pù dèn xéro àn borùn nà tà párun — pântos egô
tà díno.

'Afisé me nártho mazi su.

Mià stigmí móno, nà páro tí zakéta mu.
Túto tòn ástato kerò, óso náne, prépi nà filagómaste.
'Ehi igrasia tà vrádia, kè to fengári
Dè sù fénete, alíthia, pòs epítini tín psihra?
'Ase nà sù kumbóso tò pukámiso — tí dinatò tò stithos su,
— Tí dinatò fengári, — i polithróna, léo — ki'óta sikóno tò
fligeáni ap'tò trapézi
Méni apò káto mià tripa siopì, vázo amésos tín palámi mu
epáno
Nà mín kitáxo mésa, — afino páli tò fligeáni stí thési tu,
Kè tò fengári mià tripa stò kranio tú kósmu — mín kitáxis
mésa,
Íne mià dínamí magnítiki pù sè travái — mín kitáxis, mín
kitáhte,
Akúste me pù sás miláo — thà pésete mésa. Tútos o ilingos,
Oréos análafros — thà pésis, —
Ena marmáрино pigádi tò fengári,
'Iskii salévun kè fterà, mistiriakès fonès — dèn tis akúte?
Vathì-vathì tò péσιμο
Vathì-vathì tò anévasma,
Tò aérino ágalma krustò mès st'anihtà fterá tu,
Vathìa-vathìa i amilihti everghesia tis siopís,
Trémuses fotapsíes tis állis óhtis, ópos talantévese mès stò
ídió su tò kima,
Anása okeanú. Oréos, análafros
O ilingos tútos, — prósexe thà pésis. Mín kitás eména,
Eména i thési mu íne tò talántevma — o exésios ilingos.
Etsi káthe apóvrado

numai că nu știu să le dărui — nu, le dărui —
numai că nu știu dacă ceilalți pot să le primească — eu,
oricum le dărui —

Lasă-mă să viu cu dumneata!

Numai o clipă, să-mi iau jacheta.
Pe vremea asta schimbătoare, trebuie oricum să avem grijă.
Serile sunt umede, iar luna
nu ți se pare, într-adevăr, că sporește răcoarea?
Lasă-mă să-ți închei cămașa — ce puternic ți-e pieptul
— ce lună puternică — fotoliul, zic — și când iau ceașca
de pe masă
rămîne dedesubt o gaură de tăcere, îmi pun numaidecît
palma deasupra,
ca să nu mă uit la ea, — pun din nou la loc ceașca,
și luna e o gaură în craniul lumii — nu te uita la ea,
e o magnetică forță ce te atrage — nu te uita, nu vâ uitați,
ascultați ce vă spun — o să cădeți în ea. Acest virtej
e frumos, ușor — vei cădea —
un puț de marmură e luna,
umbre se mișcă și aripi, voci tainice — nu le-auziți?
Adîncă-adîncă e căderea,
profund-profund e urcușul,
statuia aeriană, viguroasă printre aripile ei desfășurate,
adîncă-adîncă, implacabila binefacere a tăcerii,
tremurătoare valuri de lumini pe celălalt mal, așa cum te
legeni în valul tău însuți,
respirație a oceanului. Frumos, ușor
e acest virtej — bagă de seamă, o să cazii. Nu te uita la mine,
locul meu este în clătinare — în fermecătorul virtej. Și așa,
în fiecare amurg

Eho ligáki ponokéfalo, káti zaládes.

Sihnà petágume stò farmakio apénanti ghià kamiàn aspirini,
Allote páli variéme kè méno mè tòn ponokéfaló mu
N'akúo mès stùs tihus tòn kúfio thórivu pù kánun i solínes
tù nerù,

I psino énan kafè, kè pánta afiriméni,
Xehniéme ki'etimázo diò, — piòs nà tòn più tòn állon? —
Astio alithia, tòn afino stò pervázi nà krióni
I kápote píno kè tòn déftero, kitázontas ap'tò paráthiro
tòn prásino glómbo tù farmakiu
Sàn tò prásino fòs enòs athórivu trénu pù érhete nà mè pári
Mè tà mantilia mu, tà stravopatiména mu papútsia, tí
mávri tsánta mu, tà piimatá mu,
Horis kathólu valitses — tí nà tis kánis?

'Afisé me nártho mazi su.

A, févghis? Kalinihta. Óhi, dè thártho. Kalinihta.
Egò thà vgò sè lígo. Efharistò. Ghiati epitélus, prépi
Nà vgò ap'áftò tò tsakisméno spiti.
Prépi nà dô ligáki politia, — óhi, óhi tò fengári —
Tin politia pù orkizete stò psomí kè stí grothiá tis
Tin politia pù ólus mäs antéhi stí ráhi tis
Mè tis mikrótités mas, tis kakies, tis éhtres mas,
Mè tis filodoxies, tin ágniá mas kè tà gheratiá mas,
N'akúso ta megála vímata tis politias,
Nà mìn akúo piá tà vímatá su
Míte tà vímata tù Theù, míte kè tà diká mu vímata.
Kalinihta.

sufăr puțin de migrene și de amețeli.

Mă reped dar la farmacia de peste drum după o aspirină,
altădată mi-e lene și rămîn cu migrena mea
ascultînd zgomotul cavernos pe care-l fac prin pereți țevile
de apă,

sau îmi fac o cafea și, mereu distrată,
uit și pregătesc două — cine o va bea pe cealaltă?
E într-adevăr caraghios, o las în pervaz să se răcească
sau uneori o beau și pe-asta, uitîndu-mă pe fereastră la
globul verde al farmaciei
ca la lumina verde a unui tren tăcut ce vine să mă ia
cu batistele mele, cu pantofii mei scilciați, cu poșeta mea
neagră, cu poeziile mele,
fără valize de loc — la ce bun?

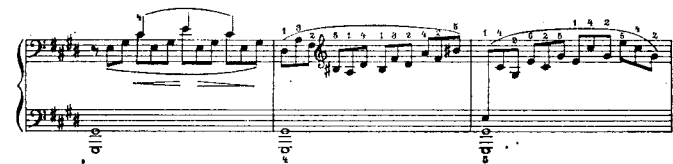
Lasă-mă să viu cu dumneata!

Ah, pleci? Bună seara! Nu, nu voi veni. Bună seara!
Am să ies peste puțin. Mulțumesc. Pentru că, în sfîrșit, trebuie
să ies din această schiloadă casă.
Trebuie să văd puțin orașul — nu, nu luna —
orașul cu miinile lui bătătorite, orașul zilierilor,
orașul care jură pe plinea și pe pumnul său,
orașul care ne rabdă pe toți în circa lui,
cu meschinăriile, răutățile, dușmăniile noastre,
cu ambițiile, cu neștiința și cu bătrînețea noastră,
să aud pașii răspicați ai orașului,
să nu mai aud pașii dumitale,
nici pașii lui Dumnezeu, nici chiar pașii mei. Noapte bună!

(Tò domátio skotiniázi. Fénete pòs kápío sinefo thákripse tò fengári. Monomiás, sán kápío héri nà dinámose tò radiófono tú ghitonikú bár, akústike miá poli gnosti musiki frási. Ké tóte katálava pòs oli túti ti skini ti sinódeve hamilófono i „Sonáta tú Selinófotos“ móno tò próto méros. O Néos thà katiforizi tóra m' éna ironikó, ki' isos kè simponetikó hamóghelo stà kalogramména hili tu kè ména sinésthima apeleffthérosis. Otan thà ftási akrivós stón Ai-Nikóla, prín katèvi ti marmá-rini skála, thà ghelási, — éna ghélio dinató, asingrátito. Tò ghélio tu dè th'akustí kathólu anármosto káto ap'tò fengári. 'Isos tò móno anármosto náne tò óti dèn ine kathólu anármosto. Sè ligo o Néos tha sopási, thà sovaréfti kè thà pí: “I parakmi miás epohis”. Etsi olótela isihos piá, thà xekumbósi páli tò pukámisó tu ké thà travíxi tò drómo tu. Óso ghiá ti Ghinéka mè tà Mávra dèn xéro àn vghike telikà ap'tò spiti. Tò fengarófoto lámbi xaná. Kè stis goniès tú domátiu i skiès sfingonte apò mián avástahiti metánia, shedòn orghì, óhi tóso ghiá ti zoi, óso ghiá tin áhristi exomológhisi. Akúte? Tò radiófono sinehizi:)

(Camera se întunecă. Pare-se că un nor a ascuns luna. Deodată, ca și cum o mână ar fi întors butonul radioului, din barul de peste drum se aude o frază muzicală foarte cunoscută. Și atunci am înțeles că toată această scenă a fost însoțită în surdină de *Sonata clarului de lună*, partea întâia numai. Tânărul o să coboare acum cu un zîmbet ironic, poate și compătimitor, pe buzele lui bine conturate, și cu un sentiment de eliberare. Când va ajunge la Sfintu' Nicolae, înainte de-a cobori scara de marmură, va ride — cu un ris puternic, nestăvilit. Risul său nu va răsuna de loc nepotrivit, sub lună. Poate că singurul lucru nepotrivit ar fi că nu-i de loc nepotrivit. Peste puțin, Tânărul va tăcea, va deveni grav și va spune: „Decăderea unei epoci“. Așa, liniștit de tot, acum a își va descheia din nou cămașa și își va continua drumul. Cit despre Femeia în Negru, nu știu dacă, pînă la urmă, a ieșit din casă. Clarul de lună strălucește din nou. Și, în colțurile camerei, umbrele se strîng de o nestăpînită părere de rău, aproape de o mînie, nu atît pentru viață cit pentru confesia fără rost. Auziți? Radioul continuă),

Julian Tuwim

(1894)

reprezentată prin Diogene. Pe când spiritul poeziei lui Julian Tuwim este exact opusul unei asemenea structuri ambigui, el este limpede, răspicat, profund și lucid, dramatismul lui este acela al unei conștiințe active; și libere, tocmai fiindcă e activă.

Bibliografie:

Secolul XX — caiet de literatură universală, nr. 2, din 1957.

Textele originale sînt extrase din diferite culegeri de versuri ale lui Tuwim.

Tuwim poate fi socotit drept fiu al celei de-a doua capitale din istoria literaturii acestei țări, de la Slowacki încoace. În orice caz, poezia modernă poloneză are într-însul pe unul din fondatorii ei; nici Galezynski, nici Rózewicz nu pot fi explicați în cuprinsul unei evoluții a liricii moderne polone, trecînd peste contribuția inovatoare pe care-a marcat-o poezia lui Tuwim; nu e vorba numai de varietatea și bogăția lexicului (ceea ce, la urma urmelor, nici nu vădește neapărat un mare inovator, ci un asiduu cercetător de bucoavne, mai degrabă), dar mai cu seamă, de noile raporturi dintre noțiuni și traducerea lor sintactică în frazarea poetică, de spiritul matematic și, mai exact, geometric de care se călăuzește inspirația acestui mare și discret liric; într-un anume fel, el mi se pare un Valéry polonez, bineînțeles lipsindu-mi cunoștințele necesare spre a-mi da seama în ce măsură coloratura limbajului său corespunde transparentelor irizări din versurile poetului francez. S-ar putea ca unele versuri să păcătuiască din acest punct de vedere, în tălmăcirile de față.

Interesant mi se pare însă că Julian Tuwim, care a studiat dreptul și filosofia, atrage atenția prin caracterul satiric și deseori autopersiflant al versificărilor lui, adică prin latura de filosofie cinică, în cel mai bun înțeles al cuvîntului: aceea

Nauczyli mnie mnóstwa mądrości,
Logarytmów, wzorów i formulek,
Z kwadracików, trójkątów i kótek
Nauczali mnie nieskończoności.

Rozprawiali o "cudach przyrody",
Oglądałem różne tajemnice:
W jednym szkiełku "życie w kropli wody",
W innym zaś — "kanały na księżycu".

Mam tej wiedzy zapas nieskończony;
 π R i H_2SO_4 ,
Jabłka, lampy, Cookiesy i Newtony,
Azot, wodór, zmiany atmosfery.

Wiem o kuli, napelnionej lodem,
O bursztynie, gdy się go pociera...
Wiem, że ciało, progażone w wodę
Traci tyle, ile... etcetera.

Mă-nvățară cu tile multe lucruri:
Logaritmi și formule, ecuații în scară,
Din patrate, din cercuri, triunghiuri,
Infinitul ce e mă-nvățară.

De-ale „firii minuni“ ne-am dat seamă,
Am văzut taine multe și rare:
„Viața-n stropul de apă“ pe-o lamă
Iar pe-o alta, „canale lunare“.

Cunoștințe un car mi-au rămas:
 $2\pi R$, SO_4H_2 ,
Mare, lămpi, Newton, Cook și Laplace,
Hidrogen, atmosferă și ploi.

Știu că globul e-n ghețuri blindat,
Că frecînd chihlimbarul pe-o parte...
Știu că-n apă un corp scufundat
Pierde-atît cit... ș.a.m.d.

Ach, wiem jeszcze, że, na drugiej półkuli
Słońce świeci, gdy u nas jest ciemno!
— Różne rzeczy do głowy mi wkuli,
Tumanili nauką daremną.

I nic nie wiem, i nic nie rozumiem,
I wciąż wierzę biednymi zmysłami,
Że ci ludzie na drugiej półkuli
Muszą chodzić do góry nogami.

I do dziś mam taką szkolną trwozę:
Bóg mnie wyrwie — a stanę bez słowa!
— Panie Boże! Odpowiadać nie mogę,
Ja... wymawiam się, mnie boli głowa...

Trudna lekcja. Nie mogłem odrazu.
Lecz nauczę się... po pewnym czasie...
Proszę! Zostaw mnie na drugie życie,
Jak na drugi rok w tej samej klasie.

Ah, mai știu că-n cel'lalt emisfer
Este soare, pe-aici cînd e noapte!
Plin mi-e capul ca unui bucher,
L-au umplut cunoștințe deșarte.

Dar nimic să pricep nu m-am pus
Și cu bietele-mi simțuri, mereu
Pe cel'lalt emisfer, îmi zic eu,
Umblă toți cu picioarele-n sus.

Ca la școală nu știu cum să scap:
Dumnezeu de m-ascultă, nu pot
Un cuvînt, mult Prea-Sfinte, să scot...
„Am o mare durere de cap...”

Tema-i grea. N-am putut face față,
Da'nvăț lecția cealaltă... lasă!...
V-aș ruga să rămîn înc'o viață
Cum rămii repetent într-o clasă.“

EROTYK

Już się o grzechy noce proszą,
Już z wiosny znów jak z bólu krzyczę,
Nieubłaganą mnie rozkoszą
Zakuj w ramiona ratownicze!

A jeśli zacznę się na nowo
Wrywać zbuntowanym ciałem,
Powiedz mi wreszcie pierwsze słowo,
Którego nigdy nie słyszałem.

Bo znów pogański samun wieje
W pędach, zawrotach, burzach, blaskach!
Pamiętaj: kiedy znów zdzieżeję,
Odrzyj mnie z wichrów i ugłaskaj!

EROTICĂ

Noaptea mă și-ndeamnă la păcate,
Chinul primăverii-n mine țipă,
Fă-ți cu-aceeași crudă voluptate
Brațele, cătușe și aripă!

Iar de-ncep din nou să mă frământ
Ca să-mi birui carnea răsculată,
Spune-n fine cel dintii cuvânt
Nerostit de tine niciodată.

Că, neleguit, simunul iară
Cu virtej și fulgeri se iuțește!
Nu uita: de-ajung din nou fiară,
Smulge-mă din foc și mă-mblinzește.

Miłość mi dałeś, młodość górną,
Dar ładu i wysokie żądze.
I jeszcze, na uciechę durniom,
Raczyłeś dać mi i pieniądze.

Płonącą kroplą obłąkania
W mózg szary mój wsączyłeś tęczę.
Miraże wstają wśród mieszkania,
Palcami w stół na lutni dźwięczę.

I gdy poniosło, to już niesie,
Roztrącam dni i rwę na części,
I w zgiełku wieku i w rwetesie
Ubrdało mi się jakieś szczęście:

Rytmowi przebieg chwil powierzać,
Apollinowym drząc rozmysłem,
Surowo składać i odmierzać
Wysokim kunsztem słowa ścisłe.

Mi-ai dat iubire, tinără trufie,
Duh ordonat, inalte năzuinți.
Ba, mulțumiți și cei nărozi să fie,
Bine-ai voit, în plus, să-mi dai arginți.

Un strop de nebunie, arzător,
Iscă în suru-mi crier curcubeu;
Ca-ntr-un pian în masă bat ușor,
Miraje-nvie în căminul meu.

Iar când m-apucă, ține mult și bine!
Pierd zilele și-n țândări le prefac,
O fericire mi-am găsit, în fine,
În vuietul și zarva ăstui veac:

Să prind în ritmuri clipa trecătoare;
Vibrind de-un apollinic vis în minte,
Măsor, compun cu aprigă rigoare
Și meșteșug, perfecte cuvinte.

I kiedy kształt żywego ciała
W nieład rozpadnie się plugawy,
Ta strofa, zwarta, zwięzła, cała,
Nieporuszona będzie stała
W zimnym, okrutnym blasku sławy.

Smutku! Uśmiechu! Melancholio!
W bęben żałobny bije gloria...
I smutnie brzmi: „Dum Capitolium...”
I śmieszne jest: „Non omnis moriar!”

Și-atunci când trupu-mi viu de altădată
S-o prăbuși în jalnică ruină,
Strofa mea scurtă, strînsă și compactă,
Nestrămutată va rămîne dreaptă
În recea slavei, crîncenă lumină.

Mîhniri și doruri! ris și voie bună!
Slava lovește-n tobă funerar...
„Dum Capitolium...” cit de trist răsună!
Și ce hazliu: „Non omnis moriar!”

SŁOWEM DO KRWI!

Wasze słowa są jak saloonowe pieski,
A moje — jak wściekłe psy!
Pal licho wasze arabeski i burleski
I — zamiast stawiać wielokropki, kreski —
Policzkujcie w swych wierszach,
Pięścią walcie w łby!
Rwać, drzeć na strzępy
Wasze sonety i tirlitriolety,
Kpy!
Niechaj poezję znienawidzą
Mdle i płowe
Panny lubieżne!
Słowem do krwi — jak tasakiem w głowę!
O słowa ostre i złote!
Słowa prężne i drapieżne,
Jak lwy! Jak lwy!

PÎNĂ LA SÎNGE

Vorbele vi-s javre de salon
Dar ale mele sunt zăvozi turbați!
Dați naibii stilul vostru de bonton
Și-n loc cu linioare mărunte să-l punctați,
Să palmuiți cu poezia voastră
Și să izbiți cu pumnu-n țeastă!
Smulgeți-le, rupeți, faceți bucățele
Ale voastre biete
Elegii, sonete și rondele
Și subtile tirlitriolette,
Doar caraghiozlicuri și ciurucuri!
Las' să li se pară-ngrozitoare
Poezia noastră pățimașe
Ăstor leșinate, spelbe domnișoare
Tare (n-am ce spune) dragălașe!
Pin' la sînge meargă vorba noastră
Ca un satir în țeastă!
O, vorbe, vorbe de-aur, ascuțite,
Vorbe mlădii și crincene, cumplite
Ca leii, paraleii!

Gdy znów do murów klajstrem świeżym
 przyklepać zaczął obwieszczenia,
 gdy „do ludności“, „do żołnierzy“
 na alarm czarny druk uderzy
 i byle drab i byle szczeniak
 w odwieczne kłamstwo ich uwierzy
 że trzeba iść i z armat walić,
 mordować, grabić, truć i palić;
 gdy zaczął na tysięczną modłę
 ojczyznę szarpać deklinacją
 i ludzi kolorowym godłem
 i ludzi „historyczną racją“
 o piędzi, chwale i rubieży,
 o ojeach, dziadach i sztandarach,
 o bohaterach i ofiarach;
 gdy wyjdzie biskup, pastor, rabin
 pobłogosławić twój karabin,
 bo mu sam Pan Bóg szepnął z nieba,
 że za ojczyznę — bić się trzeba;

Cînd cu proaspăt clei, pe ziduri iară
 Vor începe-afişe să aştearnă,
 Cînd „cătrefe popor“, „cătrefe oraş“
 Au să dea-n cernit tipar alarmă
 Şi-orice măgădău ori copilaş
 Le va crede farsa seculară;
 Cum va trebui să tragi cu tunul,
 Să ucizi, să prazi, să dai foc iară;
 Cînd a miia oară te-deum-ul
 Îngîndu-l, vor sări pe ţară
 S-o sfişie iar cu vorbe goale
 Şi tot stema colorată, iară
 Să i-o-ntindă ca pe o momeală,
 Începînd din nou să o-nfierbinte
 Cu „istorica ei raţiune“
 Ori cu loturi de pămînt mai bune
 Ori cu slavă şi hotare sfinte,
 Cu drapelul, taţii şi bunicii,
 Cu viteji, cu jertfe, sacrificii,
 Cînd episcop, pastor şi rabin
 Puşca să-ţi blagoslovească vin
 Fiindcă Domnul chiar le-a spus în şoapte
 Că ai, pentru ţară, a te bate;

kiedy rozścierwi się, rozchami
wrzask liter z pierwszych stron dzienników
a stado dzikich bab — kwiatami
obrzucać zaczną „żołnierzyków“ —
— O przyjacielu nieuczony,
mój bliźni z tej czy innej ziemi!
wiedz, że na trwogę biją w dzwony
króle z panami brzuchatemi;
wiedz, że to bujda, granda zwykła,
gdy ci wołają: „Broń na ramię!“
że im gdzieś nafta z ziemi sikła
i obrodziła dolarami;
że coś im w bankach nie sztytuje,
że gdzieś zwęszyli kasy pełne
lub upatrzyły tłuste szuje
cło jakieś grubsze na bawełnę.
Rznij karabinem w bruk ulicy!
Twoja jest krew, a ich jest nafta!
I od stolicy do stolicy
Zawołaj, broniąc swej krwawicy:
„Bujać — to my, panowie szlachta!“

1929

Cînd vezi terfelite, deșanțate
Slovele ce urlă înșirate
Pe gazete-n fruntea tuturor,
Cînd, în cîrd, bezmetice femei
Năvălesc cu flori pe „soldăței“, —
O, amic al meu neștiutor,
Tu, ce ești aproapele meu drag,
De pe-acesta ori dintr-alt meleag,
Află că bat clopotul de frică
Regii și toți domnii pintecoși;
Că-i un tîmbălău știut, adică
Și că toate astea sunt gogoși!
Cînd „la umăr arma!“ ei îți strigă
Află că-ntr-un loc țîșni petrol
Pentru dînșii; și-a puiat dolari,
Că prin bănci sună ceva a gol
Ori că-au deșertat haznale mari
Cine știe unde, și-au ginit
Undeva, niște afaceri grase,
La bumbac, ceva mai mult venit...
Tu, atuncea, arma ce ți-o dase
Zvirle-o pînă-n șanț de-a rostogolul;
Sîngele-i al tău — al lor petrolul.
Și, printre-ale lumii capitale,
Apărînd sudoarea frunții tale
Strigă să răsune-n orice țară:
„Nobili domni, vă tragem noi pe sfoară!“

1929

Nicolae Tihonov

(1896)

Nedispunind de date bio-bibliografice suficiente, o judecată critică amănunțită ne e interzisă. Dacă debuturile sale se situează în jurul anilor 1921—1922, aceasta nu însemnează neapărat că marele poet sovietic a început să publice numai la 25 de ani. Sigur e că a făcut parte din puternica mișcare a artiștilor leningrădeni cunoscută sub gruparea „Fraților Serapion“ și care a dat atâtea nume de valoare și prestigiu artistic literaturii sovietice de mai târziu. Însuși faptul că în lucrarea lui L.I. Timofeev, poetul Tihonov e citat cu primele sale culegeri de versuri, Braga și Hoarda, în imediata companie a lui Maiakovski, Bednii, Serafimovici, Vsevolod Ivanov, Seifulina, Libedinski, Furmanov și Treniov, ne îngăduie să deducem însemnătatea lui în mișcarea literaturii revoluționare. Și el se dovedește astfel un fruntaș nu numai prin calitatea versului și a prozei sale — din primele făcînd parte culegerea Căutările eroului, iar din proză volumul intitulat Omul riscat, ambele apărute în jurul anilor 1927-1929 — dar și prin situarea în timp.

Desigur, efervescența unei literaturi revoluționare, în deplină și liberă desfășurare imediat după Octombrie roșu, a cunoscut nenumărate nume și admirabile opere dintre care foarte multe ne-au rămas, din păcate, prea puțin cunoscute

dacă nu de-a dreptul și cu totul ignorate. Căci dacă un Bagrițchi s-a putut bucura la noi de o traducere eminentă ca aceea a lui Ioanichie Olteanu, alte nume, și încă de prima mărime, ca un Tinianov, Neverov, Slonimski, Rozanov, Mandelstam, Nichitin, Pilniac, Zamiatin, ca să cităm numai câteva din vîrfurile acelei perioade eroice, rămîn încă o terra incognita pentru cititorul român, așa cum azi îi sînt încă necunoscuți prin opera lor un Evtuşenco, Dudințev, Pasternac, Brodschi, Abraham Terz (Siniavski), Iurii Daniel și — mai cu seamă — între toți, desigur, cel mai puternic și profund reprezentativ nu numai pentru atmosfera din țara lui, dar și pentru aceea din întreaga lume, Alexandr Soljenitîn.

Aceasta pare să fie, însă, soarta operelor și-a autorilor născuți și afirmați în toiul marilor răsturnări și prefaceri ale istoriei; ei construiesc asemeni cititorilor anonimi, cu un material mult prea dogoritor și prea variat, spre a putea fi asimilat la ceasul cînd au clădit. Mult mai tîrziu, peste decenii și secole, cînd acest material își va fi dovedit trăinicia, lumea începe să se întrebe cine va fi fost acela care s-a gîndit să-l folosească. Și e firesc să fie așa. Revoluția este ea însăși un spectacol mult prea grandios și pasionant, pentru ca toți cîntăreții și cronicarii ei să se poată bucura, în timp ce ea se desfășoară, de-o altă soartă decît de aceea a tuturor vedetelor: gloria strălucitoare, dar perisabilă, a momentului; de-abia cînd revoluția s-a consolidat și o epocă de relativ calm și răgaz îngăduie studiul atent și obiectiv, acești cititori își recapătă fiecare din ei locul pe care-l merită.

Sigur e că Nicolai Tihonov — al cărui nume el însuși parcă e croit pentru vremuri de liniște — e unul din citorii de frunte ai poeziei moderne sovietice. Ca și numele lui, versul lui Tihonov are acea liniște compactă și gravă, acea trăinicie fermă și nemanifestă, dar care-i asigură dăinuirea dincolo de evenimentul istoric ce-a născut-o. Și poetul s-a mai bucurat și de o sănătate care-i îngăduie ca, la 73 de ani, să-și vadă opera

consolidată și confirmată de cea mai severă dintre judecăți, aceea a timpului.

Cînd l-am văzut, în iarna lui 1966 sărbătorit la Moscova de către Uniunea Scriitorilor de-acolo, înțelegeam parcă și mai limpede unitatea gravă și fundamentală dintre acest poet calm, masiv, modest și profund uman, și opera lui aparent lipsită de strălucire, dar implicînd în țesătura o flacără statornică, blindă și sigură. Căci Tihonov e un inovator subtil și adînc, versul său face trecerea inezisabilă dintre clasicism și modern, cu o vigoare căreia pasiunea pentru artă nu-i umbrește, ci i-o sporește pe aceea pentru omenie și justiție. Cît despre modernismul său, el e foarte bine surprins de Vladimir Pozner; „Nu e prea romantic sau, mai degrabă, este în felul secolului XX, într-o țară revoluționară; el acceptă un erou fără pană și fără pinteni, un om obișnuit pe care forța împrejurărilor și o curiozitate fără limite îl înalță deasupra mediei“. Curiozitatea fără limite! iată într-adevăr specificul eroului modern prin structură.

Și nu știu laudă mai mare și gir mai sigur pentru un poet decît echivalența dintre caracterul personal și acela al operei zămislite din tăcutele și tainicele lupte purtate cu sine în primul rînd.

Bibliografie:

- Literatura sovietică rusă — de L.I. Timofeev. Editura „Cartea rusă“, 1951.
- Anthologie de la prose russe contemporaine — de Vladimir Pozner-Émile Hazan & C-ie, éditeurs, Paris, 1929.

CELOVEK SEVERA

Oni verili v to, čito radostī — ptiča,
I radostī bila bolšim krilom,
Pod nogami krutilasī ciornoī lisičei,
Vstavala kustami, lojilasī lidom.

Ljod pilju slepeašečei, suhoī i kolkoī
Etot snivšiisea puti ne vo sne, ne vo sne okružil —
Tak plečio o plečio — a navstreciu sugrobi i jolki,
A navstreciu storojka u sosnovoi bejit meji.

Kto voīdiot v neio — sam prigotovit ujin,
Razbuianit ogoņi i uj bolše nociu ne spit,
I krovī ego smešana s vetrom, s vūjnoī teajjoloī stujei,
Dolgoiu zimneiu pesnei neuderjimo stucit.

OMUL DE MIAZĂNOAPTE

O pasăre vedem în bucurie,
Asta-i credința noastră;
Și bucuria bate din aripile-i mari
Sau la picioare ni se înmlădie
Furișându-se lin ca o vulpe albastră,
Se-nalță spre tufișuri, plutește spre ghețari.

Pulberea gheții, aspră, ne-nțeapă în obraz,
Pe drumul împletit — nu-n vis — umăr la umăr,
Troiene doar, și cetini, vedem cu ochiul treaz
Și iarba cum se pierde pe sub brădetul tînăr.

Cine-o să intre, singur de cină o să-și puie,
O să ațîțe focul, iar noaptea n-o să doarmă
Și, împletit cu vîntul, prin sînge o să-i suie
Lovind nestăvilit, un cîntec lung de iarnă.

Nocinaia zemlea osipana snegom i hmelem,
Mî otdanî eî, mî zemnomu vernî meateju —
V rasplavlennoi solnțami Venețuele
Palimovîm liudeam kogda-nibudî vsio rasskaju:

O serdțah, o glazah bolîsh i trevojnîh,
O krae moiom, gde toliko zima, zima,
O vode, cito, kak radosî zemnuiu, mojno
Sinimi kuskami nabitî v karman.

I liudi povereat i budut radî,
Kak skazkam, povereat ledeanîm glazam,
No za vse rudniki, stada, polea, vodopadi
Tvoio imea prostoe ia ne otdam.

1922

Pămîntul cu zăpadă-i pudrat, și cu beție,
Ai lui suntem noi și-a florilor iernii pradă fidelă.
Știu însă că o zi are să vie
Cînd în topita de soare Venezuelă,
Oamenilor palmierilor care-au să ne-asculte
Le vom povesti despre bucurie
Și despre întimplările noastre cele multe:

Despre inimi și ochii mari, iscoditori,
Despre ținutul meu cu ierni fără hotar
Despre apa noastră, ce poți de-atîtea ori
Să ți-o înfunzi în hălci albastre-n buzunar
Ca pe o bucurie simplă, pămîntească.

Cum cred copiii-n basme, — apoi au să privească
În ochii mei de gheață și-n tot ce le voi spune;
Însă pe nici o mină, cîmp, turmă sau cascadă,
N-aș da curatul, simplu-ți nume.

1922

ARMENIÎA

V ladoneah gor, raskolotîh
Stozvucînîm lomom vremeni,
Kak îabloko iz zolota,
Krasneietsîa Armeniîa.

Klika voîni i plameni
Podrubleni vokrug,
Pod svejim, mirnîm znamenem
Prohodit polem plug.

Klianeasîa Araratom
I Arakaţem tucînîm,
Ona priznala bratom
Rabotî denî nasuţnîi.

I Delijanskim lesom,
I mediu Zanghezura,
I valom Dzoraghesa
Vladeet denî lazurnîi.

ARMENIA

Într-a munţilor palmă crăpată
De ranga sonoră a vremii,
Ca un măr aurit se arată
Strălucirea frumoasei Armenii.

Îşi strivesc sub hotaru-i urgia
Mari colţi de văpăi şi rezel
Iar sub tinărul păcii drapel,
Plugu-i paşnic străbate cîmpia.

Peste mindrul, semeţ Ararat
Şi peste Arâx, îşi aruncă
Legămîntul nezdruncinat
Cu-mbelşugata zi de muncă.

Pe Delejanul păduros
Şi arămiul Zanghezur,
Pe Zoraghezul văluros,
Domneşte-al zilei clar azur.

Pered aziiskoï glubiu
Plemion, obiatiĥ leniu,
Forpostom trudoliubiĥa
Krasuetsea Armeniia.

1924

Spre zarea Asiei adinci
Cu ațipitele-i popoare,
Stă avanpost al dreptei munci
Armenia strălucitoare.

1924

NOCI

Spit gorodok
Spokoino, kak surok.
I dojdî seiceas usniot,
Na krişah bronzoveia,
Spit lodok belii flot
I miortvii lev Tezeia,
Spit globus-velikan,
Uslada rotozeiu,
Speat mişi v globuse,
Pocitovii sinii iaşcik,
Mesta v avtobuse
I starih lip obrazcik, —
Vsio spit v oţepeneni odnom,
I daje vi — meniaia son za snom.
A ia zato o kakom-to ciudnom gule
U tiomnih snov stoiu na Karaule
I sluşaiu: kakaia v mire tişi!

... Vtoruiu noci uje gorit Parij!

1940

NOAPTEA

Doarme tirgul domol
Ghemuit ca un sobol.
Se va bronza pe-acoperişuri
Şi ploaia, picotind mereu.
Albele bărci dorm în prundişuri
Şi leul mort al lui Teseu.
Distracţie-a lui Gură-cască,
Globul prinde s-aţipească.
Dorm şoarecii-n globul ursuz,
Cutia albastră, poştală,
Locurile goale din autobuz
Şi-a teilor veche cirpeală.
Ca-ntr-un unison,
Totul pică-n somn,
Al viselor convoi,
Pe rind, v-a prins şi pe voi.
Doar eu, ca-ntr-o adincă vijelie,
De pază stau în neagra reverie
Şi-asculţ tăcerea lumii: ce mut îi este visul!

...Acum e-a doua noapte de cînd arde Parisul.

1940

CUPRINS

TRISTELE

Prefață, 7
Copilărie, 8
Ulise, 9
Veghe, 10
Agonia florilor, 11
Ce lacuri, 13
Estivală, 14
Omer, 15
Fine de vară, 16
Spre toamnă, 17
Clopot, 18
Corabia, 19
Fată tricotind, 21
Urme, 22
Coloane, 23
Horă florală, 24
Auritul drum de mijloc, 25
Salutul, 27
Cântăreața de jazz, 28
Vioara, 29
Parthenonul renăscut, 30
Namaz, 34
Cișmegiu, 35
Bufnița, 36
Auto-lauda, 39
Carnaval, 41
Olimpiadă, 42
Inima, 43
Consolare, 44
Vulturi, 45
Răsărit, 46

2A

Feerie, 47
Recital, 48
Sărutul, 50
Spinzurătoarea, 51
Statuia, 52
Chemări, 54
Aprilie, 56
Ianus, 57
Pietre, 58
Arheologie, 59
August, 60
Fântini, 62
Fântini (variantă), 63
Oglinda, 64
Septembrie (variantă), 65
Fotografie, 67
Poarta, 68
Cîmp liniștit, 69
Orizont marin, 70
Spre iarnă, 71
Grădină în ploaie, 72
Descînt, 73
Contrarii, 74
Nu-i încă timpul, 75
Oamenii, 77
Tinărul Aeneas, 80
Ultimul asediu, 83 — 5
Tinărul zaraf, 85
Din geam, 88
Mărul, 89
Exerciții, 90
Conjuncții, 92
Arc de triumf, 94
Cămașa de forță, 95
Nimic din cîte sunt..., 96
Haina, 97
Lacul, 99
Sisif (I), 100
Sisif (II), 101
Priveghiu, 102
Autumnală, 104
Diogene, 105
Justificări, 106
Endymion, 107
Dojană, 109
Sfârșit de Odisee, 110
Căprioara, 111
Jungla, 112

Țară

Oracol, 115
Ultima ratio, 116
Episcopia Rîmnicului, 117
Cîntec din bătrîni, 119
Dincolo de ruinuri, 122
Steag, 123
Zăvozii lui Nastratin, 125
Zăvozii lui Nastratin (variantă optimistă), 127
Către cititor 129

Eros

Le cocu, 133
Pe Crișuri, 134
Marină, 136
Noapte, 137
Altă noapte, 138
Două octave, 140
Plimbare, 141
Echinox, 143
Plaje, 145
Jurnal, 146
Idol, 147
Suspîn, 148
Galantă, 150
Ca un garimpeiro..., 151
Certitudini, 152
Blues, 153
Lamento endecasilabic pentru tam-tam, 154
Scrisoare foarte postumă, 156
Post-scriptum, 158
Piatra, 160
Spin și lege, 161
Înfrîngerea nopții, 162

TĂLMĂCIRI

San Juan de la Cruz

Tălmăcirea autografului Sfîntului Ioan al Crucii, 169
„A donde te escondiste?...”, 172
Unde te-ai ascuns?...”, 173

Charles Péguy

L'enfant qui s'endort, 192
Pruncul somnoros, 193

Max Elskamp

Huit chansons reverdies
Opt cîntece inverzite

Le matin, 204

Les quatre qui rient, 204

Cele patru zîmbitoare, 205

Dimineața, 205

L'oiseau, 206

Pasărea, 207

Le navire, 208

Corabia, 209

L'ange, 210

Ingerul, 211

Les quatres qui pleurent, 214

La femme, 214

Cele patru plîngătoare, 215

Femeia, 215

La vie, 216

Viața, 217

Le déboire, 218

Pustiul, 219

La nuit, 220

Noaptea, 221

Rainer Maria Rilke

Ernste Stunde, 224

Ceas greu, 225

Puisque tout passe..., 226

Fiindcă totul trece..., 227

O mes amis..., 228

O, dragi prieteni..., 228

Federico Garcia Lorca

Pequeño vals vienes, 232

Mic vals vienez, 233

Robert Desnos

The night of loveless nights, 242

Noaptea nopților, 243

10 Juin 1936, 288

10 Iunie 1936, 289

Arthur Rimbaud

Paris se repeuple, 298

Parisul se repopulează, 299

Louis Aragon

De l'arbre où ce n'est pas Merlin qui est prisonnier, 310

Despre un pom în care nu-i prins zălog Merlin, 311

Légende du Gabriel Péri, 316

Legenda lui Gabriel Péri, 317

De la fausse pluie qui tomba sur une ville de pierre
non loin de Brocéliande, 342

Despre ploaia neploaie care a căzut peste un tîrg
de piatră nu departe de Broselianda, 325

Stefan George

Porta Nigra, 336

Poarta Neagră, 337

Franken, 340

Tara francă, 341

Iannis Ritsos

I Sonata tu selinofotos, 348

Sonata clarului de lună, 349

Julian Tuwim

Nauka, 372

Învățătura, 373

Erotyk, 376

Erotică, 377

Do Losu, 378

Destinului, 379

Słowem do krwil, 382

Pină la singe, 383

Do prostego człowieka, 384

Către omul simplu, 385

Nicolae Tihonov

Celovek severa, 392

Omul de miazănoapte, 393

Armenia, 396

Armenia, 397

Nocí, 400

Noaptea, 401

Redactor : GHEORGHE ZARAFU
Tehnoredactor : AUREL BUCUR

Apărut 1969. Hârtie tipar înalt tip A de 63 g/m².
Format 540×840/16. Coli ed. 10,37. Coli tipar 25,75. A.
nr. 06897/1969 C.Z. pentru bibliotecile mari și mici
859—1.

Tiparul executat sub comanda nr. 90 534 la Combinatul
Poligrafic „Casa Scintei”, Piața Scintei nr. 1, Bucu-
rești — Republica Socialistă România